
APPETITUS RATIONI PAREAT
William Charles De Meuron, Earl Fitzwilliam.

~~~~175~~ ~~MII~~ 10.30

113

~~146~~ 3/37

21
~~~~

INDEX

RHETORICUS ET ORATORIUS,

Scholis & institutioni tenerioris ætatis accommodatus.

Cui adjiciuntur

FORMULÆ ORATORIÆ,

ET

INDEX POETICUS.

Opera & studio

THOMÆ FARNABII.

Editio novissima prioribus emendatior.

SENEC. 64. Epist.

Et si omnia à veteribus inventa essent: hoc tamen semper novum erit, usus & inventorum ab aliis scientia & dispositio.

LONDINI,

Impensis Philemonis Stephani, *sub aureo Leone in Cœmiterio* Paulino. 1664.

Illuſtriſſimo viro

Dominico Molino

Senatori Veneto.

MAturius ſolicitare Gratias, felicius ciere Muſas jamdudum oportuiſſe me ſenſi: & debui certe, tam gratis invitamentorum, tam Muſæis literarum beneficiis, neque privatis tantum iis, ab Excellentia tua toties cohoneſtatus: Sed & has invitafuneſtaſſe, & illas præcipites traduxiſſe me vereor, qui virum in excelſiſſima virtutum & honorum arce extra omnem ingenii aleam poſitum, à ſummo prudentiſſimæ Eloquentiæ faſtigio in ludi hujus Rhetorici pulverem, nec eruditum ſatis, devocare auſus ſim. Cujus ex præceptis, ſi, ut fabricæ hujus veſtibula honeſta eſſent aditusque illuſtres, iniquum Nominis tui rationem habuiſſe viſus fuero: Tu pro ſingulari tua humenitate veniam indulge, ut ſi gratiam, quam indipiſci volueram, aſſequi neutiquam liceat, offenſam tamen eluctari detur. Quod ſi inter lemniſcatas illas tibi à tot claris ingeniis, Italis, Gallis, Belgis delatas lauros, & noſtras haſce Helicone procul ſub Arctoo ſidere natas hederas non dedignatus ſerpere patiaris; ad uberioris gratiæ ſpem ales tenuem utcunque muſam illius, qui eſt, erit uſque

Excell. Tuæ ſervus humill.

THO. FARNABIUS.

AD LECTORES.

VErnulam è famulitio Rhetorico Troposchematologum ante annos viginti manu emiseram. Rudi quidem illum versu conditum, inconcinnum, fateor, & incomptum. Sed in quem, postquam publicum indeptus obtinuerat, jamque in precio esse & lucelli aliquantulum spondere cœperat, involavit plagiarius quidam, eumque, sub nullius nomine aut patrocinio errantem, in servitutem asseruit, suæque adscripsit familiæ, non cessurus ipsi patrono peculium suum in libertatem secundum vindicias postulanti. Cujus editionem ut anteverterem, & frustratui haberem, videbam mihi properandum. Consilium itaque tanquam gladiator in arena cepi, & temere vel sic non pauca immutavi, alia quædam ejusdem generis adjeci, quæ olim à me congesta, recensui, ex patribus majorum minorumque in hac arte gentium, Aristotele, Hermogene, Sopatro, Dionysio Halicarnassensi, Demetrio Phalereo, Menandro, Aristide, Apsino, Longino, Theone, Aphthonio, aliisque Rhetoribus & Sophistis Græcis, tum Cicerone imprimis & Fabio Quintiliano, nec non Martiano Capella, Curio Fortunatiano, Mario Victorino. Sulp. Victore, Emporio, Aur. Augustino, Ruffino, G. Trapezuntio, P. Ramo, L. Vive, Cypriano Soare, Jul. Cæs Scaligero, Sturmio, Strebæo, Keckermanno, Alstedio N. Caussino. J. Ger. Vossio, Andrea Valladero, aliisque innumeris A quorum institutionibus sicubi recesserit hoc compendium; si in genere Judiciali, Inventione, Dispositione parcior visus fuero pressiorque; scient juxta mecum eruditi non sine causa & ratione id factum: immutare quippe Oratoriæ scenam, in alio nos foro litigare, exolevisse causas forenses, quibus olim studebant & præparabantur juvenes; Demonstrativas & Suasorias delegari pueris, quibus instituendis hæc qualiacumque præcepta sunt accommodata. Proinde iis elaborandum diligentius in Elocutione & ejus partibus, propterea quod invenire & collocare sententias, proprium sit ingenii magis & prudentiæ quam artis. Si ergo in præceptis de verborum delectu habendo, compositione, periodo, ornatu, stylo formando, acuendo, exercendo fusior, prolixiorque fuerim, agnoscent consilium meum viri diserti; cui expediendo si haud quaquam par cesserit facultas, ignoscent candidi. Nam quod oggannitunt Lucumones inepti, inquientes, Quod loqueris nobis de praeceptis artis & stylo? Nos non curamus ut puer consumat tam

tam multum laborem & tempus, discere Linguam bestiæ, neque legere profanos autores & poetas qui fuerunt destructio multorum hominum. Erit suffi. ienter aptus ire ad Universitatem, si potest mediocriter intelligere Latine & loqui congrue: *securus unice nil moror quid dicant, quid sentiant (dicunt tamen ut plurimum contra quam sentiunt, ultra quam intelligunt) malevoli isti ignarures, bucones maledici, qui inertiæ suæ velum sanctimoniæ obtendentes, autoritatis suæ, si Diis placet, fascibus scientiarum turbam summovent; artes omnes, tanquam profanas, atque simplici, quam profitentur, sinceritati officientes, à sacris suis arcent. Et quia vulpibus hisce caudam, fugæ clavum, corporis ornamentum decurtaverit propriæ stupiditatis, inopiæ, aut pravitatis laqueus; cæteris etiam persuasum eunt, oneri hanc esse iis & impedimento. Verum enimvero ita demum rem suam sartam tectam volunt, si quod ex pelle Theologica desit, è cauda Pædagogica assuant. Memini, me puero multis adeo per transitorium hoc docendi forum potuisse iter ad sacra illa penetralia. Jam vero, inverso rerum ordine & in Mandrabuli, quod dicitur, morem, præposteri & retrogradi cedunt. Namque ubi jam in Academia plus satis morati fuerint, ibique annorum potius progressu, quam animorum profectu stadia & spatia confecerint Milonis isti, fidemque fecerint proverbio;* Posse eum ferre bovem qui vitulum tulerit: *Inde jam vel furcillis ejecti, vel nauseantis quasi matris vomitu exputi, mox etiam & Ecclesiæ futuri propudia & rejicula, Sacris se sacramento obligant; quibus tamen se postmodo indignos, impares, & ineptos fatentur. Sive enim infirmitatis suæ deterriti conscientia; sive exhausta quam aliunde utendam sumpserant supellectile; sive quod iis ex animi sui sententia non cedat promotio, aut amplioris alibi fulgeat lucelli spes: stivæ sacræ, cui manum admoverant, renunciant, & post terga respiciunt. Quorum alii tanquam* ἀμφίβια *terra & aqua alternis victitant, culeo sane digni puericidæ, quid dividunt operas, quarum alterutra totum poscit hominem: alii prorsus deficiunt ab equis, ut aiunt,---- Dionysii, qui se impares regendis viris experti transferunt ad imperium puerorum.* Sed *& justum videri laborat defectum, causisque irreligiosæ religioni invenit eorum* ὑποκρίσις. *Dii melius, quam ut illa sit hæc Rhetorica Actio!* Non est. *Imò nec Contemplatio quidem; sed Factio & mera Dissimulatio: quæ se insinuant mulierculis, quibus se viros approbant; & cerdonibus, quibus cœperunt esse in precio & verendi: deinde libidine quadam nativa, & sua, calumniandi, jacto hoc fundamento artis pessimæ, quam solam callent optime,* Ne *cujus famæ parcant; fore enim ut quamvis consolidetur vulnus, maneat cicatrix; nullius sibi meriti aut virtutis conscii, ex censura quam sibi assumunt, homines moribus improbi, studiorum*

 rudes,

rudes, literarum profani, expertes artium nisi sordidarum, audent de rerum summa, & in qua ipse felicitatis articulus, & recte vivendi cardo vertitur, juventutis nimirum educatione decernere & præscribere. Jamque in viros literatos, qui, dum publicum in privato agunt, de republica & literaria merentur optime, scholarum moderatores, clandestinæ calumniæ tragulam adornant, eorumque famam depeculatum eunt. Hunc tumidum nuncupant Pædantium, proterva insolentem adolescentia, neque eum cujus gravitas ferociores à licentia deterreat; illum annis provectiorem & locupletiorem, quam qui laborem hunc ferre possit, aut etiam velit: Hunc supercilio tristi se verum causantur, vultu tetrico austerum, esse suis terrori & odio; illum dissoluta comitate futurum discentibus contemptui & exemplo malo: hunc insimulant eruditionis parum probatæ; illum religionis suspectæ. Deinde ubi vident graphici isti Sycophantæ se clancularis susurris detraxisse aliquid de aliorum famæ, veneno huic aliquid de suo latice admiscent: operam pollicentur suam festivi & meraco scientiæ juxta atque sanctitatis incocti succo, artem venditant suam. Heu docentium impia, discentium misera conditio! ubi, dum foventur custodes isti à Doctrina simul & pietate alieni, Et succos pecori, & lac subducitur agnis.

Sed modus sit. Neque enim è dignitate Artis aut Eloquentiæ est, iram utcunque justam distringere in pecudes inertes, animalia spurca, sacerrima capita: quorum iniquitia tamen nihil iniquius, quorum imperitia nihil impudentius, quorum ignorantia nihil arrogantius. Neque si falsarios istos duces, hæreseos suæ convictos, in gyrum doctrinæ ducere posset recta Ratio, velit tamen rude vulgus supra se sapere & injuriæ suæ litare: quin malit sibi os oblini & naso suspensos instar ursorum trahi, quam auribus duci ad saniorem mentem ab Herculis Ogmii catena. Decipiant ergo illi, desipiant hi cum venia. Vos autem si sapitis, imo ut sapiatis, Mercurialem admittite Indicem, qui vobis primum quidem una Synopsi & quasi per compendii transennam copias & opes Oratoriæ commonstret, deinde Partitiones Oratorias elucidet, mox digitum ad ipsos fontes intendat. E quibus plenos sumite haustus; ut seu Jurisprudentiæ foro seu Theologiæ choro præparamini, Suadelæ virtute ac viribus instincti, relinquatis in audientium animis aculeum: Hermetis instructi caduceo pectora mulceatis, animos regatis, doceatis, servetis. Quod ut fiat, transibunt præcepta ut vota; ut benigno vobis dextroque numine adsit Deus; Suadam, Gratiamque inspiret suam; vosque, quos esse jussit Oratores, faciat.

THO. FARNABY.

INDEX RHETORICUS.

Rhetorica est facultas de unaquaque re dicendi bene, & ad persua dendum accommodate.

1. Officium est: Delectare, Docere, Concitare; ad: conciliationem, fidem, movendos affectus; gratia: suavitatis, necessitatis, victoriæ, Ubi requiritur orationis: lenitas, acumen, vis.

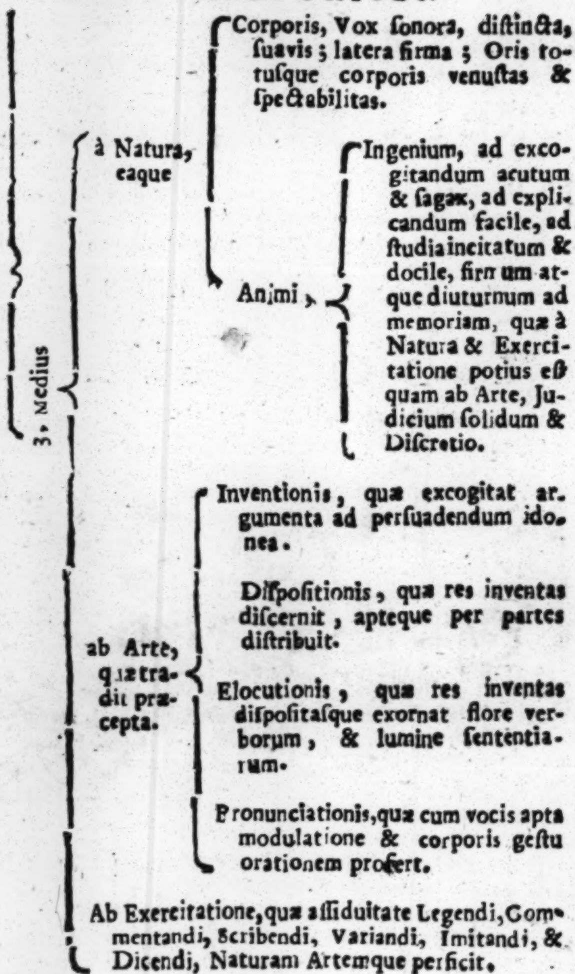
2. Materia est, quacumque res sub disceptationem capit, potestque persuaderi. Quæ & *Quæstio* dicitur; estque

vel:
- Simplex, unius scilicet thematis; ut, de *Virtute, conjugio, bello, pace.*
- Conjuncta; pronunciati alicujus, quod argumentis probatur: eaque
  - Infinita, Thesis: quæ universaliter quærit; ut, *An ducenda sit uxor.*
  - Finita, Hypothesis: quæ universalem restringit ad circumstantias; ut, *Sitne Philosopho, seni, indotata, extera uxor ducenda.*

Atque Finita hæc quæstio est materia oratoris maxime propria. Verum examinandi, explicandi ornandiq; causa, hanc orator subinde revocat à Finita, circumstantiis suis exuta, ad Infinitam: ut in Practica & Civili quæstione excurrit aliquando ad Theoreticam.

cujus Hypotheson ceu Finitarum Quæstionum tria sunt genera:
- Demonstrativum, quod in laude aut vituperio versatur. — quorum proposita sunt: Honestas, Turpitudo; finis: Delectatio, aut Detestatio.
- Deliberativum, quod in futuri temporis provisione suadet aut dissuadet. — Utilitas, Inutilitas; Spes aut Metus.
- Judiciale, quod in præteriti disceptatione accusat vel defendit. — Æquitas; Clementia vel Sævitia.

3. Media

- 3. Medius
  - à Natura, eaque
    - Corporis, Vox ſonora, diſtincta, ſuavis; latera firma; Oris totuſque corporis venuſtas & ſpectabilitas.
    - Animi,
      - Ingenium, ad excogitandum acutum & ſagax, ad explicandum facile, ad ſtudia incitatum & docile, firmum atque diuturnum ad memoriam, quæ à Natura & Exercitatione potius eſt quam ab Arte, Judicium ſolidum & Diſcretio.
  - ab Arte, quæ tradit præcepta.
    - Inventionis, quæ excogitat argumenta ad perſuadendum idonea.
    - Diſpoſitionis, quæ res inventas diſcernit, apteque per partes diſtribuit.
    - Elocutionis, quæ res inventas diſpoſitaſque exornat flore verborum, & lumine ſententiarum.
    - Pronunciationis, quæ cum vocis apta modulatione & corporis geſtu orationem profert.
  - Ab Exercitatione, quæ aſſiduitate Legendi, Commentandi, Scribendi, Variandi, Imitandi, & Dicendi, Naturam Artemque perficit.

Inventio.

Inventio eſt excogitatio argumentorum, quæ ad perſuadendum ſunt idonea. Argumentum eſt probabile inventum ad fidem faciendam.

Argumenta

Argumenta sunt

- Ἔντεχνα, *Artificialia*,
  - Ad Fidem, ex locis docentibus λόγοις
    - Certis, unde fiunt Demonstrationes.
    - Ratiocinantibus à Causis, efficiente, materiali, formali, & finali; ab Effectis, Subjectis, Adjunctis, Definitione, Divisione, Genere, Specie, Toto, Partibus, Comparatis, Paribus & Similibus, Oppositis, relatis, contrariis, privantibus & contradicentibus, &c quorum disciplina petenda à Dialecticis.
    - Probabilibus, & Verisimilibus.
  - Ad Morum, ex locis Patheticis, quæ versantur in
    - Excitandis vel sedandis affectibus; Amore, odio, ira, contemptu, lenitate, metu, pudore, gratia, misericordia, indignatione, invidia, æmulatione,
    - Summi erit artificis, nosse; qui, & erga quos, & quibus de causis, hoc vel illo affectu soleant homines commoveri.
  - Ad Conciliationem, ex Moribus
    - Oratoris: in quo requiruntur, Prudentia, Probitas, Benevolentia, Modestia.
    - Nationis, aut Civitatis in qua degit. Respiciat ergo in
      - Republica, libertatem.
      - Democratia, legum disciplinam.
      - Aristocratia, divitias.
      - Monarchia, custodiam Principis.
  - Auditorum, qui differunt
    - Affectibus; ira, lenitate, misericordia, lætitia, spe, dolore, metu, odio, æmulatione, &c.
    - Habitibus; virtutibus & vitiis.
    - Ætate, juventute, senectute.
    - Fortuna; qua nobiles, potentes, divites, fortunati, &c.

Ἄτεχνα, *Inartificialia*. Quæ non parit ars Oratoris, sed aliunde ad se delata tractat; cujusmodi sunt Testimonia Divina, Oracula sc. & vaticinia; vel Humana: atq; hæc vetera ex Autoribus, recepta proverbia, sententiæ, apophthegmata; aut nova, ore tenus, Jusjuranda, aliaque Instrumenta forensia, Leges, Pacta, Testes, Tabulæ, ut & Signa, Circumstantiæ, exempla; quorum copia instructus debet esse Orator.

Trium generum communes loci sunt:
- Possibile, & impossibile, ut doceatur potuisse aut non potuisse fieri.
- Magnum & Parvum, ut ostendatur Comparative, aliud alio esse utilius, honestius, &c.

Fidem tantum facere, præ se ferendum est: Conciliatio & Motus in Exordio quidem & Peroratione proprium habent locum, sed in perpetua oratione, sicut sanguis in corpore, fusa esse debent.

De Genere Demonstrativo.

- Personæ.
  - à Personæ locis & circumstantiis.
    - 1. Admirabilibus, quæ divinitus missa, prodigiis, auguriis seu oraculis, significata præcesserunt. 2. Patria. 3. Genere seu natalibus. 4. Sexu. 5. Singularium ætatis partium institutione, educatione, disciplina, studiis, consiliis, rebus gestis. 6. Morte & eventis post mortem, jactura & luctu.
    - Fortunæ: ut sunt, opes, honores amici, affines, liberi.
  - à Tribus generibus bonorum
    - Corporis: qualia sunt, forma, robur, valetudo, agilitas, corporis habitus.
    - Animi: suntq; bona
      - Insita; indoles, ingenium, judicium, industria, docilitas, memoria.
      - Acquisita; virtutes
        - Moris; Justitia, Temperantia.
        - Mentis; Prudentia, Fortitudo.

At

Laudantur: aut à contrariis vituperantur

Atque in his explicandis sequendum, aut ætatis atque rerum gestarum ordinem; aut virtutum distributionem & certa rerum capita: Hic *Artificialis*, ille *Naturalis ordo* dicitur.

Virtus sola per se ipsa, laudabilis est, sine qua nihil recte laudari potest: Auditu vero jucundiora sunt, quæ aliis functuosa, sibi laboriosa, aut certe gratuita. Naturæ & Fortunæ bona tractantur, quod in eorum usu ac moderatione virtus maxime cernitur, prout quis iis recte vel male usus sit: si non habuerit, sapienter caruisse; si amiserit, moderate tulisse;

Cautio est, ne ementitas laudes adsciscamus, neque iis quæ multis competunt, aut rerum leviorum laudationibus immoremur.

Facta

- Ab Honesto, qui proprius est Demonstrativi generis locus, continetque Decorum, Legitimum, i. æquum in homines, pium in Deos, Justum & Gloriosum; ab utili, Difficili, & cæteris Deliberativi generis locis, quos vide suo loco.
- A Circumstantiis; Persona, Re, Causa, Tempore, Loco, Modo: unde Amplificationi præbeatur ansa: quod quis primus fecerit, aut solus, aut cum paucis, aut præcipue, aut tempore maxime necessario, aut sæpe, &c.

Res, ut loca, regiones, urbes: & animi habitus, virtutes

- A causa efficiente, & Definitione: ab antiquitate, origine, honestate, à singularibus cujusque rei aut loci virtutibus, situ, amœnitate, utilitate, voluptate. Subjectis item, adjunctis, effectis.

Et Comparative inter se tractantur Personæ, Facta, Res, idque vel

- Collatione similium.
- Contentione dissimilium.

Hæ

Ἄτεχνα, Inartificialia. Quæ non parit ars Oratoris, sed aliunde ad se delata tractat; cujusmodi sunt Testimonia Divina, Oracula sc. & vaticinia; vel Humana: atq; hæc vetera ex Autoribus, recepta proverbia, sententiæ, apophthegmata; aut nova, ore tenus, Jusjuranda, aliaque Instrumenta forensia, Leges, Pacta, Testes, Tabulæ, ut & Signa, Circumstantiæ, exempla; quorum copia instructus debet esse Orator.

Trium generum communes loci sunt:
- Possibile, & impossibile, ut doceatur potuisse aut non potuisse fieri.
- Magnum & Parvum, ut ostendatur Comparative, aliud alio esse utilius, honestius, &c.

Fidem tantum facere, præ se ferendum est: Conciliatio & Motus in Exordio quidem & Peroratione proprium habent locum, sed in perpetua oratione, sicut sanguis in corpore, fusa esse debent.

De Genere Demonstrativo.

Personæ.
- à Personæ locis & circumstantiis.
  - 1. Admirabilibus, quæ divinitus missa, prodigiis, auguriis seu oraculis, significata præcesserunt. 2. Patria. 3. Genere seu natalibus. 4. Sexu. 5. Singularium ætatis partium institutione, educatione, disciplina, studiis, consiliis, rebus gestis. 6. Morte & eventis post mortem, jactura & luctu.
  - Fortunæ: ut sunt, opes, honores amici, affines, liberi.
- à Tribus generibus bonorum
  - Corporis: qualia sunt, forma, robur, valetudo, agilitas, corporis habitus.
  - Animi: suntq; bona
    - Insita; indoles, ingenium, judicium, industria, docilitas, memoria.
    - Acquisita; virtutes
      - Moris; Justitia, Temperantia.
      - Mentis; Prudentia, Fortitudo.

At

Laudantur: aut à contrariis vituperantur

Atque in his explicandis sequendum, aut ætatis atque rerum gestarum ordinem; aut virtutum distributionem & certa rerum capita: Hic *Artificialis*, ille *Naturalis ordo* dicitur.

Virtus sola per se ipsa, laudabilis est, sine qua nihil recte laudari potest: Auditu vero jucundiora sunt, quæ aliis fructuosa, sibi laboriosa, aut certe gratuita. Naturæ & Fortunæ bona tractantur, quod in eorum usu ac moderatione virtus maxime cernitur, prout quis iis recte vel male usus sit: si non habuerit, sapienter caruisse; si amiserit, moderate tulisse;

Cautio est, ne ementitas laudes adsciscamus, neque iis quæ multis competunt, aut rerum leviorum laudationibus immoremur.

Facta:
- Ab Honesto, qui proprius est Demonstrativi generis locus, continetque Decorum, Legitimum, i. æquum in homines, pium in Deos, Justum & Gloriosum; ab utili, Difficili, & cæteris Deliberativi generis locis, quos vide suo loco.
- A Circumstantiis; Persona, Re, Causa, Tempore, Loco, Modo: unde Amplificationi præbeatur ansa: quod quis primus fecerit, aut solus, aut cum paucis, aut præcipue, aut tempore maxime necessario, aut sæpe, &c.

Res, ut loca, regiones, urbes: & animi habitus, virtutes:
- A causa efficiente, & Definitione: ab antiquitate, origine, honestate, à singularibus cujusque rei aut loci virtutibus, situ, amœnitate, utilitate, voluptate. Subjectis item, adjunctis, effectis.

Et Comparative inter se tractantur Personæ, Facta, Res, idque vel
- Collatione similium.
- Contentione dissimilium.

Hæc

Hæc oratio ad populum habita, ad animi motus, non ad fidem faciendam accommodata, expositionem factorum, non argumentationem requirit: Estque illustranda verbis insignibus, translatis, floridioribus: nec non luculentis per διατύπωσιν expressionibus, digressionibus, amplificationibus.

Arist. Rh. l. 1. c. 9. Aut. ad Heren. 2. l. Cic. de Invent. 2. l. Cic. Partitione. Quint 3. l. 9. c. Menand. Rh. γενεθλίων διαίρεσις τῶν ἐπιδεικτικῶν.

Amplificantur Res & Facta, 1. Ascendendo ab Hypothesi ad Thesin: vel contra. 2. Individuorum exemplis illustrando, quod generatim dictum est. 3. Circumloquendo, per definitiones, aut descriptiones, easque conglobando. 4. Usurpando species aut partes pro toto. 5. Adjiciendo causas, effecta & accidentia. 6. Comparando à simili aut dissimili, pari aut impari. 7. Ab oppositarum & inter se pugnantium rerum conflictione. 8. A testimoniis stipatis densatisque. Vide Amplificationem infra in Confirmatione.

M. Capella. 5. l. Theon. Aphthonius, Emporius, R. Hiperius, c. 2. Soarez, l. 1. c. 42. Voss. l. 2. c. 15. Al. Or. l. 4. c. 6. Caussi. l. 10, qui & exempla adjicit, ut & Dresserus & Vossius.

[a] De genere Deliberativo.

a Arist. Rh. l. 1. c. 4. Author ad Heren. 2. l. Cic. de Invent. 2. l. de Oratore 2. l. Quint. l. 3. c. 10. Emporius. Rh.

Deliberantur, id est, suadentur aut dissuadentur res quælibet contingentes, & positæ in nostra potestate: Publicæ vero, Pecuniæ ceu vectigalia, Pax & Bellum, regionum Præsidia, Quæ exportantur aut importantur, Leges, in deliberationem veniebant.

M. Capel. 5. l. Soarez. l. 1. c. 10. Dress. l. 1. p. 216. Hier. c. 3. p. 333. Voss. 1. l. 5. c. Alst. Or. l. 4. c. 6. Caussin. l. 12. c. 1.

- Honestum: de quo in Genere Demonstrativo.
- Utile: ex laude natum, semperque cum dignitate conjunctum, consistit in conservatione præsentium & comparatione sequentium commodorum: atque in eorum quæ his contraria sunt, evitatione. Atque hic locus Deliberativi proprius est.
- Necessarium; quod aliter fieri non potest: vel, sine quo salvi esse non possumus.
- Jucundum: quod delectationem voluptatemque animi aut corporis, aut utriusque adfert.
- Eventus: cujus profectio & consideratio testatur Dilemmate.

Facile:

Facile: quod comprehenditur sub Possibili, generali omnium caussarum Loco.

Dialectici: a proprio, adjuncto, ab effectis, ab antecedentibus, connexis, consequentibus, comparatione a majori, minori, contrario; a testimonio: Maximè autem hic dominantur, quasi familiam ducunt, atque utramque faciunt paginam Exempla, si appositа sunt, neque ex iis solis constet oratio.

a De Genere Judiciali.

a Arist. Rhet. lib. 1. cap. 3. Auct. ad Heren. 2. lib. Cic. de Invent. 2. l. de Orat. Quintil. lib. 3. cap. 11. Capella. lib. 5. Gros. lib. 4. cap 1. Kecker. l. 1. Sp. Rhet. cap. 9. Vossius lib. 1. cap. 6. Caulsin. 12. lib. 13.

Accusator reum arguat facti quod in controversia positum est.

Depellat defensor opponatque aut

1. Non esse factum.
2. Si factum fateatur, non eam vim, non id nomen habere, non id esse quod criminetur.
3. Jure id esse factum.

Ex accusatoris autem intentione & defensoris depulsione nascitur Status.

1. Conjecturalis.
2. Finitivus.
3. Qualitatis seu Juridicialis.

Reperto Statu, subjiciat Reus rationem, quam depellendi causa adfert.

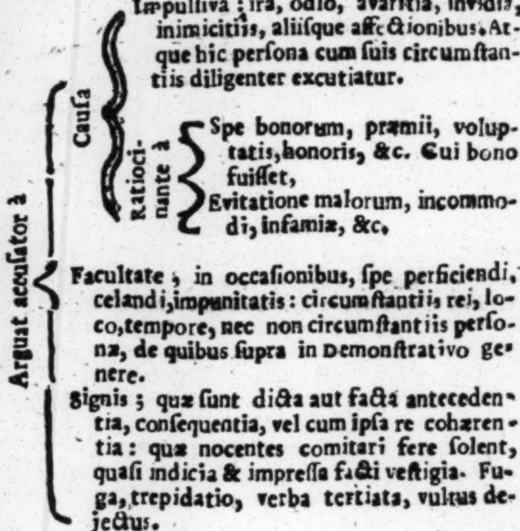
Accusator contra adferat firmamentum, quo Rationem illam infirmet.

Ex rationis autem & firmamenti confectione Judicatio constituitur, in Finitivo & Qualitatis statu.

b 1. Status Conjecturalis, in quo quæstio est. An res facta sit nec ne?

b Cyrus περὶ διαφορᾶς στάσεως. Hermogenes περὶ τῶν στάσεων. Aut. ad. Herent. Quint. 3. lib. cap. 6. M. Capel. 5. lib. Fortunatianus. l. 1. Sulpic. Vict. Alcuinus. Cassiodorus. Soarez. lib. 2. c. 11. Alst. Or. 4. lib. 7. cap. Voss. lib. 1. cap. 6. Caus. lib. 2. cap. 30. Valladerus, lib. 7. disp. 2.

Im-

Arguat accusator à
- Causa
  - Impulsiva; ira, odio, avaritia, invidia, inimicitiis, aliisque affectionibus. Atque hic persona cum suis circumstantiis diligenter excutiatur.
  - Ratiocinante à
    - Spe bonorum, præmii, voluptatis, honoris, &c. Cui bono fuisset,
    - Evitatione malorum, incommodi, infamiæ, &c.
- Facultate, in occasionibus, spe perficiendi, celandi, impunitatis: circumstantiis rei, loco, tempore, nec non circumstantiis personæ, de quibus supra in Demonstrativo genere.
- Signis; quæ sunt dicta aut facta antecedentia, consequentia, vel cum ipsa re cohærentia: quæ nocentes comitari fere solent, quasi indicia & impressa facti vestigia. Fuga, trepidatio, verba tertiata, vultus dejectus.

Defensor
- Infirmet Causas & Facultates.
- Diluat & refellat Signa & Consequentia, Absolutione vel Inversione.

2. Status Finitivus, in quo quæstio est de nomine rei, & quid sit.

Definiat uterque, quam maxime potest, ad communem sensum ac vim verbi: deinde adductis similibus exemplisque aliorum qui ita locuti sunt, suam definitionem, sententiamq; confirmet, & contrariam infirmet.

Accusatori locus est: Minime concedendum, ut is, qui de re confitetur, verbi se interpretatione tueatur.

Defensor æquitate nitatur: & ea cum secum faciat, non re sed verbi depravatione se urgeri queratur. Quo in genere utetur Similibus, Contrariis, Consequentibus.

3. Status Qualitatis seu Judicialis, est vel
- Rationalis, de jure facti. (b)
- Legalis, de sententia legis aut scripti. (c)

(b) Defen-

(*b*) Defendat Reus
- Absolute: cum simpliciter quod factum est, recte factum esse defendimus: jure scilicet naturæ, legis, consuetudinis, judicati, æqui, pacti.
- Assumptive
  - Comparatione: cum alterutrum necesse fuerit fieri: hoc satius.
  - Relatione: cum culpa transfertur in ipsum qui malum accepit.
  - Remotione: cum culpa rejicitur in rem aliam, legem, vel personam.
  - Concessione: cum non defendit factū sed ignosci sibi postulat
    - Purgatione: qua excusat factum esse non Voluntate, sed Necessitate, Fortuna, vel Imprudentia.
    - Deprecatione: à meritis & spe futura.

(*c*) Legitimi species sunt.
- Leges contrariæ: cum lex eadem secum, vel duæ leges inter se videntur pugnare.
- Scriptum & sententia: cum scriptoris voluntas à scripto videtur dissidere.
- Ratiocinatio: cum quod nulla propria lege cautum est, ex aliis conjicitur.
- Ambiguum: cum scriptum plures accipit sententias, dubii accentus, aut vocis divisæ junctæve ratione.
- Translatio: cum res accusatorem, judicem, tempus, locum mutandos dicit.

Atque hactenus quidem de tribus generibus universe & in genere: habent tamen sibi subjectas alias species, quæ particularem considerationem & disciplinam desiderant.

Panegyrica vetus. In qua laudatur qui ludo præest. 2. Gens, vel urbs. 3. Certamina & ludi, cum ortu eorum, comparatione cum aliis, loci & temporis ratione. 4. Præmia. 5. Princeps certaminum præses. 6. Voto denique clauditur. Panegyrica nova exorsa ab occasione quæ nos ad dicendum movit, progreditur ad Principis laudationem ex locis Demonstr. ad publicæ felicitatis prædicationem, clauditur voto & exhortatione ad lætitiam, obsequium & concordiam.

Vide Dionys. Halicarnassensis τέχνην περὶ τῶν πανηγυρικῶν Menandri Rhetoris γενεθλίων διαίρεσιν τῶν ἐπιδικτικῶν

a. Cæs. Scalig. 3. l. poet. 100. c. N. Caussi. In 10. l. 9. cap. & I. Ger. Vossium l. 2. institutio. Or. c. 13. & l. 2. Partitionum, c. 17. Vernul. c. 5. l. 1.

Nuptialem,

Nuptialem, ut & Epithalamium auſpicamur à Diis Genialibus, naturæ & legum inſtituto; conjugii mox enumerantur commoda, privata, publica: laudatio ſequitur ſponſi, & ſponſæ: concipiuntur vota utriuſque nomine, ut fœliciter cedant nuptiæ mutuo amore conſtantique junctis, ut videant liberos, nepotes, & qui naſcentur ab illis, ſuper quibus etiam omen, præſagium & votum.

In Natalitia, ſive quis ſit prole recens auctus ſive provectus ætate mactetur oratione anniverſaria, reſpicitur tempus nativitatis, annus, menſis, dies, hora, locus; virtus parentum, familia. Subſequitur ſpes, gratulatio, precatio & votum.

Funebris orditur à querimonia, exclamatione, aut interrogatione, ratio deinde perſonæ ad quam dolor pervenit, habetur, laus defuncti ex locis Demonſt. generis, mortis genus; deſiderium, cujus teſtes dolor & luctus, his ſubjicitur conſolatio.

Gratiarum actio, beneficium acceptum læta agnoſcit, amplitudinem & commoditatem ejus prædicat atque amplificat: ſpondet vicem referendi parem gratiam: aut id ſi minus ſuppetat, animi grati memoriſque officium: adeoque ad vota confugit.

Propemptica, Apopemptica, Hodœporica, Monitoria, Suaſoria, Adhortatoria, Conſolatoria, Conſultatoria, Petitoria, &c. carmine frequentius & epiſtolis quam orationibus celebrantur. Eorum itaque præcepta cum exemplis expreſſis aut citatis videbit qui volet apud Menandrum Rhet. Dionyſium Halicarnaſſ. Eraſmum, libello utiliſſimo de conſcribendis Epiſtolis: Julium Cæſ. Scaligerum 3. lib. Portices cap. 303. & 304 J. Lipſium de re Epiſtolica. Bar. Keckerman. lib. 1. Rhet. Special. cap, 14. &c. I. Ger. Voſſium lib. 2. Inſtitut. Orat. cap. 13. & Partition. l. 2. cap. 19.

(a) *Diſpoſitio.*

(a) Ariſt. Rh. l. 13. c. Hermogenes περὶ ὀυ-ςέσεων τμ. α΄. Cic. de Inventione l. 1. & ad eum Marius victorinus. Cic. de oratore l. 2. Partitiones. Cic. Quintil. l. 7. Fortunatianus, l. 2. Sulp. victor. p. 4?7. Martianus Capella. 5. l. p. 179. ex ed. H. Grotii Soarez. 1. l. 1. cap. Dreſſerius l. 1. pag. 52. Hiperius 4. 405. Kecker. Syſt. Rh. lib. 1. cap. 9. Cauſsinus 6. lib. Voſsius 2. lib. 1. cap. Vallad. lib. 4. diſ.

Invenire præclare, enunciare magnifice, interdum etiam barbari ſolent: diſponere apte, commode, varie, niſi eruditis negatum eſt. Pulſatis itaque omni-

bus

bus omnium locorum, tam qui circumstantiarum & causarum singularum proprii sunt, quam dialecticorum & communium foribus, lustrataque omni materiæ silva ; ubi suppellectilem congesseris variam, eamque vel memoriæ firmiter impressam, vel una chartæ facie, quasi synopsi, delineatam tibi subjeceris ; acre adhibendum est judicium, consilium solidum, & electio accurata. Rejiciantur omnino quæ levia sunt, utpote vitiosa, aperte falsa, contraria, communia, futilia. In iis etiam quæ adhibenda videntur vel ad probandum vel ad movendum, delectus est habendus, proprius cuique locus assignandus : ut firmissima quæque sint prima ad conciliationem, ubi auditor maxime attendit expectatque : æque valida reserventur in exitum ad victoriam ; quia quæ postremo dicuntur maxime inhærent: mediocria in medium agmen conjiciantur, specie & numero pugnatura. *b* Discernendum itidem, ut quod boni habet causa, id exornes, ibi tabernaculum constituas ; ibi commoreris si quid habet causa vitii, id vel dissimules, vel si quid causæ fauces premat, totum illud bono suo exaggerando obruere labores ; caveasq; de tanquam prævaricator in hostium castris verseris, neque veluti desertor terga vertas ; sed vel locum strenue tuearis, vel cum specie quadam & pompa dicendi recedas, teque eo conferas, quo vel argumentanti, vel conciliandi, vel permoventi patet confugium.

b De disponendis argumentis Julius Severianus. Antonius apud Ciceronem 2. de Oratore.

c Disponat autem Orator rem suam vel ex
- Arte ; quæ, præscribente ipsa Natura docet præfari, exponere, nostra probare, contraria refutare, concludere.
- Judicio ; quod dictante prudentia, artis superstitionem & partes, prout postulant circumstantiæ, transponit vel etiam omittit.

c De judicio & consilio Quintil. 6. l. 6. Fortunatianus 3. l. p. 69. Sulp. Victor. p. 246. Alst. Orator. l. 1. cap. 15. Valladar. 4. l. disp. 4.

Orationis partes traduntur *d* sex : Exordium Narratio, Propositio, Confirmatio, Confutatio, Peroratio.

d Sunt qui statuunt quinque partes, sunt qui quatuor, & in contentione includunt propositionem, confirmationem ; & confutationem.

Exordium.

Exordium.

Cic. 2. de Orat. præcipit, post omnia de Exordio cogitandum, contra Fab. 3. l. 12. c. & Vall. l. 4. disp. 3. q. 3. περὶ παντὸς προοιμία, καὶ ἐκ πόσων μερῶν συνέστηκε, ἐκ προτάσεως κατασκευῆς, ἀποδόσεως, βάσεως, &c.

Causa diligenter perspecta, locisque inventis, considerandum ultimo loco quod in primo ponendum est, quo sit utendum Exordio. Nimirum, ut non sit alienum à causa & quæstione, non communes quo adversarius uti potest; non grande & inflatum, non vulgare, non affectatum, non longum: neque vulgi sentinam, neque tamen artificii oleat myrothecia: verum ut ex re nata, & ipsis causæ visceribus sumptum, sit acuratum, acutum, instructum sententiis, floridum verbis, causæ proprium, verecundum, conciliationi natum, circumstantiis accommodatum, sequentibus connexum. Vestibula honesta sint, aditusque illustres.

Hermogen περὶ εὑρέσεων, τμ. α.

De ratione conficiendi Exordii & cæt. partium Orationis in omni genere, vide Valladerum. l. 8.

Estque
- Principium; quo in causa honesta statim & aperte Benevolentia, Attentio, & Docilitas parantur.
- Insinuatio: qua in causa Turpi, Dubia, Humili vel Obscura, turpitudinis partem diluimus, professique nos dicturos de rebus magnis, necessariis, novis, utilibus, jucundis præparamus Auditores, reddimusque benevolos, attentos, dociles.

Duciturque in genere
- Judicialis, à Persona (a) Oratoris, (b) Rei, (c) Judicum, Auditorum, (d) Adversarii, à Prolepsi, cum ea quæ obstare possunt orationi, præoccupantur, amoventur, & solvuntur; vel etiam ipsa Re.
- Deliberativo, à Criminatione, Depulsione, Amplificatione, Diminutione, vel Ornatu.
- Demonstrativo, à Laude, Vituperatione, speciosa aliqua historia, naturali observatione, Fabula, Similitudine, Contrario, Apophthegmate, Sententia, Exemplo, Allusione, vel generali pronunciato; unde ad propositam Quæstionem commode transeatur.

(a) Qui si vir bonus credatur, nos studium Advocati videtur afferre, sed pene testis fidem. Existimetur venisse ad agendum ductus officio aliquo, vel necessitate, &c. Quintil. 4. l. 1. c.

(b) In Reo commendatur dignitas; infirmitas, merita. Multum agit sexus, ætas, conditio. (c) Mores judicum velim, nosse. Nam prout asperi; lenes, jucundi, graves, duri, remissi erunt, aut assumere in causam naturas eorum, qua competent; aut mitigare, qua repugnabunt, oportebit. (d) Adversarii persona prope eisdem omnibus, sed contrario ductis impugnari solet. Nam & potentes sequitur invidia, & humiles abjectosque contemptus, & turpes ac nocentes odium.

Narratio.

Narratio.

Narratio est rerum gestarum utilis ad persuadendum id quod intendaris commemoratio ; sedes & fundamentum fidei , atque argumentorum seminarium.

Narrationis virtutes, vitia, typos expressos atque exempla, vide apud Caussinum, lib. 6. Eloq. Humanæ.

In Deliberativo, ubi de futuris consultatur, supervacua est Narratio, nisi quæ extrinsecus incidat : ut & in Demonstrativo, quæ continua quasi Narratio est. In Judiciali etiam omittitur , sicubi parum pro nobis faciat, aut ante innotescat. (a)

(a) Si adversarius prior narraverit, non ita ut quæ acta sunt nude, sed rem exasperavit, adjecitque invidiam: nos eadem, sed non eodem modo exponemus, alias causas, alias circumstantias referemus. Verbis elevare quædam licebit.

Sitque {
- Perspicua ; verbis propriis & usitatis, ordine temporum prout res gestæ sunt servato : non interrupta.
- Verisimilis ; circumstantiis natura, legi, & moribus consentanea, ad rumorem & opinionem accommodata.
- Suavis ; quæ contineat nova, inexpectata, magna, gravia, exitus jucundos.
- Brevis ; rè non altius petita, non extra causam: ita tamen ut nihil desit.

(a) Narratione exposita licebit excurrere in Latum aliquem & plausibilem locum, quæstioni pravium, aut rei amplificandæ animisque exitandis idoneum, sed caute & modeste, ne materiæ modum excedamus, aut tædio auditores satiemus.

(a) Δει-ναὶ δὲ ϗ ἔκφυλοι αἱ περεκ-βάσεις, Vid. Longinus c. περὶ φαντασίας De Egressione Fabius 4.; l. 3. c. 8. Val. l. 4. disput. 3. quæst. 13. & eundem de Transitionum varietate, l. 4. disput. 2. quæst. 10. παρέκβασις est alienæ rei, sed ad utilitatem causæ pertinentis, extra ordinem excurrens tractatio, Quintil. l. 4. c. 3.

Propositio

est vel {
- Simplex ; qua status & summa totius causæ breviter comprehenditur.
- Sejunctio ; quæ tantum in genere Judiciali adhibetur ; per quam statuimus quid nobis cum adversario conveniat, & quid in controversia relinquatur,
- Partitio ; qua in omnibus causarum generibus uti licebit : qua enumeramus quot & quibus de rebus simus dicturi, atque is ut plurimum in dicendo servabitur ordo , qui hic exponitur,

Facillime auditor discit, & quid agatur intelligit, si neque prudentiam ejus impedias confusione partium, neque memoriam multitudine. Cic. Partit.

Partitio commendatur brevitate, absolutione & paucitate partium; trium scilicet, aut ad summum, quatuor.

Confirmatio.

Etsi fidem tantum facere præ se ferendum sit oratori: quoniam tamen duæ sunt animi auditoris partes in quibus tractandis versatur flexanima & ψυχαγωγὸς Πειθὼ, *Intellectus*, qui, quasi animæ oculus, reficiendus est colore, illustrandus est lumine rationis & veri, quod proprium est intellectus pabulum; & *Voluntas*, quæ, tactus more, mollium rerum aut durarum oblatione flectitur trahiturque: usu venit ut causa quandoque cadat orator nihilque consequatur, si Voluntas, qui libera est, neque statim obtorto collo in jus rapitur, cervice quasi obfirmata non obsequatur. Quocirca caduceus iste geminis armandus est anguibus, qui inter vestes lapsi & levia pectora, volvantur attactu nullo, fallant sensus, se in mentis intima præcordia insinuent, & quem volent affectum ossibus ac medullis implicent. Neque enim Oratori satis erit Dialecticis laertis, utcunque validis, mittere ferro præfixas hastas; nisi & eas artificii nitore exornet, *(a)* Motus amento instruat. Arida illa argumentorum ossa, corpus firmamentorum exangue, horridum quasi nudarum rationum sceleton, ne tædio sint & terrori, Argumentationum carne investiat Orator, Motuum nervis firmet, Delectationum musculis solidet, Artis succo & sanguine distendat. Confirmandi itaque sibi comparet cum Materiam tum Formam. Materia, sunt *(b)* Argumenta, hoc est, probabilia inventa ad faciendam fidem, quæ non secus atque metalla è fodinis, aut pharmaca ex Apothecis suis singula, petuntur è Locis Insitis & assumptis, Artificiosis & artis expertibus, Dialecticis, & Rhetoricis certis, probabilibus atq; verisimilibus, *(c)* Circumstantiis, de quibus supra in præceptis Inventionis & generum singulorum dictum. Neque solum ex armamentariis Dialecticorum promat argumenta quæ Doceant: sed & ex Ethicorum fontibus atque

(a) Ut faveat Oratori is qui audit, movendi sunt Affectus, Lætitia, Dolor, Spes, Timor, Amor, Odium, Ira, Mansuetudo, Gratia, Contemptus, Invidia, Commiseratio, Indignatio, Aemulatio.

(b) Quid Argumentum differt ab Argumentatione, & de speciebus Argumentationis; vide Jul. Scalig. l. 3. poetic. 70. De inven. arg. & Locis, Cic. de Invent. l. 1. & 2. Atque ad eum Marius Victorinus. 2. de Orat. Topica ad Trebatium Aut. ad Heren. l. & 2. Quintil. 5. l. 10. c. & 13. Mart. Capell. 5. l. p. 154. Soarez. l. 1. c. 12. &c. Dresserus l. 1. pag. 46. Hiper. c. 2. Voss. Inst. l. 1. c. 2. Caussinus l. 4. c. 2. Vall. 3. disp. 4. (c) Hermogenes, περὶ εὑρέσεων τμ. γ. c. περὶ ἐπιχειρημάτων Theon. περὶ διηγήματος, Val. l. 3. disp. 3. qu. 3. & Rhetores omnes.

Rhetorum hauriat quæ Concilient, quæ moveant. Ne sit hoſpes in Humanitate neque peregrinus domi, ſed nørit omnino (*a*) Mores, qui dicentem deceant, qui Reip. in qua degit, iis apud quos dicit, inſideant, vel à natura inſiti, vel ab ætate aut fortunis quaſi acquiſiti. Norit Affectuum maria, quibus quæq; ventis conſcientur, ſedentur: diſcernat, qui Affectus, in quantum, quibus, & erga quos, ſint movendi; quibus de cauſis, & qua ratione incitentur animi facultates, Concupiſcens & Iraſcens, ad appetendum ea quæ videntur bona, ad averſandum ea quæ apparent noxia, quomodo diſponatur ad ea vel præſentia vel abſentia, Amore, Gaudio, Odio, Dolore, Spe, Ira, Metu; dominari ſciat in Affectuum regno, atque *Fœdere certo Et premere & laxas dare habenas*, ut ait poeta: hoc eſt, in lætitia dilatare corda audientium, in mœrore contrahere.

(*b*) Argumentationis ergo, quæ tractandi argumenti eſt forma, varia ſunt genera: perfectiſſima tamen atque uſitatiſſima ex iis ſunt, Epichirema ſive Syllogiſmus Rhetoricus, Enthymema, *Inductio*, & Exemplum, atq; hæc quidem verſantur circa Fidem, docent probantque: circa Affectus vero commovendos, illa quæ Amplificatio dicitur.

(*c*) Epichirema ſive Syllogiſmus Rhetoricus conſtat ex 1. Propoſitione Majori, cui ſubjicitur ipſius 2. Ratio, una pluribuſve inſtantiis probata: Deinde 3. Propoſitione Minori ſeu Aſſumptione, quæ & 4. Rationem ſuam habet adjunctam; 5. Complexione denique ſeu Concluſione; ut,

(a) De mor. ἠθῶν, Affectibus πάθεσι lenibus, & gravibus, & de iis movendis, Ariſt. 2. l. Rhet. totus. Hermog. μεθόδων, Apſini τέχνη ῥητ, Aut Heren. 2. & 3. l. Cic. de Orat. l. 2. Quint. 5. l. 3. c. & 12. l. 2. c. Mart. Capel. 5. l. 162. p. Keck. ſp. Rh. l. 1. c. 9. &c. Rh. Eccl. l. 1. c. 3. Jul. Sever. Dreſſer. l. 1. P. 109. Hiper. cap. 10. p. 442. Voſſ. Inſt. l. 2. totus. Cauſ. El. l. 8. Vall. l. 3. diſp. 4.
(b) Jul. Sc. l. 3. Poet. c. 70.
(c) Hermogenes περὶ εὑρέσεων, τομ. γ περὶ ἐπιχειρημάτων καὶ τάξεως αὐτῶν, & Minuc. l περὶ ἐπιχειρημάτων. Autor ad Heren. l. 2. Quint. 5. l. 14. c. Soarez. 2. l. 17. c. Dreſſ. l. 1. Hiper. c. 8. Vall. tab. Rh. p. 21. Sanderſoni dial. 3. c. 7. Eraſ. de conſcrib. epiſt. Voſ. Inſt. lib. 3. c. 5. Gauſsin. El. 6. l. 25. c. Vall. 4. l. 2. diſp. 3. quæſt.

1. *Melius accurantur, quæ conſilio geruntur, quam quæ ſine conſilio adminiſtrantur.* 2. *Domus ea, quæ ratione regitur, omnibus rebus eſt inſtructior, quam quæ temere & nullo conſilio adminiſtratur. Rurſum, Navis optime curſum conficit, quæ ſcientiſſimo gubernatore utitur: eadem eſt exercitus & cæterorum ratio.* 3. *Nihil autem omnium rerum melius quam mundus adminiſtratur.* 4. *Nam & ſignorum ortus obituſq; definitum quendam ſervant ordinem: & diurnæ nocturnæque viciſſitudines immutatæ perſtant.* 5. *Conſilio igitur regitur mundus.*

(4) Va-

(a) Vallad. 4. l. disp. 2. q. 9. & 12.

(a) Varietatis gratia, ne cognoscat artem qui audit, adeoque defatigetur similitudinis satietate, intantur subinde argumentationum partes: quandoque etiam vel alterius Propositionis Ratio, vel ipsarum Præmissarum altera tanquam pro manifesta ac concessa omittatur. Adjciatur aliquando Exornatio aut Amplificatio; Interrogatorie proponatur pars una aut altera: argumentorum puncta occulantur. Artis est celare artem.

(b) Arist. Rhet. l. 2. c. 23. 24, 25, 26. Hermogenes, περὶ εὑρέσεων τομ. γ. Apsini. τέχνη ῥητορική Soarez. 2. c. 19. Caussin. l. 6. c. 28. Vos. l. 3. c. 5. Vallad. l. 4. disp. 2. quest. 5.

(b) Enthymema est imperfectus Sylogismus; in quo terminorum Major Minorve desiderat: *Pius fuit, fortis, sapiens. Deum quippe coluit, hostes contudit, fortunam utramque moderate tulit, imo superavit.* Optimum est illud Enthymema, quod ex contrariis conflatur, quodque, ut acutius sit, per interrogationem non raro effertur: ut, *Quem alienum fidum invenies, si tuis hostis fueris?*

(c) Quint. 5. l. 11. c. Soarez. 2. l. 20. c. Vos. l. 3. c. 5. Caus. 4. l. 56. c. Vallad. 5. lib. 2, 7. quest.

(c) Inductio est illatio ex enumeratione præcipuarum partium, vel collatione illustrium aliquot individuorum; ita ut ex multis singularibus probetur universale: ut, *Plebs Romana optime de Milone sentit. Equester ordo optime sentit, Senatus optime sentit: Totus ergo populus Romanus optime de Milone sentit.* Clarior tamen est illa Inductio Socratica, quæ per interrogationem vel Subjectionem adversarium premit: ut, *Quodnam pomum est generosissimum? Nonne quod optimum? Et quis equus generosissimus? nonne qui velocissimus: Quis autem ager? certe qui fertilissimus. Ita & hominum, non qui natalium splendore, sed qui virtutis gloria præstant, habendi sunt generosissimi.*

(d) Arist. Rh. l. 2. cap. 21. & περὶ γνωμῶν. c. 22. Apsini τέχνη ῥητορική. Quint. 5. l. c. 11. Eras. cop. rer. Soarez. 2. l. c. 21. Caus. fin. li 5. c. 5. Exempla illustrant, potius quam probant.

(d) Exemplum est Inductio imperfecta, seu probatio & mensura à simili quod utriq; convenire arguitur, quando scilicet ex uno singulari aliud singulare probatur; ut, *Jure occisus est Saturninus res novas moliens, sicut Gracchi.*

In Judiciali genere præcipuum instrumentum est Enthymema; in demonstrativo dominatur Amplificatio; in Deliberativo familiam ducunt & utramque paginam faciunt Exempla.

Cautio est, ne tota oratio sit conflata ex condensatis Exemplis aut Testimoniis. Neque ipsa argumenta confecto agmine stipentur. Magisq; ex usu & re nostra fuerit, dum affectus movemus, sententiis quam argumentis uti. Segnius enim moventur affectus in castris cordis ad volendum, quamdiu in arce capitis Intellectus occupatur in excutiendo Vero. *Am-*

a *Amplificatio est gravior quædam affirmatio ad ciendos affectus potens.*

a Περὶ αὐξήσεως καὶ τῆς ἰδέων αὐτῆς. Longinus περὶ ὕψους. Hermog. περὶ μεθόδου δεινότητος. Cic. de orat. comprehendit Amplificationem sub Elocutione. Quint. 8 l.c.24. Soar. l.1.2.c.34. ad 41. Streb. l.2.c.21. Cauf. l.3.c.2. Chytreus ad lit. Hypothesin reductam ad Thesin. Sturm. de rat. l.c. 30. & 25. Keck. Syst. Rh. l.2. c.7. Vos. Inst. 3. l.c.5. Cauf. l.5. totus ubi octo modi ponuntur; quos etiam habuit Eras. lib. de copia rerum.

Amplificatur

- Verbis, illustribus, superlatis, asyndetis, iteratis, relatis, ad superiora gradatim ascendentibus, synonymis.
- Rebus
  - Incremento: gradibus ad summum, ac etiam supra, insurgendo; ut, *Facinus est vincire civem Romanum, scelus verberare, prope parricidum necare: quid dicam in crucem tollere?*
  - Comparatione: à minoribus, ad majora argumentando; ut, *An vero vir amplissimus P. Scipio Pontifex Max. Tib. Gracchum mediocriter labefactantem statum Reipub. privatus interfecit: Catilinam orbem terrarum cæde atque incendio vastare cupientem, nos Consules perferemus?*
  - Ratiocinatione: ex iis quæ dicta sunt, quidpiam reipsa majus innuendo; ut, *Tu istis faucibus, istis lateribus, ista gladiatoria totius* (a) *corporis firmitate, tantum vini exhauseras, ut tibi opus esset vomere &c.*
  - Congerie: aliis atque aliis modis eandem rem efferendo; ut, *Quid enim tuus ille, Tubero, districtus in acie Pharsalica gladius agebat? cujus latus mucro ille petebat? quis sensus erat armorum tuorum? quæ tua mens? oculi? manus? ardor animi? quid cupiebas? quid optabas?*

(a) Amplificationis præcipui loci sunt, Causa, Effectum, Subjectum, Adjunctum, Partes, Comparata.

Extenuatur à præceptis contrariis.

Vide & quæ supra in calce generis Demonstrativi super hac ipsa re dicta sunt.

Huic & Hypotyposin referunt nonnulli.

Confutatio.

Confutatio, est dissolutio argumentorum quæ objecta sunt, vel objici possunt, iis quæ causæ nostræ fauces premere videntur, ad primam impressionem, occurrens, vel etiam arte deludens, aut cuniculis rem agens.

Huic fere cum confirmatione communia sunt natura, utilitas, & tractatio.

Reprehenditur. sc. Adversarii argumentatio, si ostendatur, vel Materia, vel Forma esse vitiosa.

Argumenta adversarii refutantur,
- Si, ex iis quæ assumpta sunt, non concedatur unum aliquod aut plura.
- Si ostendimus falsa esse pro veris assumpta.
- Si ex his concessis id consequi negetur.
- Si contra firmám argumentationem, alia æq; firma aut firmior adducatur.
- Si, quibus serio respondere haud in promptu est, elevemus (a) joco atq; ipsos contemptu aut increpatione delusos false faceteque derideamus.

(a) De facetiis, ridiculis, leporum aspergine, & quasi jocandi arte, Arist. Rh. 3, l. c. 10. 11. & 18. Cic. de Orat. Quint. 6. l. 4. c. Castilioni, Aulicus a l. Voss. Instit. 3. l. 5. c. Vall. 3. l. disp. 4. qu. 5 & disp. 5. qu. 4.

Accendendo ad singula argumenta, & primum validiora discutiendo, universa infringentur melius.

Confutatio præmittitur confirmationi, quando arx causæ requirit ut via muniatur ad veram sententiam.

Peroratio.

Estque vel
- Enumeratio, quæ potissima argumenta rerumque capita (b) recenset, idque vel simpliciter, vel per Interrogationem, Ironiam, aut Collationem. Atque hac in Judiciali uti licet; in Demonstrativo & Deliberativo rarissime.
- Affectuum concitatio, ad quam valent in
  - Demonstrativo; quæ in laudatione, expectationem, amorem, admirationem, voluptatem, æmulationem moveant: in vituperatione, odium, invidiam, contemptum.
  - Deliberativo; bonorum, ac malorum enumerationes & exempla.
  - Judiciali; accusatori, quæ (c) ad indignationem; defensori, quæ ad misericordiam.

(b) Ordine sc. quo tractata erant in confirmatione & confutatione, idque breviter.

(c) Exaggeratur crimen à circumstantiis, exemplo malo, indignitate rei per Apostrophen, & Hypotyposin Defensor contra Rem non ex voluntate, sed infirmitate, necessitate, aut fortuna errasse arguens, misericordiam implorabit.

In

In affectibus movendis adhibenda sunt quæ magna habentur — Natura.
— Usu — Charitate. / Honestate. / Utilitate.

Atque hic omnes eloquentiæ fontes sunt aperiendi.

Huc facit Amplificatio, de qua supra in genere Demonstrativo & Confirmatione.

Sit Peroratio brevis, acris & aculeata: ne tædium pariat aut indignationem.

a *Elocutio consistit in* 1. *Elegantia*. 2. *Compositione*, & 3. *Dignitate*.

a Arist. Rh. 3. lib. Dem. Phalereus περὶ ἑρμηνείας

Cic. de Orat. 3. l. & Partitior. Quintilian. 8. lib. Mart. Capella 5. l. 165. p. Fortunatianus l. 3. Soarez. l. 3. c. 1. Sturm. de rat. Elocutionis. Keck. Rh. Syst. l. 2. c. 1. Alst. Or. l. 4. c. 16. Caussin. 7. l. Voss. 4. l. 1. c. Val. l. 5. Streb. l. 1. de delectu & collocatione verborum. Vincent. specul. Doct. l. 4. cap. 128.

1. *Elegantia munus est ut* dicatur *Pure* & *Perspicue*.

P*Ure*, verbis, sive illa simplicia sint, sive conjuncta, puris lectisque, urbis alumnis, aut civitate certe donatis, non obsoletis, intermortuis & conclamatis; non obscœnis, peregrinis aut barbaris, antiquata vero & multis annis desita tanquam scopulos declinet: nec Grammatice tantum, servata casuum, temporum, generum & numeri structura, adhibito spiritus & accentus justi temperamento: sed *b* Latine, quoad phrasim & locutionem; ex autoritate & more probatissimorum autorum, atque eorum præcipue qui in virili Romanæ eloquentia ætate floruerunt, Ciceronis imprimis, deinde qui eum proxime accedunt, Cæsaris, Livii, Velleii, Curtii, Fabii, mox etiam Terentii, Plautii, Salustii, Agelli, Taciti.

Plane & *c perspicue*, verbis usitatis ac proprie significantibus citra verbi aut sermonis ambiguitatem, quam maxime oratoris, non nimis longa verborum serie continuatis, nec tamen concise nimis: non durius translatis, non discerptis sententiis, non præposteris temporibus, non confusis personis, non perturbato ordine.

b Cicero de Orat. 3 lib. Dress. lib. 2. Hiper. 13. cap. p. 430. Alst. Orat. l. lib. 7. c. Caussin. 7. lib. 2. cap. Voss. l. 4. c. 1. Vallad. lib. 5. d. 1. quæst. 3.

c Quint. lib. 8. 2. c. Alst. Orat. lib. 4. cap. 8. Voss. 4. lib. 2. Vallad. l. 5. disp. 1. qu. 3.

a Dionys. Halicarnass. & Dem. Phal. Περὶ συνθέσεως ὀνομάτων. Autor ad Heren. 4. l. Cicero de Orat. 3. l. Fabius 9. l. 4. c. Ac nescio negligentia in hoc, an solicitudo sit pejor. Ruffinus versus Sturm. l. 3. Elocution. Rhetoric. c. 4. Jul. Scal. 4. lib. poetic. 2. cap. Soarez. 3. lib. c. 31. & 33. Strebeus 2. lib. de electione & collocatione verborum c. 3. 4. & 5. Voss. l. 5. c. 2. Caussin. 7. l. 3. c. p. Vallader. l. 5. disp. 2. quæst. 13. & 15.

2. a Compositio respicit *Juncturam, Ordinem, Periodum* & *Numerum*. *Junctura*, ex molli elementorum, syllabarum & vocum coagmentatione, reddit orationem cohærentem, lenem, æquabiliter fluentem, suavem, plenam, sonoram. Cavet scilicet, ne in verborum commissione hiulca sit oratio propter collisionem vocalium; ut, *Rem anxie quærere, atque adepta egere, avari animi est*: Ne sit horrida & aspera propter concursum diversi instrumenti consonantium; ut, *Consulum dignitas gravem tumultum civium repressit*; sed ut priorem à vocali terminatam insequens dictio à consonanti inchoans excipiat, aut contra à consonanti clausam aperiat dictio incipiens à vocali vel consonanti ejusdem organi, labiorum scilicet, dentium, aut palati. Mollitiem quippe fluoremque præstat concatenata vocalium & consonantium alternatim in claudendis aperiendisque vocibus mistura; ut, *E cujus ore melle dulcior effluebat oratio*.

Nec ultima præcedentis dictionis syllaba sit eadem cum prima sequentis; ut, *Æquora tuta tacent, spuma maris risit*. Quamvis hæc compositio quibusdam è veteribus placuisse in tantum videtur, ut etiam in deliciis fuerit atque obtinuerit inter Schemata locum, & nomen, Parechesis nuncupata. Vocabula denique mediocria præferuntur longis continuatis, aut monosyllabis condensatis.

b Soarez. l. 3. c. 32. Voss. l. 5. c. 1. Vall. l. 5. disp. 2. quæst. 13. & 15.

b *Ordo* cavet 1. ne decrescat oratio in amplificando, sed insurgat: *Non enim furem, sed direptorem; non adulterum, sed expugnatorem pudicitiæ; non sacrilegum, sed, &c.* in extenuando, contra submittatur. 2. Ut præcedant minus necessaria, quæ item natura vel dignitate priora & præstantiora sunt: *Dies nocti, vir fœminæ, oriens occidenti*. 3. Ut claudatur sensus verbo, quod tanquam sententiæ clavis expectatur, nisi lex numeri vetet. 4. Ut Genitivus plerumque præcedat Nomen unde regitur, & eleganter interjiciatur Genitivus aut aliud aliquid inter Substantivum & Adjectivum: *Cujus vita turpitudinis conscientia vacat, ejus nomen ab invidiosa, quantum in nobis est, malevolentia vendicetur*. 5. Ut vocum insuaviter ὁμοιοτέλευτων κακοφωνία declinetur, vel aliarum interpositione, vel ipsarum immutatione; dicaturque potius, *Clarorum consilia virorum*; aut, *illustrium virorum*; vel *clarissimorum hominum*; quam *clarorum virorum*.

c Periodus

c *Periodus* ſententiam Commatis & Colis juſte perficit.

Comma, ſeu Inciſum, eſt ſenſus non expleto numero concluſus, à duabus ſyllabis ad ſeptem uſque aut circiter extenſus, è quibus Periodus non raro conſtat: ut, *Stetit ſoleatus prætor P. R. cum pallio purpureo, tunicaque talari, muliercula nixus in litore.*

Colon, ſeu Membrum ſenſum numeris concluſum abſolvit, ſed à Periodo avulſum ſuſpendit auditoris expectationem, ut non perficiens ſententiam, progrediturque à duodecima ſyllaba ad decimam octavam, quandoque ad viceſſimam quartam.

Periodus conſtat duobus Colis (quandoque & Commatis) quorum prius vocatur πρότασις, poſterius ἀπόδοσις ſeu redditio: vel tribus, vel etiam quatuor conſtat membris, quæ aut æqualia ſunt, aut in acri oratione poſtrema ſunt breviora, in ornata productiora. Pulcherrima tamen eſt illa Periodus, quæ membris quatuor abſolvitur, ut quæ animum ſuſpendat & aures impleat: *Si quantum in agro lociſq; deſertis audacia poteſt, tantum in foro atque judiciis impudentia valeret: non minus in cauſa cederet A. Cecinna Sexti Ebutii impudentiæ, quam tum in vi facienda ceſſit audaciæ.* d Quid quod hic concinnitatem advertis & gratiam Periodo conciliatam ab εὐρυθμία ex ὁμοιοπτώτοις & ὁμοιοτελεύτοις? Quam & præſtant ἀντίθετα, Oppoſita ſeu Contrapoſita; *Conferte hanc pacem cum illo bello, hujus prætoris adventum cum illius imperatoris victoria, hujus cohortem impuram cum illius exercitu invicto, hujus libidines cum illius continentia: ab illo qui cepit conditas ab hoc qui conſtitutas accepit captas dicetis Syracuſas.* Ut & ἰσόκωλα ſeu paria paribus relata; *Bellum extrema hyeme apparavit, ineunte vere ſuſcepit, media æſtate confecit.* Eſt ubi omnes hæ in una periodo conſpirant virtutes; ut. *Eſt enim hæc non ſcripta, ſed nata lex; quam non didicimus, accepimus, legimus; verum ex natura ipſa arripuimus, hauſimus, expreſſimus: ad quam non docti, ſed facti, non inſtituti, ſed imbuti ſumus.* Neque interim gratia ſua laudeque carent quæ intertexta repetuntur: *Tenuerunt illum locum ſervi, fugitivi, barbari, hoſtes; ſed neque tam ſervi illi dominorum, quam tu libidinum; neque tam fugitivi illi à dominis, quam tu à jure & legibus; neque tam barbari lingua & natione illi quam tu natura & moribus, neq; illi, tam hoſtes hominibus, quam tu diis immortalibus.*

c Ariſt. Rh. l. 3. c. 9. Hermogen. περὶ εὑρέσεων τομ. δ'. & ſequenti c. περὶ πνεύματος. Sturm. 3. l. c. 2. de ratione Elocutionis. Dem Phaler. περὶ ἑρμηνείας. Cic. 3. de Orat. Fab. l. 9. c. ult. Jul. Scal. l. 4. poetic. c. 25. Keck. Rhet. l. 2. c. 22. Soarez. l. 3. c. 37. Dreſſ. 3. l. Stre. l. 2. c. 16. Voſſ. l. 5. c. 2. Cauſ. 7. l. 5. c. & de Period. implendæ artificio. 7. lib. Vall. 5. l. diſ. 2. quæſt. 17.

d De Concinnitate; videndi, Demetr. Phalereus. περὶ ἑρμηνείας. Strebeus de electione & collocatione verborum. l. 2. c. 7. 8, 9, 10. Vallad. lib. 5. diſputat. 2. quæſt. 16. de Homoioteleutis, Homoioptotis, Paribus, Antithetis, idem lib. 5. diſp. 1. quæſt. 11. 13. cap.

Quæ deprecatio igitur est ei reliqua, qui indignitate servos, temeritate fugitivos, scelere barbaros, crudelitate hostes vicerit? Atque hic *buccæ Noscenda est mensura suæ*, ne brevior sit periodus quam aures expectent, neque longior quam vires & anima ferent: sed rotunda comprehensione & justa orbem suum conficiat.

a Numerus rationem habet quantitatis syllabarum quas in membrorum initiis & accuratius aliquanto in periodorum clausulis ad tres aut minimum duos pedes restringit, neque enim poterit illud placere quod statim quasi in vestibulo offendit, neq; laudem demereri quod non feliciter exeat: media, quia latent, minus observantur: ubi tamen oratio concitata fluit brevibus syllabis, gravis retardatur longis, moderata temperatur utrisque.

In principiis laudatur Molossus, Sī quīs jūdices. Creticus, Quōd prĕcātŭs à Diis immortalibus sum. Pæan primus, Pāucă sūpĕr hac re. Dochimus, Nŏvæ crīmĭnātiones. Dichoræus, Si quis antĕa P.C. Quandoque Anapæstus, ănĭmădverti judices.

Ne claudatur Periodus termino versus notioris, Heroici, Pentametri, aut Asclepiadei. Optime cadunt, clauduntque sententiam hi pedes: Creticus præpositus Dichoreo. Glōrĭam cōmpărāvĭt. Choreus ante Molossum, ēmbrĭă fīrmāntur. Dochimus, rēipūblīcæ. Dispondeus Iambo postpositus, Rēūm cōndēmnārūnt. Pæan primus insequenti Spondæo, ēssĕ vĭdĕātŭr.

Atque in his tamen alii pedes aliis præferendi, pro Characteris & Materiæ subjectæ majestate, acumine, vehementia, gravitate, aut alia ratione.

Ad cavendam satietatem & tædium, dissimulandum est artificium, & præ se ferendum numeros sponte fluxisse. Videndumque ne pes idem sæpius ducat, claudatve sententiam; ut absit odium similitudinis, qua nihil est in hac arte vitiosius.

Neque monosyllaba sæpius, neque productiora verba claudant sententiam.

a Arist. Rh. 3. lib. cap. 8. Cic. de Orat. 3. l. lib. Cic. Oration. perfect. Dionys. Halicarn. περὶ συνθέσεως ὀνομάτων. Fabius l. 9. cap. 4. M. Capel. in lib. 5. Rufini vers. Caulerus 5. lib. 2. cap. Sturmus 1. 2. cap. 12. & 13. S. arez. 3. lib. cap. 35. & 39. Jovitæ Rapicii libri quinque super hoc argumento Keck. Rhet. spec. 2. l. cap. 7. l. 1. c. Voss. 5. lib. cap. 7.

3. Dignit

3. Dignitas præstat ut dicatur.

Ornate
- Tropis, qui vocem à propria & genuina significatione deflectunt ad alienam:
- Schematibus, quæ habitu & forma elegantiori figurant
  - Verba, ex apta eorum inter se collocatione, jucunde sonantia.
  - Sententias ratione & pondere firmatas, aut animi motu affectas.

Apte, ut decet; ex orationis facie, pro varia materia, formatæ propria Idea & charactere. ¶.

Volebam certe, quæ de Tropis & Figuris versu qualicunque compacta sequuntur, oratione soluta, uti par fuerat, cæteris continuasse. Sed religio est aversari judicium vulgi, qui ista olim publicum indepta faventer excepit, excepta jam desiderat, (mira sane quæ populo placeant!) Feras igitur, lector benevole, quod corrigere est nefas, versus per tesqua & salebras, quod in technico doctrinali necesse est, quandoque cæspitantes: atque adlubescat cum eruditis sentire, cum vulgo loqui. Ausa tamen est hæc Editio Rhetoricas figuras Oratoriis exemplis illustrare.

Tropi 4.

DAt propriæ similem translata a Metaphora vocem:
Cæptis aspirant. Irarum fluctuat æstu.
Læta seges. Gemmant vites. Duo fulmina belli.
Ingenii flumen. Mens ferrea. Classis habenas.

a Non est alius Tropus frequentior quam Metaphora, non florentior: quippe quæ lumen & stella fit orationis, brevis & contracta in unum vocem similitudo; faciatque ad copiam, majestatem, evidentiam & suavitatem.

 Atque

Atque Metonymia imponit nova nomina rebus:
1. Efficientis, ut Inventoris; *Marte. Lyæo.*
Autoris: *legitur Juvenalis. Livius ingens.*
Materiæ: *Pinus, Ferrum, æris acervus, arundo.*
Aut instrumenti: *gladius, lingua, arma, manusque.*
2. Effecti: *clades Libyæ mors frigida pallet.*
3. Subjecti: a *Curii*, b *pateræ*. c *Germania*; d *Rostra*.
e *Ucalegon*, f *cor, os*, g *patronus*, h *nox*, i *Amaryllis*.
4. Adjuncti, k *fascis*, l *scelus*, m *ætas nulla*, n *libelli*.

a Subjectum pro accidente. b Continens pro contento. c Locus pro incolis. d Locus pro gestis in loco. e Possessor pro re possessa. f Sedes pro qualitate inhærente. g Patronus assumit personam clientis. h Tempus pro re in illo gesta, vel habitu ejus. i Signatum pro signo. k Signum pro signato. l. Qualitas pro persona subjecta. m Tempus pro subjectis illius. n Locatum pro loco.

Confundit totum cum parte Synecdoche Partis.
o *Myrtonum*; *Auster*; p *hyems*; *tectum, mucro*. q *Annibal*, r *Anglus*.
2 Totius: s *oratoris color*. t *annus*. u *vixit*. x *Atrides*.

o Species aut individuum pro genere, p Pars pro toto. q Dux pro exercitu, velut pars primaria. r Numerus pro numero, singularis pro Plurali, & contra. Finitus pro infinito: & contra. s Genus pro specie aut individuo. t Totum pro parte. u Antecedens pro consequente, hoc tamen alii Metonymiæ, alii Metalepsi adjudicant. x Patronymicum commune pro certo & determinato.

Contra quam sentit solet Ironia jocari.
Scilicet; *egregiam laudem*; *pulchre*; *bone custos*.

4. *Troporum Affectiones.*

Durior impropriæ est Catechresis abusio vocis:
Vir gregis . ultorem promisi : pulchra minatus.
Transcendit mediis gradibus Metalepsis ad altum.
Hinc movet Euphrates bellum. Mirabar aristas.

y Extenuans, z augensve excedit Hyperbole verum:
Astra ferit. pluma levior. volat ocyor Euro.

y Quæ dicitur Meiosis, diminutio. z Quæ dicitur Auxesis, sublatio, amplificatio.

Continuare tropos Allegoria adsolet: *Absque Et Cerere & Baccho Venus alget. Claudite rivos.*

Tropi falso habiti.

a Antonomasia imponit cognomen; ut, *Irus*:
Impius: *Æacides*: *Pœnus*: *Cytherea*: *Poeta*.

a Species Synecdoches & Metonymiæ.

Non equidem laudo, est b Litotes: *nec munera sperno*:

b Species Synecdoches.

A so-

A sonitu voces c Onomatopœia fingit.
Bombalio ; Clangor ; stridor ; taratantara; murmur,

d Antiphrasis voces tibi per contraria signat ;
Lucus, sacra fames ; Euxinus ; Symphora ; Parcæ.

Dat d Charientismus pro duris mollia verba :
At bona verba precor ; ne sævi magna sacerdos.

d Asteismus, jocus urbanus, seu scomma facetum est:
Qui Bavium non odit, amet tua carmina, Mævi ;
Atque idem jungat vulpes, & mulgeat hircos.

Insultans hosti illudit d Sarcasmus amarè :
En *agros metire jacens. Hinc nuncius ibis*
Pelidæ referens. Satia te sanguine, Cyre.

Æthiopem, lateremve lavare . Parœmia dicta est.

e Ænigma obscuris tecta est sententia verbis
Filiolas Cadmi profert Niloitis arundo,
Quas serit è Cnidio distillans sepia nodo.

c Metonymiæ species.
d Ironiæ species. Verum quam futile sit hoc Grammaticorum scitum, quam intutum Etymologistarum asylum, vide I. Cæs. Scaliger. Poetic. l. 3. c. 90. G. Fjukium l. 1. Schediasm 47. C. Beomanum de originibus Ling. lat. & I. Ger. Voss. l. 4. Institut. Orat. cap. 13.

e Allegoriæ species.

Schemata Rhetoricæ dictionis.

Ejusdem sit f Epizeuxis repetitio vocis.
Ah Corydon, Corydon, me, me. bella, horrida bella.
Talis amor Daphnim (qualis cum fessa juvencam
Per nemora atque altos quærendo bucula lucos, &c.
Talis amor teneat, nec sit mihi cura mederi.

Adeste, adeste, sceleris ultrices Deæ. Sen. Med.

Excitate, excitate eum, si potestis, ab inferis. Cic. pro Mil.

Crux, crux, inquam, infelici & ærumnoso comparabatur. 7 in Verr.

Totum hoc quantumcunque est (quod certe maximum est) totum est, inquam, tuum. Cic. pro Marcello.

Est g Anadiplosis quoties ex fine prioris
Membri, principium fit dictio prima sequentis :
Pierides, vos hæc facietis, maxima Gallo :
Gallo, cujus amor tantum mihi crescit in horas.

Hic tamen vivit. Vivit ? imo vero in senatum venit. 1. Catalin.

Sed pater omnipotens adigat me fulmine ad umbras ;
Pallentes umbras Erebi, noctemque profundam. Virg. 4. Æn.

f Ad Emphasin & affectum expressa, fit autem vel eadem voce repetita immediate, vel una interjecta, aut pluribus per Parenthesin.

g In vehementiori animi motu adhibita emphasin habet.

Principium dignitas erat pene par: non par fortasse eorum qui sequebantur. Pro Ligario.

b Concinnat connectitque venuste multas causas a

Continua serie est repetita gradatio b Climax a se dependentes: Cujus in Sorite usus est.

Quod libet, id licet his: & quod licet, id satis audent:
Quodque audent faciunt: faciunt quodcunque molestum est.

In urbe luxuries creatur: ex luxuria existat avaritia necesse est: ex avaritia erumpat audacia: inde omnia scelera ac maleficia nascuntur. Cic. pro Roscio Amer.

Si stas, ingredere: si ingrederis curre: si curris, advola. Epist. 23. l. 2. ad Attic.

Quid enim, per Deos immortales, potest Reip. prodesse nostra legatio? prodesse dico? quid si etiam obfutura est? obfutura dico? quid si etiam nocuit? Philippic. 12.

Mars videt hanc, visamque cupit, potiturque cupita. Ovid. 3. fast.

Torva leana lupum sequitur, lupus ipse capellam;
Florentem cytisum sequitur lasciva capella. 2. Eclog. Virg.

c Florida figura quæ varias enumerationes ductat, asseverat, exaggerat.

Diversis membris frontem dat c Anaphora eandem.

Ter conatus ibi collo dare brachia circum;
Ter frustra comprensa manus effugit imago.

d Elegantissime geminatur cum res oppositæ inter se penduntur.

d *Tu pugnare potes, mihi sacri est consilii vis:*
Tu vires sine mente geris, mihi cura futuri est.

Nihil te nocturnum præsidium palatii? nihil orbis vigiliæ? nihil timor populi? nihil consensio bonorum omnium? nihil hic munitissimus habendi Senatus locus? nihil horum ora vultusque moverunt? Catilinaria. 1.

Accusant ii, qui in fortunas invaserunt: Causam dicit is, cui nihil præter calamitatem reliquerunt. Accusant ii, quibus occidi patrem Sexti Roscii bono fuit: causam dicit is, cui non modo luctum mors patris attulit, verum etiam egestatem. Pro Roscio Amer.

Sic oculos, sic ille manus, sic ora movebat. 3. Æn. Virg.

Flebile

Flebile nescio quid queritur lyra; flebile lingua
Murmurat exanimus; respondent flebile ripæ. Met. Ovid. 11.

Complures clausus concludit k Epistrophe eodem Dicto: *Crede mihi, si te quoque pontus haberet:*
Te sequerer, conjux, & me quoque pontus haberet.

k Festive ac eleganter periodum concinnat.

Doletis tres exercitus Pop. Romani interfectos? interfecit Antonius. Desideratis clarissimos cives? eos quoque eripuit vobis Antonius. Autoritas hujus ordinis afflictio est? afflixit Antonius. 2. Philippica.

Surgamus; solet esse gravis cantantibus umbra;
Juniperi gravis umbra: nocent & frugibus umbræ. Virg. 10. Eclog.

Symploce eas jungit complexa utramque figuram.
Quam bene, Caune, tuo poteram nurus esse parenti!
Quam bene, Caune, meo poteras gener esse parenti!

Quis legem tulit? Rullus. Quis majorem populi partem suffragiis privavit? Rullus. Quis comitiis præfuit? idem Rullus, Cic. pro lege Agrari.

Quis postulavit? Appius. Quis produxit? Appius. Pro Millone.

Incipit & voce exit l Epanalepsis eadem:
Pauper amet caute, timeat maledicere pauper.

l Res graves cum Majestate inculcat.

Vidimus tuam victoriam præliorum exitu terminatam: gladium vagina vacuum in urbe non vidimus. Pro Marcello.

Multa super Priamo rogitans, super Hectore multa. Virg. Æn.

Victus amore tui, cognato sanguine victus, Æn. 12.

Una dies Fabios ad bellum miserat omnes,
Ad bellum missos perdidit una dies. Ov. 2. fast.

Phosphore, redde diem; quid gaudia nostra moraris?
Cæsare venturo, Phosphore, redde diem. Mart. 21. ep. l. 8. Vide ep. 99. l. 9. *Rumpitur invidia*, & l. 4. ep. 98. & alia ejusdem ep. ut Catulli in eodem desinunt versu a quo ordiuntur.

Una dies aperit, conficit una dies. Ausonii rosæ.

Prima velut mediis, mediis ita m Epanodos ima Consona dat repetens: *Crudelis tu quoque mater,*
Crudelis mater, magis an puer improbus ille?
Improbus ille puer, crudelis tu quoque mater.

m Distinctiones & Argumentationes concinnat.

Gratiam qui refert, habet: & qui habet, in eo, quod habet, refert. Pro Plancio.

Ecquam putatis civitatem pacatam fuisse, quæ locuples sit? ecquam locupletem, quæ tibi pacata esse videatur? pro lege Manilia.

Demophoön, ventis & verba & vela dedisti:
Vela queror reditu, verba carere fide. Ovid. Epist. 2.

Voce parum mutata alludit significatum
n Paranomasia: *tu prædo, non prætor, amari*
Me juvat, Antanaclasis erat, *si nil sit amari.*
Estque Ploce, *Corydon, Corydon est tempore ab illo.*

a Eleganter in conversionibus jocatur pungitque simul.

Ineptio est amentium, haud amantium. Teren. Andr.

Tibi parata erunt verba, huic verbera. Terent. Heaut.

Qui de hujus urbis, atque adeo orbis terrarum exitio cogitent. Catinilaria 1. *Itaque plebiscitum, quo magis oneratus quam honoratus sum, primus antiquo abrogoque,* Liv. 22. *In quo motu, in quo metu; tam cito, tam scite. Sero, sed serio, quem tibi habe, & have. In stadio & studio virtutis. ab Exordio ad Exordium. Petiisti & simul periisti. Confisis & confusis. Vero affectu, felici effectu. Mirari, non rimari. Ita Marsyas in pœnam cecinit & cecidit. Floruit, & corruit.* Non κτῆσις *sed* χρῆσις. *mutant* τόπον οὐ τρόπον. μωμεῖσθαι ῥᾴδιον ἢ μιμεῖσθαι. *Non fluere sed ruere videtur. Nisi quis aut cœnum aut cœlum dividere vellet.* Flor. 3. 17. *Amor & melle felle est fœcundissimus.* Plaut. Cistel.

Nata salo, suscepta solo, patre edita Cœlo. Auson. epig. 30.

Esto o Polyptoton, vario si dictio casu
Consonet: *arma armis, pede pes, densusque viro vir.*
Jam clypeus clypeis, umbone repellitur umbo,
Ense minax ensis, pede pes, & cuspide cuspis. Sta. 8. Th.

a Pulchre exponit, contra ponit, repetit.

Res cum re, causa cum causa, ratio cum ratione pugnabit. pro Cœlio.

Cedere jussit aquam, jussa recessit aqua Ovid. 3. art.

Certus locus, certa lex, certum tribunal, quo hoc reservetur. Verrin. 7. *Sed pleni omnes sunt libri, plenæ sapientum voces, plena exemplorum vetustas.* pro Archia.

Huc & παρηγμένον referunt, ubi sc. voces variantur à derivatis vel conjugatis. *Is demum miser est, cujus nobilitas miserias nobilitat.* Actius. *Candidas ales modo movit alas,* Senec. Hippol.

Schemata

Species Hypotheseωs sunt.

Schemata sententiæ ad Explicationem.

p Res, q loca, r personas, s affectus, t tempora, gesta,
Exprimit, atque oculis quasi subjicit u Hypotyposis.

p Pragmatographia. q Topographia & topothesia. r Prosopographia, s Pathopœia, t Chronographia, u Diatyposis, Enargia, Characterismus,

Descriptionum exempla, quia passim obvia, & longiora sunt quam quæ admittat instituta & professa hæc brevitas, nulla adjicio. Scias obiter plerisque transitoria hæc esse fora, ad digressiones. Operæ itaque precium erit, hæc adnotare, & in usum reponere.

Explicat, oppositum addens x Paradiastole: *Obumbrat.*
Virtutem fortuna; tamen non obruit illam.

x Paralogismum consequentis arguit.

Fit magna mutatio loci, non ingenii. Cic. pro Quintio.

Non enim furem, sed direptorem: non adulterum, sed expugnatorem pudicitiæ: non sacrilegum, sed, &c. 3. Verrina.

Opposita Antimetabole mutat dicta: *Poema*
Est pictura loquens; mutum pictura poema.

In dominatu servitus: in servitute dominatus. pro Dejotaro.

Vere dici potest, magistratum esse legem loquentem, legem autem mutum magistratum, Cic. de legibus.

Ut qui pacem belli amore turbaverunt, bellum pacis caritate deponerent, Tacit, 2. hist.

Ut novorum optima erunt maxime vetera, ita veterum maxime nova. Quint. 1. 10.

Inter viros fæmina, inter fœminas vir.

Librat in Antithetis contraria y Enantiosis:
Alba ligustra cadunt, vaccinia nigra leguntur.

y Comparando illustrat delectatque.

Obsequium amicos, veritas odium parit. Terent. Andria.

Neque me pœnitet mortales inimicitias, amicitias sempiternas habere. pro Posthumo.

Ubi vivos homines mortui incursant boves. Plaut. Asinaria.

Sed quam urbs ipsa opportuna oppugnantibus erat, tam inexpugnabiles hostium anim, Liv. 3. 3.

Od. a:

Odit populus Rom. privatam luxuriam: publicam magnificentiam diligit. Cicero pro Muræna. vid. in eadem oratione Antithesin satis longam, *Vigilas tu de nocte, ut tuis consultoribus respondeat: ille, ut,* &c. & supra in Periodo, pag. 33, 34.

z Asseverat & exaggerat.

z Synœceiosis duo dat contraria eidem:
Tam quod adest, desit, quam quod non adsit, avaro.

Cum eo numerum hoste res est, qui nec bonam nec malam fortunam ferre potest: seu vicit, ferociter instat victis: seu victus est, cum victoribus instaurat certamen. Annibal. de Marcello. Liv. 3. 7.

a Ludendo elevat, pungat tamen.

a Oxymoron *iners erit ars, concordia discors.*

Strenua non exercet inertia, Hor. Ep. 11. l. 1. γλυκύπικρον. Ἐχθρῶν ἄδωρα δῶρα. Soph. Ajax. Χάρις ἄχαρις.

Insanientis dum sapientiæ consultus erro. Hor. 1. l. 34. ode.

Id aliquid, nihil est. Ter. Andr. *Tu pol, si sapis, quod scis, nescias.* Eun. *Ut cum ratione insanias.* ibid.

Arte opus est, ut tibi parma cadat, i. ut erret. Martial. 9. 39. *Innumeri numeri. Cum tacent, clamant.* Catalinaria. 1. *Concordia discors.* Met. 1. *Injustaque justa peregit.* 11. Met. Ovid.

His, ut quæque pia est, hortatibus impia prima est,
Et, ne sit scelerata, facit scelus. Ovid. 7. Met.

Tu non inventa reperta es. Ovid. 7. Met. sperabam me reperturum filiam meam virginem; reperi vaccam, quem locum & ipse Ov. interpretatur, 5. l. 6. fab. de Proserpina.

En quæsita diu tandem mihi nata reperta est:
Si reperire vocas amittere certius: aut si
Scire ubi sit reperire vocas, contra quam disputant magistelli apud Alex. ab Alex. l. 1. c. 21. & quam L. Valla distinguit inter *invenire* & *reperire*, l. 5. ele. c. 2.

Ad Probationem.

a Refellenti congruit atque redarguenti.

Propositi reddit causas b Ætiologia:
Sperne voluptates: nocet empta dolore voluptas.

Intelligo, quam difficili scopulosoque verser loco: Nam cum omnis arrogantia sit molesta, tum illa ingenii atque eloquentiæ molestissima. Divin. in Verr.

Arguit allatam rem contra Inversio pro se:
Imo equidem: neque enim si occidissem, sepelissem.

Romulo

Romulo in cœna parcius bibenti, dixit quidam, Romule, si illuc omnes faciant, vinum vilius sit; is respondit, Imo vero carum, si quantum quisque volet, bibat: nam ego bibi quantum volui. A. Gel. l. 11. c. 14.

Anticipans, quæ quis valet objecisse, *b* Prolepsis
Diluit: *Hic aliquis mihi dicat, Cur ego amicum*
Offendam in nugis? Hæ nugæ seria ducent.
In mala, derisum semel exceptumq; sinistre.

Dicet aliquis, Hæc igitur est una disciplina? sic tu instituis adolescentulos, &c. Prosapodosis seu Responsio. *Ego si quis, Judices, hoc robore animi atque hac indole virtutis, &c.* Cic. pro Cælio.

Occupationis Formulæ sunt: *si quis adsit legum ignarus, qui---- Si quis miretur-----Ne cui mirum videatur-----Hic forte mihi objiciat aliquis——Quod si quis me roget-----Quid ergo? audacissimus ego ex omnibus-----Quæret quispiam, &c.*

b Et Procatalepsis a priore parte dicitur Presumptio, Objectio, Anteoccupatio: a posteriore, Subjectio, Anthypophora: Estque Prooemiis & Confirmationibus accommodatissima.

Plane aut dissimulans permittit *c* Epitrope factum.
Cedo equidem: neque te teneo, neque dicta refello.
I, sequere Italiam ventis, pete regna per undas.

Sit fur, sit sacrilegus, sit flagitiorum omnium vitiorumque princeps: at est bonus Imperator & felix, &c. dissimulantur in Verrem. *Tribuo Græcis literas: de multarum artium disciplinam: non adimo sermonis leporem, &c. testimoniorum religionem & fidem nunquam ista natio coluit,* pro Flacco. *Habes, Tubero, quod accusatori est maxime optandum, confitentem reum: sed tamen ita confitentem, &c.* pro Ligario. *Imo habeat, valeat, vivat cum illa. Profundat, pereat, perdat, nihil ad me attinet.* Ter. Adelph.

c Causæ fiduciam præ se ferens consilio acquiescit suo: huic affinis est Synchoresis.

Ad Exaggerationem & Amplificationem.

Ad summum ex imo gradibus venit *d* Incrementum:
Non plebs prava jubens; solida nec mente, tyranni
Vis fera dimoveat justum; non turbidus Auster;
Fulminei non dextra Jovis; non si ruat orbis.

Eo prorupturam esse audaciam, ut non clam, verum etiam hic in foro, ante tribunal tuum, M. Fanni, ante pedes vestros, Judices, inter ipsa subsidia cædes futuræ sint, pro Rosc. Amer. *Miserum est exturbari fortunis omnibus, miserius, &c.* pro Quintio, vide supra in Amplificatione, p. 29.

d Supra in Confirmatione, vide Amplificationem

Ad affectuum concitationem.

e Vim vitamque orationi addit, premitque adversarium; & cujus in Enthymemate atque Inductione usus frequens.

Quærit *e* Erotesis, poterat quod dicere recte,
Et procul, ô miseri, quæ tanta insania, cives?
Creditis avectos hostes? aut ulla putatis
Dona carere dolis Danaum? sic notus Ulysses?

Quousque tandem, Catalina, abutere patientia nostra? & quæ seq. exempla passim occurrunt.

f Post res magnas graviter expositas ciet Affectus.

Concitat *f* Ecphonesis & Exclamatio mentem:
Heu pietas! O spes falsas! proh vana voluptas!

O tempora! O mores! Catil. I. *O frustra mei suscepti labores!* pro Mil. *O miserum me! consumptis enim lacrymis, infixus tamen pectori hæret dolor.* Phil. 2. *O cœlum! O terra! O Maria Neptuni!* Ter. Adelph. *O stultos Camillos, Curios, &c.* in Pisonem.

g Rei probatæ apponitur quasi sigillum, aut tanquam corona imponitur operis fastigio.

Narratæ subit & rei *g* Epiphonema probatæ:
Tantæ molis erat Romanam condere gentem.

Quam ut adipiscantur, omnes optant: eandem accusant adepti. Tanta est stultitia & perversitas. Cic. de Senect.

Tantum relligio potuit suadere malorum. Lucret. I.

h Prævaricatur, & joco jugulat.

Est *h* Epanorthosis positi correctio sensus:
O clementia, seu potius patientia mira!

Filium unicum adolescentulum habeo: ah, quid dixi, habere me? imo habui, Chreme. Nunc habeam, necne, incertum est. Terent. Heaut.

Quod quidem facerem vehementius, nisi inimicitiæ mihi intercederent cum istius mulieris viro: fratrem volui dicere: semper hic erro. Cic. pro Cœlio.

i Restrictes, turpes, notas, suspectas tacet, irato minantique conveniens.

i Aposiopesis sensa imperfecta relinquit:
Quos ego —— sed motos præstat componere fluctus.

Quem quidem ego si sensero — sed quid opus est verbis. Terent. Andr.

Si quis me quæret rufus —— Præsto est, desine. Phormio.

De nostrum enim omnium —— non audeo totum dicere. Cic.

Eia, Benedicite. Plaut. Asinaria.

k Addubitatio; Exordiis Confirmationibus & Amplificationibus utilis, expectationem atque attentionem facit.

Consulit addubitans quid agat, dicatve *k* Aporia.
Quid faciam? roger, anne rogem? quia deinde rogabo?

Equidem, quod ad me attinet, quo me vertam nescio, negem fuisse illam infamiam corrupti judicii? negem illam rem agitatam in concionibus, jactatam in judiciis, &c. Respons.

Non

Non est nostri ingenii, vestri auxilii est. Judices, &c. pro Cluent.

Quid primum querar? aut unde potissimum, Judi. credar? aut quod, aut à quibus auxilium petam? Deorumne immortalium? populine Romani? pro Roscio Am. & apud poetas passim deliberant, Dido, Medea, Althæa, Narcissus.

Consultat cum aliis *a* Anacœnosis: *Si ita haberet Se tua res, quid consilii aut rationis inires?*

Quæro à te C. Aquili. L. Luculle, P. Quintili, M. Marcelle, vadimonium mihi non obiit quidam socius, &c. Pro Quintio.

Quem virum aut heroa lyra vel acri tibia sumes celebrare, Clio.

Quem Deum? Hor. 1.12. od. sequitur responsio interrogativa etiam. *Quid prius dicam solitis parentis laudibus*: ut appareat hæc cum præcedente figura species esse Dialogismi seu sermocinationis.

a Quasi freta simplici & recta causa se insinuatis urget; tacitamque alterius confessionem extorquet.

Personam inducit *b* Prosopopœia loquentem:
Hosne mihi fructus, hunc fertilitatis honorem
Officiique refers? quod adunci vulnera aratri
Rastrorumque fero, totoque exerceor anno.

Elegantissimæ habentur Prosopopœiæ in oratione, pro Cœlio App. Clodii Cæci, & Sext. Clodii. *Patriæ*, 1. Catilinaria. ubivis.

b Invidiam a se amolitur in personam quam inducit monentem, objurgantem, &c. hujus species sunt Mimesis & Dialogismus.

Sermonem à præsenti avertit *c* Apostrophe: *Et auro Vi potitur. Quid non mortalia pectora cogis Auri sacra fames?*

Tum tu, O Jupiter, qui iisdem quibus hæc urbs auspiciis à Romulo es constitutus, quem Statorem hujus urbis, &c. 1 Catilinar.

Vos, vos appello, fortissimi viri, qui multum pro patria sanguinem effudistis. pro Milone. Omnibus vero numeris perfectissima Prosop. videatur 5. Tusc. quæst. Homœoptotis, Homioteleutis, Polyptotis exculta. *O vitæ Philosophia dux, &c.* Sed & exemplorum apud poetas opimam metere est messem, vel invocantium, *Vos ô clarissima mundi Lumina*, vel ἀπερχομένων τὸ πάθος τῷ μέτρῳ, ut, *Munera, Bacche, tua*; & *unguibus, accipiter, saucia facta tuis.*

c Invocationibus inservit, atque excitat attentionem.

Ad Copiam.

a Dignitatem, gravitatem, & acrimoniam orationi conciliat; affectusque vehementiam arguit.

Verba a Synonymia addit rem significantia eadem: *Enses & gladii. Superatne & vescitur aura Ætherea, nec adhuc crudelibus occubat umbris?*

Diversas specie res multas conterit Hirmos: *Grammaticus, rhetor, geometres, pictor, aliptes, Augur, schenobates, medicus, magus, omnia novit.*

Quod denique belli genus esse potest, in quo illum non exercuerit fortuna reipublicæ? Civile, Africanum, Transpalinum, Hispaniense, mistum ex civitatibus, atque ex bellicosissimis nationibus, servile, navale bellum, varia & diversa genera bellorum, & hostium, non solum gesta ab hoc uno, sed confecta, pro lege Manilia. *Omnia norat, omnium aditus tenebat, &c.* 3. Catalin.

Non dico, Apophasis: *Taceo, Mitto,* est Paralepsis: *Omnia illa quæ sæpe audivistis & memoria tenetis, prætermitto, &c.* Nec ea dicam, quæ si dicam, in-*firmare non possis.* 1. Verrin. *Itaque non sum prædicaturus, Quirites, quantas ille res domi militiæque, terra marique, & quanta felicitate gesserit, &c.* pro lege Manilia.

Rem circumloquitur per plura Periphrasis unam: *Trojani belli scriptor. Chironis alumnus.*

b Schemata Grammaticæ Orthographiæ.

Prosthesis apponit capiti, quod Aphæresis aufert: Ut; *gnatus. tetuli. ruit. & non temnere divos.*
Syncope de medio tollit quod Epenthesis infert: Relligio. *Mavors. jusso. surrexe. repostum.*
Aufert Apocope finem, quem dat Paragoge: Ingeni. *Hymen. curru. Tyrio vestirier ostro.*
Literulam Antithesis mutat quod & Antistœchon: *Olli subridens vostrum servom faciundo.*
Transponitque elementa Metathesis; ut, *tibi* c *Thymbre.*

b Contra forte quam lex καθ' αὑτὸ requirit facio, qui figuris Rhetoricis heterogeneas Grammaticales admisceam: adjicere tamen libuit, ne desiderentur quæ in prioribus editionibus usui esse adverteram.

c Quod & descendere potest a nominativo Thymbrus; frequentior autem est apud Græcos, Transpositio, ut, κραδία ἔπραθον, θράσος.

Metri

Metri seu Prosodiæ.

d Ecthlipsis M. vocales aufert Synalapha :
Tu in me ita es, hem ! in te ut ego sum : ac tu me ibi ama, ut te ego amo hic jam.

e Systole ducta rapit ; correpta Diastole ducit :
Recidimus, steterunt. naufragia, semisopita.

Syllaba de binis confecta Synæresis esto :
f *Æripides. alveo. cui. tenuit. parietis. aurea.*

Dividit in binas partita Diæresis unam :
Evoluisset, abeneus, evohe. materiâi.

Syntaxeos ex Defectu.

Dicitur Ellipsis, si ad sensum dictio desit :
Non est solvendo, dicunt. quid plura ? quid istis ?

Suppositis multis si verbum inserviat unum,
Aut Adjectivum, fit Zeugma : *hic illius arma, Hic currus fuit, hircus erit tibi salvus & hædi.*

Personam genus & numerum conceptio triplex
Accipit indignum Syllepsis sub mage digno :
Tuque puerque eritis. Rex & Regina beati.

Post totum partes capiet generale Prolepsis :
Procedunt castris hinc Acron, inde Quirinus.
Alterum in in Alterius mactatos sanguine cernam.

Dialyton tollit juncturam & Asyndeton, idque
Articulus faciet : *Rex, miles, plebs negat illud.*
Frange toros, pete vina, rosas cape, tingere nardo.

In Excessu.

Conjunctura frequens vocum g Polysyndeton esto :
Fataque fortunasque virum moresque manusque.
Vocibus exuperat h Pleonasmus, & emphasin auget.
Auribus bis audivi, oculis vidi, ore locutus.
Syllabicum adjectum fit vocis fine Parelcon.
Quipote. numnam, etiamnum. ehodum. tu Sosia adesdum.

d Quo & Ectans.

e Vel Synecphonesis.

f Ab ære tamen χαλκόποδων. dici cervum illum, non, ab ære propter celeritatem, εἰλίποδα contendit Jos. Scal. ad Ausonium, l. 1. c. 16.

g Trepidanti convenit & multa per celeritatem atq; animi impetum congerenti.

h Graviter rem producit, facitq; ut major, quam sit, appareat.

Membrum

Membrum interjecto ſermone Parentheſis auget.
Credo equidem (nec vana fides) genus eſſe Deorum.

In Contextu.

c Evocatio. Perſonam ad primam c Revocatur, ſive ſecundam,
Tertia. *Qui legis hæc. Populus ſuperamur ab uno.*
d Appoſitio. Et caſu ſubſtantiva d apponuntur eodem:
Turba moleſta proci. mons Taurus. fons Aganippe.
Pro toto poſitæ partis, quam paſſio ſignat,
Quartum vel ſextum caſum Synecdoche tradit
Paſſivis, neutris, adjectis, participiiſque:
Dentibus alba: caput doleo. ſpoliata lacertos.
Antiptoſis amat pro caſu ponere caſum:
Urbem quam ſtatuo veſtra eſt. trabeate ſolutas.
a Sive Græciſmus. a Helleniſmus erit phraſis aut Conſtructio Græca:
Deſine clamorem. fallunt ardebat Alexin.
Compoſitæ in partes eſt Tmeſis ſectio vocis:
Quæ mihi cunque placent. ſeptem ſubjecta trioni.
Hendiadis unum in duo ſolvit, mobile fixum
Dans: *auro & pateris. chalybem frænoſque momordit.*
b Heteroſis etiam dicitur, & Alloeotheta. Perſonam numerum commutat b Enallage tempus,
Cumque modo genus; ut, Pereo *quod charius eſt mi.*
Ni faciat. vici. præſto eſt. hinc ſpargere voces.
Syntheſis eſt ſenſu tantum, non congrua voce:
Turba ruunt. aperite aliquis. pars maxima cæſi.
Digna præire ſolet poſtponere Anaſtrophe verba:
Tranſtra per. Italiam contra. maria omnia circum.
Eſt vocum inter ſe turbatus Hyperboton ordo:
Vina, bonus quæ deinde cadis onerarat Aceſtes,
Littore Trinacrio, dederatq; abeuntibus, heros Dividit.
Caſu tranſpoſito ſubmutat Hypallage verba:
Impia trabs. videt hos ortus, date claſſibus Auſtros.
Hyſteron & Proteron ſive Hyſterologia ſecundo
Prima loco ponit: c *Laviniaque littora venit*:
d *Detrudunt naves ſcopulo*, e *nutrit peperitque.*

c Prolepſin hanc & proanaphoſin appellat A. Gellius l. 10. c. 6. d Præpoſitionis in compoſitione regimen nuncupant hoc Grammaticorum filii. e Hoc merum Hyſteron Proteron eſſe volunt.

Qui orationem illuſtrare volet; lumen petet à Tropis, Metaphora imprimis, & Allegoria: qui jucundum reddere; ad Rhet. dictionis figuras ſe conferet, verborum iterationes & contentiones, paria paribus relata, ſimiliter cadentia, immutatæ litteræ venuſtatem: qui gravem efficere; ſententiarum ornamentis cum pondere utetur: qui affectus ciere vult; amplificationum atroci vehementia inſurget.

¶ Ap

¶. *Apte, ut pro varietate materiæ subjectæ aut motus animi varietur dicendi genus, formeturque orationis Character.*

CAput artis est, decere quod facias. Sic igitur eloquentiam prudentiamq; miscebit orator, sic decoro scenæq; inserviet, ne quando velit infanti cothurnos Herculis induere, in re sobria bacchari, in tenui turgescere atque intonare; ut neque è contra in argumento sublimi humi serpere, atque humi affigere, ut ait ille, divinæ particulam auræ. Mutantur subinde circumstantiæ: ad earum momenta convertatur & Eloquentiæ facies, dispiciat orator non minus quid deceat, quam quid expediat. Ut vero deceat; auditori, personæ, tempori, causæ, quandoque variis causæ partibus, ornamenta propria, figuram & habitum accommodabit, ita demum nativo succo, suoque colore nitebit oratio. Sciat in docendo requiri acumen, in conciliando lenitatem, in movendo gravitatem, eum denique omne eloquentiæ tulisse punctum, qui humilia subtiliter, grandia elate, mediocria temperate potest dicere. Uti alius ornatus principi, alius privato convenit: aliud schema militem, aliud agricolam, mercatorem aut philosophum aliud decet: ita & diversa materia diversos habitus, diversos exigit characteres. Pro re itaque nata & materia subjecta vertet stylum, ut unum formet ex his quæ dicendi genera, Characteres, Ideas nuncupant, numerantque tres: *Humilem*, *Mediam*, *Sublimem*. Quæ omnes à se invicem discernuntur, cum verbis & Sententiis, tum Luminibus eorum & Ornamentis; nec Periodis minus, Compositione & Numero.

Humilis itaque Idea, erit, elegans, pressa, verecunda, leniter fluens, simplex munditiis: non tamen inculta et sicca, non enervis aut arida.

Arist. lib. 3. Rhet 7. cap. τὸ πρέπον. Dem. Phal. περὶ ἑρμηνείας, Εἰσὶ δὲ τέσσαρες οἱ ἁπλοῖ χαρακτῆρες, &c. Aristides περὶ πολιτικοῦ λόγου καὶ περὶ ἀφελοῦς λόγου. Cic. Or. Perfectus. Fab. 12. lib. cap. 1. & 12. lib. cap. 10. A. Gel. 7. lib. 14. c. Her. περὶ ἰδεῶν, ad quem Sturmius quem & vid. lib. 1. cap. 4. de ratione Elocut. Rhet. & l. 3. 6, ut & l. 2. de Imitatione c. 4. Soar. l. 3. cap. 51. Str. l. 2. c. 17. &c. Jul. Cæs. Scal. 4. lib. poet. 1. c. Keck. lib. 1. Sper. Rh. 25. c. p. Alst. Orat. 5. lib. c. 6. 11. Causerius l. 5. Dress. l. 3. p. 907. Hiper. c. 13. p. 430. D. Thorn. Tul. Str. Sect. 1. Caus. 2. l. c. 27. & 42. Voss. 5. l. 4. c. Val. l. 5. d. 2. q. 20 De Asiano, Laconico, Attico, Rhodio, antiquo genere. Streb. l. 2. c. 22. Keck. 1. l. spec. Rh. 18. N. Cau. 2. l. Æquabilis hujus & temperatæ virtutis oratores Cicero vocat. Mediatarios. De clar. Orat. quin & ipsum Ciceronem Seneca epist. 40. appellat gradarium.

Media,

Media insurgat aliquanto altior, translationibus crebrior, sed modestis; figuris florida, egressionibus amœna, sententiis fluens, lenius tamen ad modum lucidi amnis crepante pede per calculos defluentis, pictas utrinque floribus & inumbratas sylvis ripas lambentis.

a *Sublimis*, verborum tum singulari delectu, tum audaci pondere, atroci figurarum dignitate, gravi sententiarum majestate, periodorum respiratione crebra, validioribus vibrata numeris, rapido affectuum æstu, conglobatarum amplificationum acta impete, non fulgure tantum coruscet, aut tonitru terreat, sed & fulmine feriat: aculeum post se relinquat ὁρμῇ διὰ πυρός; neque in sensus irrepat, sed irruat: instar rapidi torrentis hybernis nivibus aut montano flumine aucti, pontemque aggeremque indignati, sternat agros, saxa devolvat, viam ubi non invenit, faciat; secum auditorem, vel contra nitentem, ferat, cogatque ire quo rapit.

a Ἀκρότης καὶ ἐξοχή τις λόγων ἐστὶ τὰ ὕψη. Bec. Long. πάντη τόπος τῶ ὕψους Idem. Exempla singulorum characterum habes apud Cornificium.

b *Pronuntiatio*.

b Cic. 3. de Orat. Aut. ad Heren. 3. l. Fab. 11. l. 3. c. Mart. Capel. 5. l. Fortunatianus 3. l. Soarez. 3. l. 56, 57, & 58. cap. Dresf. 3. l. p. 931. Vox, Gestus. Melch. Jun. meth. El. cap. 21. Hip. c. 16. Keck. Syst. Rh. l. 3, c. 2, 3, 4. Alst. Or. 4. l. 17. cap. Causf. lib. 9. c. 1. 7, 8. Vossius 5. l. c. 8, 9. Vallad. l. 6, disp. 1.

Hæc tandem est illa virtus, cui Oratorum Græcorum facile princeps primas, secundas, tertias dedit. Idque jure optimo. Est enim Pronunciatio, sermo & eloquentia corporis, imo ipsa totius eloquentiæ vultus, anima & vita. Quid enim? Annon languent Affectus, intermortua jacet Delectatio, omnis Fidei perit fides, nisi vivæ vocis face animentur, nisi significi Gestus facie figurentur? Hic quippe ad animum per oculos, illa per aures penetrans, intellectum expugnat, affectus in vincula abducit. Huic itaq; tanto futuro bono, etiam à balbutiente infantia, summa adhibeatur cura, pareaturque in lubrico à pueritia in adolescentiam transitu; ut vox formetur firmeturque clara, facilis, distincta, flexibilis, quæ prout erit dicendi, asseverandi, monendi usus; prout suggerent ira, vis, voluptas; dictabunt metus, miseratio, modestia, aliusve quispiam affectus; varie & per gradus intendere se ac remittere, sonoque inflexo reddere lene, asperum, vehemens, tenerum, grave, acutum valeat. Camœnarum hæc princeps Calliope chorum ducat; pro rerum, affectuum, ipsarumque Orationis partium ratione omnes sonorum gradus variet. In

Exordio

Exordio non protinus vasta erumpat, sed à subtimida & tremula voce paulatim exurgat. In Epilogo vocem de industria infringet, dabitque operam ne dissimilis sit Orationi Orator. Atque huic suffragentur, Vultus, animi speculum; & Oculi, quos Demosthenes lucernas animi appellat, in ira & odio concitandis, non minus quam in gratia & amore conciliandis duces; qui indignationem flamma scintillantes, qui lætitiam juxta ac dolorem lacrymis manantes testentur; modesti sibique constantes, ne rigeant aperti nimis, neque tremuli nictent. (c) Manus multiplicis habitus artifices, utcunque mutæ, faciles tamen animi indices, & per omnes gentes atque nationes linguis diversas, communis sermonis interpretes. In agendo dextra principatum obtineat, subserviat sinistra. Tanto autem acriores in animis audientium exardescent faces, quanto vehementiori vocis gestusq; intentione affectuum flammas suo ipsius conceptas & quasi accensas pectore significarit expresseritque Orator.

---- *Si vis me flere, dolendum est Primum ipsi tibi: tunc tua me infortunia lædent.*

In lætitia & voluptate leniter se effundat. In Iracundia insurgat acuta, & incitata. Semper vero norit mensuram buccæ suæ, nec modum excedat. Vultus. oculi. (c) Manus, sine quibus trunca esset ratio, & debilis oratio, ne sint otiosæ & quiescentes, non tamen gesticulosæ aut vastæ, mimicum aut scenicum referentes: sed temperatæ & quæ forum deceant. Dextra præcipue agat; huic sinistra subserviat.

Exercitatio.

EXposita sunt naturæ primordia & Artis adminicula, supersunt Exercitationis subsidia; sine quibus corruunt illa & jacent. Agricolæ peritissimi solum vel optimum squallet situ, sentibus dumisque horret, nisi colatur, nisi exerceatur. Subacto, inquit ille, mihi ingenio opus est, ut agro non semel arato, sed novato atque iterato; quo meliores fœtus possit & grandiores edere. Subactio autem est usus, Auditio, Lectio, Litteræ. Quibus enim donis cumulati, quibus exculti artibus, ipsam Eloquentiæ arcem conscenderunt veteres illi Oratores? An utique credimus eorum nascentium labris insedisse flexanimam Suadam, cujus quasi Gratiis afflati evaderent aliquando in Deos mortales, suoque arbitrio moderarentur animorum habenas? An utique opinamur eos è pigris enchiridion, formularum, observationum rivulis, hausisse, quod suspensa aure haberent audientes! An putamus eos ex insulsis Rhetorum placitis, insubidis scitis, inertibus officinis prompsisse arma, quibus humanas mentes percellerent; artes, quæ altius infixos aculeos post se relinquerent? Errat

Cic. 2. de Orat. Soar. l. 1. c. 10. Keck. Rh. sp. 2. l. c. 2. Sopatri Rhetoris Græci, Διαίρεσις ζητημάτων. de componendis declamatoriis causis positis & controversiis utrinque delineatis, liber utilissimus. Nigronii Orat. 8. & 9. de exercitatione dicendi.

Errat, longe errat, quisquis virtutem piam in putidis latere puteis, Eloquentiam angustis clausam fistulis tam male habitare arbitratur. Ditioris venæ est purum hoc aurum, ab altiore fonte pura hæc aqua. Semina quidem in communi sparsit natura, fovet ea gremio ars præparatque: verum fructus omnis, perfectio, consummatio est à lectione, studio, cura. Ex tripode penitissimæ sapientiæ est illud (a) Apollonii: Ἀνάγνωσις τροφὴ λέξεώς ἐστι. Lectione velut lætiore pabulo alitur atque enitescit facundia, quippe hinc multijuga exundat eruditio, rerum omnium exuberat scientia, unde parantur amplissimæ dicendi opes. Lectionis vero cum duplex sit usus: unus in orationis corpore formando, alter in anima ejus & mente firmanda; ibi verba & compositio requirantur ad styli imitationem, hic sensus & dispositio ad rerum cognitionem; utrumque autem prospiciat, ut, qui minus ingenio valent, aliorum subsidio sibi facultates comparent: maxime erit è re præsenti, quantum fieri potest, utrique consulere. Quamprimum igitur puer è Grammaticis excesserit, & emendatæ jam sanæq; structuræ stipendiis emeritus certo pede figit terram, exerceatur probe vertendo è vernaculo in Latina, necnon transferendo è lingua Latina in vulgaram, atque eadem vicissim, interjecto modico tempore, Latine reddendo. Atque hic solicite & accurate versabitur in (b) verborum electione atque phraseως accommodatione. Deinde tingatur mihi leviter (c) Compositionis præceptis, mox etiam (d) Variationis, ita demum instructo expeditior ad Imitationem sternetur via, ad (e) Imitationem, statuam illam Mercurialem, quæ quasi digito viam rectam & compendiariam ad Eloquentiæ arcem commonstrat. Quicquid enim manu suscipitur dextra, quicquid mente concipitur feliciter, omne illud exemplari huic virtuti accepte referat initia & incrementa; pene dixeram, exitus & perfectionem.

a Apollonii Rhodii citat. Theon. progymnasm. t. 1. c. Senec. 85. epist.

b Vide Longinum περὶ ὕψους c. περὶ ὀνομάτων ἐκλογῆς, & I. L. Strelæum de electione & oratoria collocatione verborum. & Phrases Schori.

c Supr. d Ex præceptis Eras. l. de copia Verborum & Rerum. B. Keck. 2. l. Rh. c. 23. Rod. Agricola 3. l. de Invent. c. 5. Imitatio. e Cic. de Or. 2. l. & in Brutol. ad Her. Fab. 10. l. 2. c. πῶς κοινὰ διανοήματα ἰδιώσωμεν. Herm. περὶ μεθόδου δεινότητος, L. Vives 4. l. de caus. corr. art. & 4. l. de tradendis disciplinis, ubi adjicit exempla Sturm. tribus l. & in nobilitate literata. p. 332. Paschal. de opt. genere Elocut. Treutler, meth. Fl. c. 14. Dress. l. 3. Keck. 2. l. sp. Rh. 2. c. Alst. Or. 2. l. Caus. l. 3. c. 9. & 15. Val. 2. l. 10. 5.

Quid

Quid enim aliud ſunt opera ſummorum artificum? Quid aliud Ideæ mente conceptæ? quam exempla quædam prototypa, originales quidam moduli; quæ imitetur ſolertia, quos ars exprimat? Imo quid aliud ſunt Artes ipſæ, quam Naturæ ſummæ illius opificis pediſſequæ & diſcipulæ, cujus veſtigia quo preſſius ſequuntur, eo propius à perfectione abſunt. Quoniam igitur in hujus efficaciſſimæ virtutis cardine vertitur Eloquentiæ janua; prono ſtudio, affectu, conſilio feratur Oratoriæ candidatus, ut alicujus in dicendo ſit ſimilis, quem tota mente atq; omni animo defixus intueatur, ut quæ domi non naſcuntur, aliunde petantur commoda. Ille autem ſit Unus, quo æquabilior componatur *ſtylus*; atque idem in ſuo genere Optimus & Perfectiſſimus, in quo & optima quæque ſibi proponat imitanda: namque minus errabit qui recte collimabit ad ſcopum. Jam vero, quem Ciceronem præferendum aut parem invenias? conclamatiſſimo omnium conſenſu, Latinæ linguæ parenti, genio, Semoni, Deo, cujus ingenium ſuo par Imperio nacti ſunt Romani rerum Domino. Qui vel hoc nomine ſe imitatione dignum præſtitit, quod & ipſe, cum ſe totum (elogium eſt (a) Fabii, maximi in hac arte magiſtri) ad imitationem Græcorum contuliſſet, videtur effinxiſſe vim Demoſthenis, copiam Platonis, jucunditatem Iſocratis. Nec vero quod in quoque optimum fuit, ſtudio conſecutus eſt tantum, ſed plurimas vel potius omnes ex ſeipſo virtutes extulit immortalis ingenii beatiſſima ubertate. Non enim pluvias (ut ait Pindarus) aquas colligit, ſed vivo gurgite exundat, dono quodam providentiæ genitus, in quo totas vires ſuas eloquentia experiretur. Sciat ergo ſe multum profeciſſe cui placebit Cicero. Perpetuus itaque ſit orationis Dictator, diſertiſſimus ille Romuli nepotum. Ex illius felici facilitate proponat alumno ſuo Rhetor, propinetque periodum unam aut alteram primo, quæ facile admittat imitationem, poſſitque intelligi, characteris humilis aut mediocris. Subminiſtret illi argumentum aliquod materiæ ſequacis, & quæ eandem cum exemplo propoſitio formam undequaque poſſit induere. Oſtendat deinde Imitandi artem & rationes; ut vel eidem corpori aliam veſtem induat, vel eidem veſti aliud quærat corpus, hoc eſt, 1. ut manentem

(a) 10. l. Inſtit. 1. c. contra & pro Cic. vide Cauſ. l. 2. L. Viv. 4. de cauſ. cor. art. Eraſm. Ciceronianum & Rami Ciceronianum. Alſt. Orat. Præcognita. Nigronii Orat. 15. & 16. De laudibus & imitatione Ciceronis Alios.

b ſenten-

b sententiam alia investiat oratione; 2. aut sententiæ suæ ac novæ habitum illum orationis modice immutatum conformet atque adaptet. Doceat, 3. quæ ab alio breviter dicta fuerunt, Fusius prosequi & Dilatare; 4. quæ fuse ab aliis explicata sunt, Contrahere; 5. Addere ex proprio; 6. Subtrahere ornamenta, & res vel nude Exponere, vel ornate Variare; 7. ex Græca aliave lingua sumptum sua Latinitate donare; 8. Orationem numeris strictam asserere in libertatem, solutique juris facere; 9. locutionis figuram, membra, ordinem, exornationem Mutare atque Invertere: ita par & simile adferre, ut sit tamen diversum, & aliud quidpiam esse videatur: ut ars appareat, lateat artificium. Deducat ita instructum in Imitationis arenam, componat cum exemplo, exigatque artis specimen, quod diligenter conferet cum exemplari; monebit ubi ab exemplo & arte recessum: ipse emendabit, supplebit quæ deerant, circumcidet si quid redundet. Hinc progrediantur licebit ad longiora, difficiliora, altiora: ad periodos artificiose concinnatas, ad narrationes, confirmationes, argumentationum ac amplificationum formulas, ad paradoxa ejus & orationes denique integras; easque tractandas vel æmulatione parili, vel contrariis causarum partibus susceptis. Monebit interea, compilatoris esse, non imitatoris, ex alienis centonibus confarcinatis sibi trabeam aut virgatum sagulum consuere: servi pecoris esse, unam aliquam prætextam purpuream repræsentare; non posse, corpus universum effingere: tardi hominis esse in furto deprehendi. Videat itaque ne fiat repetundarum reus, ne peculatus aut plagii postuletur, ne de vi aut dolo malo arcessatur. Proinde, neque curet verbum verbo reddere tanquam fidus interpres aut religiosus explicator, neque in venustatis ornatusque cuticula curanda sit solicitus, sed & rei naturam laboret penitus scire: characterem advertat, circumstantias observet, atque illius, quem sibi imitandum susceperit, consilium, acumen, animi indolem, variæ eruditionis carnes, ossa & medullam, argumentorum lacertos & tractationem validam exprimat potius quam verba & stylum. Et cum pigri sit ingenii, maleque de se judicantis, acquiescere inventis, c impressis usque vestigiis insistere, & dum in re tenui sollicitam curam adhibet, fateri se rebus magnis imparem; hortetur eum jam æmulari, jam se cum duce suo conferre, quid supra fieri possit, aggredi, præscripta transcendere

b Sententiam veteres quod animo sensissent vocaverunt. Sed consuetudo jam tenuit, ut mente concepta, sensus vocaremus.

c Annicetis apud Ælianum Var. hist. l. 2. c. 27.

dere, nare sine cortice, in altum vehi, seque jam ventis permittere. Ad quem palum jam probe exercitatus tyro noster, ubi visus est firmasse pedem habitu certo & æquabili Ciceronianæ orationis filo, deducatur per progymnasmata, chreias, locos communes, Ethologias, *b* &c. In latiorem campum orationum Demonstrativarum, latiorem Suasoriarum. Neque enim hujus ætatis, neque sane nostri fori sunt Judiciales, quarum scientia & arte jam non indigemus, ultra quam requirit eorum quæ scripta sunt Analysis, & artificii observatio; postquam, sublata dicendi scena, descivit ab orationum splendore forensis illa pompa, formularum quarundam augustiis terminata. Ut ergo ab ipsis Eloquentiæ cunabulis legitimè studeat & per omnes numeros progrediatur candidatus noster; petenda illi cognitionis rerum facultas atque opes ex ipsis sapientiæ penetralibus; 1. Auditione attenta, multa, 2. Lectione pressa, 3. Commentatione seria, 4. Præceptis artis, 5. Diligenti Stylo, 6 Dicendi denique usu. Utilis apprime est Auditio; tum quia auris est scientiæ organum, & quæ ab aliis multo diutinoque studio fuerunt inventa, nobis transfundit horula una: tum quia dicentis viva voce ac spiritu movemur magis, excipimusque nova illa velut nascentia cum favore & solicitudine; trahimusque insuper in exemplum si quid in pronunciatione, eo quod decuit, placeat. Auditione tamen ut uberior, ita certior & liberior est Lectio, audita enim volucri quadam delectatione abeunt irrevocabilia: lecta repetere licet, sive artem, prudentiam & consilium, quæ celavit disertus artifex, proprius advertere; sive res ipsas memoriæ penitus affigere velimus. Hoc orationis adeoque eruditionis atque scientiæ pabulum voremus, &, ut ita dicam, helluemur: Hoc veluti quotidiano cibo alatur pinguescatque oratio. Exhausta enim eloquentiæ fontis vena statim inarescit; nisi quotidiana lectione refercias. Nisi oleum continenter instilles, extinguitur lucerna. Studiorum navem regat fixa hæc sapientiæ polo Cynosura, somni inertiæque Oceanum nunquam subitura Helice. Firma sit lectio, certa, assidua, & constans: non desultoria levitate intermittens aut vaga Quo circa teneram hanc & musteam ætatem, ut neque depulsam in totum lactea illa Ciceronis ubertate, ita neque uno utut pulcherrimo prato coercitam velim, at crescentem, per

b De primis apud Rhetorem exercitationibus, Fabius. l. 1. c. 15. & l. 2. c. 1. & 4. Priscianus: ex Her. p. 312. Theon. Aphthon. Emporius de Ethopœia, de loco communi. L. Viv. 4. l. 1. Alst. Or. t. l. 3. 2. sect. 4. 2.

1. *Auditio.*

2. *Lectio.*

floreos autorum agros liberius vagari; adultam, aperto gaudere cœlo. Idque Zeuxidis exemplo; qui Crotoniatis Helenam picturus, non putavit omnia quæ ad venustatem quæreret, uno in corpore reperire posse: plures itaque præberi sibi virgines poposcit, ut mutum in simulachrum ex animali exemplo veritas transferetur. Voranda plane sunt *b* orationes non Ciceronis modo, sed quæ habentur apud Cæsarem, Livium, Salustium, Curtium, Tacitum. Concoquendæ historiæ eorundem, nec non Suetonii, Flori, Velleii, & quorum est historia quæ dicitur Augusta, naturalis historia Plinii superioris, junioris epistolæ, Valerii collectanea. Historia quippe oratorem alit, narrandi facultatem suppeditat, instruit exemplis, quæ quasi præjudicata sunt & experimenta quæ de futuris concludant. Depascendæ Fabii institutiones, & quæ illi adscribuntur declamationes, panegyricæ Plinii, & aliorum, Pacati imprimis. Comœdiæ Plauti & Terentii. Libandi adultioribus, Agellius, Capella, Apuleius cæterique Africi nuperi, denique Petrarcha, Politianus, Lipsius, Strada, &, quo nunc calet non tantum juventus omnis, Barclaius. Ante omnia, humanioris eruditionis studiosos immorari decet atque innutriri summis illis ingeniis & Moralis scientiæ oraculis, Platoni, Senecæ, Plutarcho. Quam salutaris autem vel necessarius potius sit futuro oratori poetarum haustus, Oratorum princeps, Oratoriæque primores consentiunt, Legendi, (*a*) inquiunt, sunt Poetæ, quorum lectio plurimum confert oratori, namque ab his, & in rebus spiritus, & in verbis sublimitas, & in affectibus motus omnis, & in personis decor petitur. Quippe divino quodam numinis afflatu concitati, immortale quiddam ac cœleste spirant, sententiarum concinnitate mirabiles, lumine verborum conspicui, numerorum modulatione suavissimi. Meminerimus tamen non per omnia poetas esse oratori sequendos, nec libertate verborum, nec licentia sententiarum: neque (*a*) totos

b Imprimis orationes pro Archia poeta, pro Milone, M. Marcello, Ligario, Roscio Amerino, Deiotaro, Murena, Sylla, Coelio, Philippic. 2. In Catilinam l. 2. & 3. In Verrem 6. & 7. Vide & Keck. l. 2. spec. Rh. cap. 1. & Vall. 2. l. 11. 9.

(a) Cic. 1. Or. Quint. 1. 10. l. 1. cap. 1. Tragici imprimis, cum verborum delectu, numerorum suavitate, sententiarum pondere admirabiles; tum decori observantissimi.

(a) περὶ χρήσεως τῶν ἐν πεζῷ λόγῳ, Hermogenes, περὶ μεθόδου δεινότητος. *Nos apes debemus imitari, & quæcunque ex diversa lectione congessimus separare, melius enim distincta.* Sen. 84 epist & 33. *Ad rerum excerpta habentur sub hujus libelli calce communium locorum capita, si quis curæ habeat hanc curam.*

versus

versus aut hemestichia soluta orationi infarcienda. Verum ne memoria tot tantarumque rerum multifaria & confusa lectione obruatur: ne quid ex iis quae legimus, audivimus, cogitando ipsi invenimus, desideretur: utile imprimis erit, quae illustria sunt & notanda videntur, librorum custodiis concredere, tanquam cellae penuariae & succenturiato memoriae subsidio. Quorum altero notentur verba rara, nova aut novo sensu usurpata; phrases insigniores suis quaeque distincta titulis; formulae elegantiores, ad Contextum, & Materiam, quarum exhibetur tabella infra, & in sequentibus specimen. Altero adnotabuntur Ornamenta & Argumenta, Similitudines, & Translationes, quae sunt in unam vocem contractae similitudines, allegoriae, imagines, exempla, acutiora dicta, sententiae, allusiones aut quae alludi vel inverti possunt; eaque digesta omnia, & per ordinem alphabeticum suis titulis atque capitibus tanquam favis cellisque subjecta. Quoniam vero, ut ait *b* ille, nemo percipere tot reconditas aut tam varias res potest, nisi ut scientiae meditatio, meditationi facultas, facultati vis eloquentiae accedat: per quae colligitur eandem esse rationem & percipiendi quae proferas, & proferendi quae perceperis: ne condi magis alienorum effatorum quam nostrorum conceptuum promisimus; intingendus tandem in nostram animi mentem erit calamus, senatus convocandus in corde consiliarius; stylusque inde acuendus. Nec quae legeris, in codicum aut etiam memoriae adversaria tam referenda erunt, quam mentis: curandumque ut eant in ingenium, quippe cujus in vasculo liberius ac frequentius tingatur stylus quam memoriae. Tot tamque variarum undecunque convegestarum opum, quo propria fiunt nostrique juris, immutanda est qualitas & proprietas, ut vulgo loquuntur. Ne patiamur itaque illa quae hausimus manere integra & quasi solida innatare stomacho, quem aegrum atque infirmum arguunt quoties eadem specie redduntur cibi qua sumpti sunt: sed ea naturae beneficio concoquamus in chylum, ut hinc in sanguinem & alimentum transeant. Non tam memoriae vomitu cruda regeramus, quam ingenii fermento tot granorum miscellanea in panem convertamus. Tot roris gemmas, tot florum succos ita spiritus nostri proprietate mutemus, ut diversa libamina & sapores in unum mel coalescant.

(b) Messala in dialogo, quem alii Tacito, alii Quintiliano adjudicant.

3. *Meditatio & Commentatio.*

Ita in unum conspirent voces variæ & instrumenta diversa ut singulorum lateant voces, omnium appareant; ut ex tot dissonis fiat chorus unus, concentu unus. Eruditum itaque hunc pulverem prorsus intenti studii radio exaremus, acrem ingenii rotam quasi figulinam versemus, ad judicii stateram omnia perpendamus, ex ingenii pixide per inventionem propriam, vel ex ærario mentis per recordationem promamus, quæ ad rem nostram faciant: Quod fiet, si mentis dexteritate, elicito studii atque animi conflictu & quasi obstetricia meditationis opera, res variæ mistas ita temperemus atque in unum corpus redigamus, ut etiamsi appareat unde sumptum sit, aliud tamen, quam unde sumptum sit, appareat. Lecta hæc semina novali subacto credita præmant aliquando terram segete, rumpent messe horrea: si accedat æque diserta periti cultoris solertia. Præceptor igitur & ipse minime rudis & maxime exercitatus ex hoc nostro aut alio Rhetorices compendio artis præcepta enarrabit: locos inventionis, definitiones eorum, Maximas, tractationes, adjectis exemplis illustrabit. Non tamen omnia accurate & ad tenue: vel ab hoc, quod magistrum fere artis reperias neminem, teste Cicerone, qui ipse eloquens fuerit: nudæ enim illæ artes nimia plerunque subtilitatis affectatione frangunt atque concidunt quicquid est in oratione ipsoque spiritu generosius, omnem succum ebibunt & ossa detegunt. Novissime docebit proprios Affectuum motus & concitationes. Et jam tandem proponet rhetorculo suo argumenta, è fabulis poeticis, tragicis ut plurimum, historicis, Ethicis, declamanda, atque ea quandoque in partes contrarias: verum hæc veritati quam maxime consona, & quorum sit usus aliquis in vita deincipe futurus; licebitque aliquando experiendi exercendique ingenii gratia proponere paradoxa & absurda. Præformabit illi primum declamandi materiam & suppellectilem, delineabit vestigia, digitum ad fontes lectionis intendet, commonstrabit argumenta, suppeditabit colores; mox eum sibi permittet, suis ut viribus absque adminiculo possit progredi. Progressus autem faciet non sine summa spe ad laudes amplissimas, si se totum & rite tradiderit Stylo, optimo & præstantissimo dicendi magistro, autori, effectori: Hic enim vires ingenii experitur, mentem exacuit, memoriam excitat, judicium format, artis

4. Præcepta Artis.

5. Stylus.

tis præcepta illustrat, lectionis fructum exigit: studii practica, cogitationum Hermes, mandatorum nuncius, scientiarum monimentum; quem cum multi per ignaviam fugiunt, quia magni est laboris, tum plurimi per inscitiam aversantur, eo quod rationem ejus nesciant profani, & illotis pedibus, aut manibus potius, tantæ artis penetralia aggressi. His autem mysteriis initiatus *hoc agat*, rem curæ tam seriæ, consilii tam sacri etiam atque etiam recta reputet via. Prius igitur quam calamũ in manum sumat, operam det penitus intelligere quæstionis & rei, de qua dicendum sit, naturam, genus, statum. Deinde sibi aurem pervellet exigetque à memoria sua, si quid uspiam audiverit super ea re legeritve, centuriata habebit autorum capita, sententiasque eorum quasi per saturam anquiret: suæ meditationis advocabit obstetriciam manum, solertis ingenii aciem intendet, omnia diligenter versabit, quæstionem si finita sit, ad infinitam avocabit, circumstantias perpendet: hinc latibula argumentorum lustrabit, eruet quæcunque ad conciliationem, fidem, motum faciunt. Delectum habebit copiarum, levia quæ sunt & futilia rejiciet plane, exautorabit, cassabitque, ut isti loquuntur: quæ virtute valent & pondere, distinguet etiam; ut Velites expediantur, in acie stent Hastati, Principes collocentur medii, subsideant in postremis Triarii. Quas omnes argumentorum, exemplorum, similitudinum, sententiarum copias ubi explicuerit in una tabellæ facie, ut ibi in procinctu & statione appareant, evocandæ prout fuerit opus: cogitandum erit non tantum quo ordine, sed & quo apparatu, quam valido, quam splendido instructæ procedant: ut oratio verborum stellis, sideribus phrasium, sententiarum luminibus distincta, niteat Elegantia, Compositione fluat, Ornatu splendeat. Et tum denique ab indagationis industria & solertia commentationis se ad scribendum conferet. Ad commodiorem autem meditandi curam scribendique laborem conducet plurimum, si in quietum aliquem locum, secretum atque arbitris liberum recipiat, eundemque obscurum, secessu quippe, silentio, tenebrisq; alitur mens sibi vacua, altiusque operi intenta, quoties extrinsecis avocamentis distracta non impeditur. Hic tandem stringat calamum, acuat stylum; in exercitationis hujus incunabulis, tardum; in progressu temporis & facultatis, velociorem; semper diligentem,

Orationes 6. & 7. Nigroni de

ita tamen diligentem, ut videat, ne quando penna ad ingenium suum redeat, præcipiti acta festinatione, neque enim verendum est, ne manum de tabula nesciat tollere. At ne quando à proposito extra oleas, quod aiunt, vagetur: suspiciendum erit subinde thema; ne maceriæ extruantur & arena sine calce, repetenda sæpius erunt proximè scripta: tum ad styli commissuram, quo melius connectantur præcedentibus sequentia: tum ad cogitationis calorem, qui; si scribendi intercapedine refrixerit, ex integro recipiet vires, &, quod in certamine saltus fieri solet, velut repetito spatio sumet impetum. Sequitur ut examinet præceptor & emendet quæ ille scripserit; improba & ociosa expungat, proba & gravia ponat, in locum fortuitorum sufficiat lecta, pro insuavibus dulcia, pro confusis composita suggerat, antiquitatis horrorem excolat, floridæ novitatis ambitionem coerceat. Aliquantulum veniæ tamen indulgebit ubertati & elegantiæ, quinimo alet potius indolem lætam, generosus conatus & vel plura justo concipientem spiritum fovebit, & satiari veluti quodam jucundioris disciplinæ cibo lacteque patietur. Volo, inquit Orator, se efferat in adolescente fœcunditas, Nam facilius sicut in viribus revocantur ea quæ sese nimium profunderunt, quam si, nihil valente materia, nova sarmenta cultura excitentur: ita volo esse in adolescente unde aliquid amputem: Luxuriem quippe depascet increscens cum ætate stylus, multum inde anni decoquent, multum ratio limabit, aliquid ipse usu deteretur. Non autem potest in eo esse succus diuturnus quod nimis celeriter est maturitatem assecutum. Nec placet mustum quod in lacu statim est austerum: id fiat annis, sic & annos feret, & cum ætate proficiet. Denique ne pereat gratia Musicæ occultæ, ne vi tuti celatæ inuratur nota sepultæ inertiæ; superest, ut materiæ ita formatæ habitus producatur in actum; ut arte studioque decurata & domi elaborata oratio in solem & pulverem prodeat, in castra & aciem procedat, cui rei à Memoria maximum est subsidium. Quam ut fixam, firmam, fidamque habeas, devorandum est tædium illud scripta aliena & tua ad verbum ediscendi, quæ penitus cognita atque intellecta, rite atque ex artis methodo disposita diligenter leges, advertesque res primo, deinde verba; eaque per intervalla & certas partes divisa, edisces ex iisdem tabellis quibus scripseris, tenacius quippe Memoria (quæ non est quid ab intellectu, nisi ratione distinctum,

Cic. 1. de Oratore.

Actio sive Pronunciatio.

Nigror. Orat. 25. de Memoria.

diſtinctum) apprehendit eorum veſtigia, quæ ſibi familiaria non incurioſi tradiderunt oculi. Quæ itaque imprimenda animo curaveris apud te tacite ſub ſomni tempus, quo plus firmitatis adferat noctis interpoſita quies & ſilentium; repoſces exigeſque à memoria poſtero mane, defæcato, à cibi decoctione & curarum æſtu, animo. Deinceps probe meditata & comprehenſa in ſolitario aliquo loco recitabis, Voce clara, diſtincta, non ſtridula aut intenta (in Exordio minime), non unius toni, ſed modulata pro varia materiæ, argumentorum, ſententiarum, affectuum ratione, cui Vultus conſentiat, ſubſerviatque Geſtus, rebus quæ aguntur congruus; non vaſtus, neque hiſtrionicus tamen, ſed decorus & temperatus. Quæ omnia ut cum gratia, venuſtate & judicio præſtare valeas, operæ precium, imo neceſſarium erit, ut ipſe audias alios, te alii, iique artifices, qui exemplo feliciter præeant, conſilio fideliter moneant, quæ ſequaris, quæ fugias; atque id certe diſertius quam vel eburnea Gracchi fiſtula, vel Demoſthenis ſpeculum, tibi vocem modulentur, geſtum figurent. Tum demum bona cum tui fiducia prodire in publicum licebit. Actio autem uſu repetita relegabit metum, ſolicitudinem, iram, ruſticum pudorem, cæteroſque affectus qui memoriæ ac liberiori geſtui præjudicant & officiunt.

Artis præcepta levidenſi quodam filo & ſoloci pertexui, quæ compendii ſtudio omiſerim, ex iis ipſis quos indicavi fontibus facile licebit petere. Præceptis his ſi felicis ingenii veſtri (Opt. Juvenes) facultatem excolere, ſi habitum & diſertam dicendi facilitatem uſu acquirere non pigebit; ibunt indolis veſtræ flores (quos Naturæ produxit tellus, Artis firmat ſol, Exercitationis educat imber) in Eloquentiæ & Prudentiæ fructus. Summus ille Naturæ parens fructus hoſce, quorum ipſe ſparſit ſemina, ita benigno foveat numine; ita radiis ſuis illuſtret animetque æternus Juſtitiæ & ſapientiæ Sol; ita gratiæ ſuæ aura mulceat, imbre riget ſacro ſanctus Favonius, ut caneſcentes illi indies ad maturitatem in animis veſtris, vos ipſos ad conſummatiſſimæ Virtutis arcem evehant, ad faſtigatiſſimi Honoris apicem promoveant, in Reip. emolumentum, Divini nominis gloriam, veſtram ſalutem æternam.

FINIS.

Et quia illorum mentio facta est supra, pag. 50 adjicienda curavimus concenturiata Communium Locorum capita; in eorum gratiam quibus cura erit studiumque conficiendi memoralia volumina.

A

Abstinentia, Abusus, Academia, Actio, Accusatio, Adolescentia, Adversae res, Adulatio, Adulterium, Aedificia, Aemulatio, Aequabilitas animi, Aequalitas, Aetas, Affectus, Affinitas, Agricultura, Aliena, Ambitio, Amicitia, Amor, Amor sui, Angeli, Anima, Animantia, Animus, Arrogantia, Ars, Artes liberales, Artes, Asperitas, Avaritia, Audacia, Auditus, Aula, Aurum, Auspicia, Autoritas, Auxilium.

B

Bellum, Beneficentia, Bona naturae, fortunae, animi, Boni, Bonitas, Bonum, Brevitas.

C

Caedes, Calumnia, Castitas, Causae, Ceremoniae, Cibus, Civis, Civilium rerum usus, Clementia, Caelibatus, Caelum, Comitas, Communio rerum, Concordia, Confessio, Conjugium, Conjugalis fides, Conscientia bona, Conscientia mala, Consilium, Consolatio, Constantia, Consuetudo, Contentus animus, Contractus, Conversatio, Convivium, Corpus, Correctio, Corruptio, Credulitas, Crudelitas, Curae, Cura praepostera, Curiositas.

D

Damnum, Decorum, Debitum, Deformitas, Degeneratio, Deliciae, Desperatio, Detractores, Deus, Dies, Discipulus, Disciplinae, Discordia, Dissimulatio, Dives, Divitiae, Divinatio, Doctrina, Dolor, Dolus, Dos, Dux.

E

Ebrietas, Educatio, Elementa, Eloquentia, Error, Eventus, Exemplum, Exercitatio, Exilium, Experientia.

F

Facilitas, Fama, Fames, Familia, Fatum, Favor, Felicitas, Fides, Finis, Forma, Fortitudo, Fortuna, Forum, Fratres, Fraus, Frugalitas, Fruges, Fuga, Furor, Furtum.

G

Garrulitas, Gaudium, Gestus corporis, Gloria, Gratitudo, Gula

H

Haeredes, Historia, Histriones, Homo, Honestas, Honor, Horti, Hospites, Humanitas, Humilitas.

Jactantia,

I.

Jactantia, Ignavia, Ignorantia, Imitatio, Imperium, Impietas, Impudentia, Indoles, Industria, Infamia, Infantia, Inferi, Infirmitas, Ingenium, Ingratitudo, Inhumanitas, Inimicitiæ, Injuria, Injustitia, Innocentia, Institutio, Insania, Interitus, Inventa, Invidia, Ipse, Ira, Irrisio, Judicium, Juris scientia, Jus, Jusjurandum, Justitia.

L.

Labor, Lacrymæ, Lætitia, Leges, Jura, consuetudines gentium, Legatus, Levitas, Liberalitas, Liberi, Libertas, Libido, Licentia, Licita, Lingua, Lis, Locus, Lucrum, Ludus, Luxus.

M.

Magistratus, Magnificentia, Majestas, Mala, Maledicentia, Mali, Malitia, Medicina, Mediocritas, Meditatio, Memoria, Mendacium, Mens, Mercatura, Meretrix, Metalla, Meteora, Metus, Militia, Miracula, Miseria, Misericordia, Modestia, Mora, Morbi, Mores, Morum gravitas, Mores gentium varii, Mors & sepultura, Mulier, Mundus, Munera, Mutationes, Mutuum.

N.

Natura, Naturales res, Navigatio, Necessitas, Nobilitas, Nosce teipsum, Noverca, Novitas, Nox, Numerus, Numina, Nuptiæ & ritus.

O.

Obedientia, Obsequium, Oblivio, Occasio, Otium, Oculus, Odium, Officium, Omina, Opinio, Opus, Oracula, Oratio, Ordo, Ornatus,

P.

Parentes, Parricidium, Passio, Patientia, Patria, Paupertas, Pax, Peccatum, Peregrinatio, Perfidia, Perjuria, Perseverantia, Petitio, Pestis, Philosophia, Pietas, Pictura, Pœna, Pœnitentia, Poeta & Poesis, Politia, Potentia, Potentioribus non adversandum, Præceptores, Præsentibus fruendum, Principes, Principium, Prodigalitas, Prodigia, Proditio, Promissa, Prosperæ res, Providentia, Prudentia, Principiis obsta, Pudor, Pudicitia, Pueritia, Pulchritudo.

Q.

Quæstiones curiosæ, Querelæ.

R.

Rapina, Ratio, Recreatio, Regnum, Religio, Reprehensio, Repugnantia, Repulsa, Respublica, Rhetores, Risus, Robur, Rus.

S.

Sacerdotes, Sacrificium, Sacrilegium, Sapientia, Scelus, Scientia, Scriptum, Securitas, Seditio, Sectæ, Sensus, Senectus, Servus, & Servitus, Severitas, Silentium, Similitudo, Simultas, Simulatio, Simulachra, Sitis, Sobrietas, Societas humana, Societas honesta, Societas prava, Sol tudo, Solertia, Somnus, Somnia, Species recti, Spectrum, Spes, Studium, Stultitia, Subditi, Sublimis vitæ contentio, Superbia, Superstitio, Suspicio.

T.

Taciturnitas, Tædium, Temeritas, Temperantia, Templa, Temporum res gestæ, Tempus, Terræ regionesque, Testis, Testamenta, Timor, Tormenta, Tranquilitas, Tueri parta, Turpitudo, Tyrannis.

V.

Valetudo, Varietas, Venatio, Venia, Veneficia, Ver, Verbum, Verecundia, Veritas, Vestitus, Vetitum, Vicini, Vicissitudo rerum, Victoria, Vigilantia, Vindicta, Vinum, Virtus, Virginitas, Vis, Vita, Vita privata, Vitia, Vitiorum fuga, Ultio, Ultio divina, Unitas, Voluntas, Voluptas, Vota, Urbs, Usura, Usus, Utilitas, Vulgus, Vultus, Uxor.

FINIS.

DE FORMULARUM
Usu & Imitatione.

Formulæ aliquot Oratoriæ à me olim, quasi patefacto, rudi quadam faragine congestæ, non ita pridem sub alienis auspiciis vexillisque in aciem processerant. Has, quia semel, ipsius qui ediderat, rogatu, publici juris feci, nec dum mihi satis apparuit causæ, cur prolem illam, quæ vel adeo implumis ad fidem solis educta (nisi infidus sit amicorum portus, affectu quam judicio fallacior) exploratores ignes inretorto contuendi lumine sustinuit, unguibus sævis laniatam nido præcipitem darem: agnitam & vindicatam fovere hic lubet, suscipere, & proferre: si pauca prius de consilio in iis meo, ipsarumque usu dixero. Atque in his quia imitatio utramque paginam facit, utrumq; munus, & staminis & subteminis subit; non pigebit ab illius exemplo telam ordiri.

Inter Georgica Hesiodi præcepta decantatissimum est illud & πολυθρύλλητον.

Ab Aristotele etiam laudatum, Eth. c. ad Nicomachum, § 1.

Οὗτος

Οὗτος μὲν πανάριστος, ὃς αὐτῷ πάντα νοήσει,
Φρασσάμενος τά κ' ἔπειτα καὶ ἐς τέλος ἦσιν ἀμείνω.
Ἐσθλὸς δ' αὖ κἀκεῖνος ὃς εὖ εἰπόντι πίθηται.
Ὃς δέ κε μήθ' αὐτὸς νοέῃ, μήτ' ἄλλου ἀκούων
Ἐν θυμῷ βάλληται, ὃ δ' αὖτ' ἀχρήϊος ἀνήρ.

Quo respiciens T.Livius, *a* oratione, quam Minutio, cujus temeritatem fortuna deprehenderat, maleque mulctarat, nisi nubes ea, quæ in montium jugis sedebat, solicitata imbrem dedisset, h. e. nisi legionibus Minutianis in extremo jam discrimine laborantibus Fabiana se acies repente, velut è cœlo demissa ad auxilium, ostendisset: Orationi, inquam, illi, quam Minutio affingit T. Livius milites suos hortaturo, supplices se, gratosque Fabio præstarent, hoc præfigit exordium; *Sæpe ego audivi, Milites, eum primum esse virum, qui sibi ipse consulat, quid in rem suam sit: secundum eum qui bene monenti obediat: qui nec ipse sibi consulere, nec alteri parere scit, eum extremi ingenii esse, &c.* Quod item ante oculos habuit dubio procul Seneca, b *Nemo, inquit, per se satis valet, ut emergat: oportet manum aliquis porrigat, aliquis ducat. Quosdam ait Epicurus ad veritatem sine ullius adjutorio contendere; hos maxime laudat, quibus ex se impetus fuit, qui seipsos protulerunt: Quosdam indigere ope aliena, non ituros, si nemo præcesserit, sed bene secuturos; egregium hoc quoque, sed secundæ sortis ingenium. Nos ex illa prima nota non sumus, bene nobiscum agitur, si in hanc secundam recipimur. Neque hunc quidem contempseris, qui alieno beneficio salvus esse potest: & hoc multum est, velle salvari. Præter hæc adhuc invenies aliud genus hominum, ne ipsumquidem fastidiendum, eorum, qui cogi ad rectum compellique possunt, quibus non duce tantum opus sit, sed adjutore, &, ut ita dicam, coactore, hic tertius color est. itaque alteri magis gratulatur; alterum magis suscipit. Quamvis enim ad eundem finem uterque pervenerit, tamen major est laus idem effecisse in difficiliore materia, &c.* Mox. *Quædam ingenia facilia, & expedita quadam manu, quod aiunt, facienda sunt, & in fundamentis ... pane a.*

a Dec. a.l.3.

b Epist.52.

Itaque ego illum feliciorem dixerim, qui nihil negotii secum habuit: hunc quidem de se melius meruisse, qui malignitatem naturæ suæ vicit, & ad sapientiam se non perduxit, sed extraxit. Hoc *durum & laboriosum ingenium nobis datum, scias licet, imus per obstantia. Itaque pugnemus, aliquorum invocemus auxilium. Quem, inquis, invocabo, hunc, aut illum? Tu vero etiam ad priores revertere, qui vacant. Adjuvare nos possunt, non tantum qui sunt, sed & qui fuerunt, &c.* Nec veritas tantum, O Philosophe, in Democriti puteo latet, indigetque Delio urinatore, sed & doctrinæ Moly; flore nitens lacteo nigra squallet radice, χαλεπὸν δὲ τ' ὀρύσσειν Ἀνδράσι γε θνητοῖσι: sed & aureum scientiæ ramum *tegit omnis Lucus, & obscuris claudunt convallibus umbræ.* Quem, quia *pauci, quos æquus amavit Jupiter, aut ardens evexit ad æthera virtus, Diis geniti potuere* ingenii sui Marte eruere; liceat modo Mercurii indiciis oblatum capere, aut Veneris auspiciis ritè repertum carpere. a Ἃ δὲ οὐ κεκτήμεθα Μίμησις ἤδη ταῦτα συνθηρεύεται. In magnis illis animi ad artes & virtutes formandi Georgicis, εὐδαίμονας illos & θεοφίλεις pronunciat Plutarchus, quibus divinitus contigere ad consummatam perfectionem tria illa absolutè necessaria; 1. ingenii solum fertile, 2. institutionum bona semina, 3. diligens institutoris cultura & exercitatio. Natura quippe ab arte promovetur, utraque ab exercitatione firmatur atque perficitur. Quis itaque Eloquentiæ, quo non præstantius aliud munus homini à Deo datum est fuctum? quis non, dico, Suadæ medullam, sed vel illibatum orationis florem, à pueris expetat, aut etiam expectet, quibus nondum per ætatem aut studium datur sapere, quibus inventioni facilitas, ingenii felicitas, ipsius rationis vixdum illuxit lumen? *Stratus humi palmes viduas desiderat ulmos.* Pedamenta itaque admoveantur ab Arte & Imitatione, ut quæ ex se non habent, mutuo aliunde sumant; atque ita sumant, ut lectæ, libere, prudenter instituta imitatione, ex suo ipsius cerebro prognata hæc Pallas parentis referat imaginem; non aperte, serviliter, inepte suscepta, opus Musivum aut cento eruditis bilem concitet, aut furtivis nudata coloribus cornicula risum moveat. Imitandi rationem, methodum, modos,

a Syneſ. tit. Deus.

modos, κρύψιν, gradus, supra attigimus Indicis Rhetorici, pag. 42. & seq. hic πρᾶξιν exercitationemque cur referre pigeat, cum summi ingenii viros in hac arena desudasse non puduerit? Quot loca ex Platone & Aristotele, Dialogis suis & Rhetoricis inseruit Eloquentiæ Romanæ parens Cicero, hæc vertendo, illa explicando, alia imitando? ad Demosthenis vim ubique affectat viam, non semper assequitur. Philippicas certe Ciceronis in totum olent Demosthenis lucernam. Necnon *a* ipse Demosthenes quatuor annos impendit orationibus Isæi imitandis. Ut cæteros Poetas taceam, (quos *b* Galaton pinxit catillantes quæ vomuerat Homerus) quid Virgilius? annon Homeri, Hesiodi, Theocriti, Pindari etiam, Apollonii, atque aliorum presse & quasi religiose insistit vestigiis? Plinius *c* vere honori sibi duxit Ciceronem æmulari, nec fateri erubuit; *Est mihi*, inquit, *cum Cicerone æmulatio, nec sum contentus eloquentia nostri seculi.* Quod & alios factitasse ut liqueat, adducam locum illum *d* Isocratis: Τῆς ἀρετῆς μὲν οὐδὲν κτῆμα σεμνότερον, οὐδὲ βεβαιότερον ἐστί. κάλλος μὲν ἢ χρόνος ἀνάλωσεν, ἢ νόσος ἐμάρανε, πλοῦτος δὲ κακίας μᾶλλον, ἢ καλοκαγαθίας ὑπηρέτης ἐστίν. ἐξουσίαν μὲν τῇ ῥαθυμίᾳ παρασκευάζων, ἐπὶ δὲ τὰς ἡδονὰς τοὺς νέους παρακαλῶν. ῥώμη δὲ μετὰ μὲν φρονήσεως ὠφέλησεν, ἄνευ δὲ ταύτης, πλείω τοὺς ἔχοντας ἔβλαψε καὶ τὰ μὲν σώματα τῶν ἀσκούντων ἐκόσμησε, ταῖς δὲ τῆς ψυχῆς ἐπιμελείαις ἐπεσκότησεν; ἡ δὲ τῆς ἀρετῆς κτῆσις, οἷς ἂν ἀκιβδήλως ἐν ταῖς διανοίαις συναυξηθῇ, μόνη μὲν οὐ γηράσκει, πλούτου δὲ κρείττων, χρησιμωτέρα δὲ εὐγενείας ἐστί. Quem crispo & rotundo sane agmine complexus est Salustius in Catalinaria præfatione, *Divitiarum & formæ gloria fluxa atque fragilis est: virtus clara æternaque habetur.* In Jugurthina prolixior. *Præclara facies, magnæ divitiæ, ad hoc, vis corporis, & alia hujuscemodi brevi dilabuntur: at ingenii egregia facinora, sicut anima, immortalia sunt. Postremo corporis & fortunæ bonorum, ut initium, sic finis est; omniaque orta occidunt, & aucta senescunt: animus incorruptus, æternus, rector humani generis, agit atq; habet cuncta, nec ipse habetur.* Hunc

a Plutarch. in vita Demost.

b Aelian. Var. hist. li. 13. c. 22.

c 1. l. 5. epist.

d Or. ad Demonicum.

a περὶ παίδων ἀγωγῆς.

Hunc fusius expressit Plutarchus, a τὰ μὲν ἄλλα τῶν ἀγαθῶν ἀνθρώπινα, καὶ μικρά, καὶ οὐκ ἀξιοσπούδαστα καθέστηκεν. Εὐγένεια καλὸν μὲν, ἀλλὰ προγόνων ἀγαθόν. Πλοῦτος δὲ τίμιον μὲν, ἀλλὰ τύχης κτῆμα, ἐπειδὴ τῶν μὲν ἐχόντων πολλάκις ἀφείλετο, τοῖς δ' οὐκ ἐλπίσασι φέρουσα προσήνεγκε· καὶ ὁ πολὺς πλοῦτος σκοπὸς ἔκκειται τοῖς βουλομένοις βαλάντια τοξεύειν, κακούργοις, οἰκέταις, καὶ συκοφάνταις. καὶ τὸ μέγιστον ὅτι καὶ τοῖς πονηροτάτοις μέτεστι. Δόξα γε μὲν σεμνὸν, ἀλλ' ἀβέβαιον. Κάλλος δὲ περιμάχητον μὲν, ἀλλ' ὀλιγοχρόνιον. ὑγίεια δὲ τίμιον μὲν, ἀλλ' εὐμετάστατον. ἰσχὺς δὲ ζηλωτὸν μὲν, ἀλλὰ νόσῳ εὐάλωτον καὶ γήρᾳ. τὸ δ' ὅλον, εἴ τις ἐπὶ τῇ τοῦ σώματος ῥώμῃ φρονεῖ, μαθέτω γνώμης διαμαρτάνων· πόσον γάρ ἐστιν ἰσχὺς ἀνθρωπίνη (ἧττον) τῆς τῶν ἄλλων ζώων δυνάμεως; λέγω δὲ οἷον ἐλεφάντων, καὶ ταύρων, καὶ λεόντων. παιδεία δὲ τῶν ἐν ἡμῖν μόνον ἐστὶν ἀθάνατον καὶ θεῖον.

b De Deo Socratis.

b Apuleius ægre illum ambulare judicans, qui pedem semper ponit in alieno vestigio, nec sibi metas præstituit, nec se intra alieni ingenii pomœria terminavit: sed liberius, pro more suo & patrio vagatus, ita lusit, *Aliena voco quæ parentes pepererunt, & quæ fortuna largita est, &c, Generosus est? parentes laudas Dives est? non credo fortunæ. Magis ista dinumero Validus est? ægritudine fatigabitur. Pernix est? abibit in senectutem. Formosus est? Expecta paulisper, & non erit. At enim bonis artibus doctus, & adprime est eruditus, & quantum licet homini, sapiens & boni consultus est? tandem aliquando ipsum virum laudas. Hoc enim nec à patre hæreditarium est, nec casu pendulum, nec à suffragio amiculum, nec à corpore caducum, nec ab ætate mutabile.* Quamvis hic, ut & alibi, Senecam a ob oculos, & in mente habuisse mihi ex Proleptico artificio videtur. *Ratio ergo perfecta proprium hominis bonum est, cætera illi cum animalibus satisque communia sunt: Valet? & leones: formosus est? & pavones: velox est? & equi: non dico, in his omnibus vincitur. Non quæ quid*

a Epist. 76.

quid in se maximum habeat, sed quid suum. Corpus habet? & arbores: habet impetum & motum voluntarium? & bestiae, & vermes: habet vocem? sed quanto clariorem canes, acutiorem aquilae, graviorem tauri, dulciorem mobilioremque Luscinia? Quid in homine proprium? Ratio, haec recta & consummata felicitatem hominis implevit. A quo exemplari non admodum discedit Boethius. b *Quid enim? pecuniamne congerere conaberis? sed eripies habenti. Dignitatibus fulgere velis? danti supplicabis: & qui praeire caeteras honore cupis, poscendi humilitate vilesces. Potentiamne desideras? subjectorum insidiis obnoxius, periculis subjacebis. Gloriam petis? sed per aspera quaeque distractus, securus esse desistis. Voluptariam vitam degas? sed quis non spernat atque abjiciat vilissimae fragilissimaeq; rei corporis servitium? jam vero qui bona prae se corporis ferunt, quam exigua, quam fragili possessione nituntur? Num enim elephantos mole, tauros robore, superare poteritis? num tigres velocitate praeibitis? Formae vero nitor, ut rapidus est, ut velox, & vernalium florum mutabilitate fugacior! Respicite caeli spatium, firmitudinem, celeritatem: & desinite aliquando vilia mirari.* Videte denique hos subsecutum Minucium Felicem. *Rex es: tam times, quam timeris, & quamlibet sis multo comitatu stipatus, ad periculum tamen solus es. Dives es: sed fortunae male creditur, & magno viatico breve iter non instruitur sed oneratur. Fascibus & purpuris gloriaris: vanus error hominis, & inanis cultus dignitatis, fulgere purpura, mente sordescere. Nobilitate generosus es: parentes tuos laudas: omnes tamen pari sorte nascimur; sola virtute distinguimur.* Quorsum haec omnia? certe, ut intelligatur etiam gravibus viris, & in altum eloquentiae provectis Imitationem praeluxisse cursus sui Helicen & Cynosuram. Non itaq; pudori, nec taedio esse debet tenerae aetati, cui instituendae haec qualiacunque, inserviunt, τοῖς νεκροῖς συγχρωτιζομένοις majorum virtutes intueri animisque ad virtutem hanc accendi Praeclara illa vox est, & viro summo digna, si cui datur eam vere de se protulisse, *Libera per vacuum posui, vestigia princeps, Non aliena meo pressi pede.*

b De consol. philosoph. l.3, pros.8.

Verum enimvero in secundis, aut etiam tertiis stare aliquid est. Si negatur Jovis non imitabile fulmen vibrare; proximos tamen illi honores, etsi proximos longo post intervallo, & manubias secundas tractare Palladi liceat, juvetque sequi partem, licet *non passibus equis.*

Prima itaque & præcipua probi atque legitimi Imitatoris cura sit, Rerum, ac Sensus: proxima, Verborum & Coloris, ut ejus, quem imitandum suscepimus, primo animi consilia, & altam vegetæ mentis vim intelligamus; hæc probe concocta acri meditatione in animi nostri venas trajiciamus, ut corpus ipsum orationis, quæ speculum animi est, solidum & succi plenum efformetur, argumentorum ossibus firmum, sententiarum medulla distentum, mo uum nervis validum. Deinde, ut circa carnis cutisque colores versemur, vocum, figurarum, phrasium, formularum. Ejusmodi oratio non intra labra natans, sed in penitissimi cordis penetralibus nata, vivet, spirabit, movebit, aget, rapietque auditores quo volet. Atque hæc omnia, quamvis intimis animi præcordiis adamantino stylo insculpi necesse fuerat, quoniam tamen labilis res est memoria & fluxa, quæ onerata fatiscit, referta confunditur; ex usu erit illam sublevare; & ea, quæ nobis legentibus, audientibus, aut medientibus placuerunt, dignaque adnotatu visa sunt. Librorum fidei concredere, uti supra monuimus, pag. 45, &c. Indicis Rhetorici.

Adventitiis tamen his subsidiis ita uti, ne sensus ipsos, ne formulas eodem habitu, quo admissa sunt, quasi per vomitum, quod infirmi stomachi indicium est, regeramus: verum, tum adjiciendo, tum detrahendo, qua varie con innando, qua artificiose invertendo, ita immutare, ut ex ingenii nostri fonte, fornace, officina; non ex memoriæ lacu, ærario, taberna, videantur deprompta: Mentis agitatione, Commentationis igne ea omnia, quantumvis varia, & dissimilia, ita conflare, miscere, assimilare, ut & ipsis Artificibus fœtum hunc nostræ mentis ingenuum potius approbemus, quam accersitas bracteas, aut emendicata analecta p c d mus. Formulas itaque subjeci ipsis autorum unde sumptæ sunt verbis dimensis, ut aliud relinquerem Oratoriæ candidato, in quo exerceret se styli acies, laboraret ingenii acumen; tanquam si placeat exemplum istud. Apud A. Gell. (a) nec non Ælianum (b) invenio; *Quod Theophrastus verba in Areopago facturus deturbatus verecundia obticuerit, quodque idem hoc Demostheni apud Philippum Regem verba facienti evenerit.* Quod hunc in modum dilatari poterit. *Quod Theophrasto oratori parum vehementi, cujus tamen ex ore melle dulcior effluebat oratio; quod Demostheni torrentis in modum fluminis, aut certè potius fulminis auditorum animos percellenti, contigisse*

(a) A. Gel. arg. c. 9. l. G.
(b) Aelian. Var. hist. l. 8. c. 12.

tigisse fertur: ut hic Philippi majestate, exanimatus, ille verecundia (ut creditur) deturbatus, in ipso orationis limine repente obticuerit: idem ne mihi novo Rhetori atque in hac dicendi arena minime versato accideret prorsus extimescerem, nisi me animaret rei ipsius, de qua dicturus sum, dignitas, nisi me confirmaret gratiosorum juvenum, qua cinctus sum, coronæ notissima benignitas. Jubet me res, ut inter vitiosi pudoris Scyllam, & impudentiæ Charybdin ingenuam & prætextatæ hujus ætatis florem verecundiam per medium fretum, quæ virtutis via est, plenis pro virium mearum & artis modulo gloriæ velis feram. Vos itaque orandi sitis (tyrocinii hujus literarii commilitones mei) cum in ipsius argumenti vestra hac ætate dignissimi gratiam, tum pro candore quem in pectoribus vestra inclusum, huc affertis, ut fragili hujus Orationis meæ naviculæ, sine scientiæ saburra, sine judicii clavo, sine artis velis timide fluitanti, leni faventiæ vestræ aura aspirans, [illegible] decurso feliciter spatio in optatum portum deducat. Quas vero formulas ex lectione in adversaria & commentarios referre placet, id, si ita videtur, facere ex mente & methodo subsequentis tabellæ licebit.

Supra Naturæ fundamina, Artisque structuram, inter Exercitationis subsidia, ad Eloquentiæ fastigium erigendum, validissimi adminiculi vim & viam occupat Imitatio. Ad cujus perfectionem, studiose & cum fructu legenti, audienti, commentanti observanda veniunt,

- 1 Formulæ ad
  - Contextum
    - Ordiendi, 67
    - Petendi attentionem & benevolentiam, 71
    - Narrandi, 73
    - Proponendi & Partiendi, 74
    - Continuandi, 74
    - Transeundi, 76
    - Abrumpendi, 78
    - Confirmandi, 81
    - Exempla citandi, 81
    - Testimonia citandi, 83
    - Objiciendi & Confutandi, 87
    - Claudendi. 90
  - Materiam
    - Rogandi & Petendi, 92
    - Gratias Agendi & Debendi, 94
    - Opem offerendi & Pollicendi, 97
    - Laudandi, 98
    - Vituperandi, 101
    - Corrigendi, 102
    - Hortandi, Suadendi, & Consulendi, 103
    - Exclamandi, Querendi, & Detestandi, 105
    - Monendi, 106
    - Excusandi, 108
    - Deliberandi, 108
    - Illudendi, 109
    - Minandi, 109
    - Metuendi & Obstupescendi, 110
    - Male & bene precandi, 110
    - Consolandi, 112
    - Moderandi, 113
- 2 Ornamenta & Firmamenta
  - Similitudines,
  - Allegoriæ,
  - Imagines,
  - Acutiora dicta,
  - Sententiæ.
  - Exempla.
- 3 Dictiones
  - Verba rara, nova, aut novo sensu usurpata.
  - Phrases insigniores & nitidiores.

Ordiendi formulæ.

Lib. 2. de Orat.

REbus omnibus probe consideratis, tum deniq; *inquit M. Antonius apud Ciceronem, id quod primum est dicendum postremo soleo cogitare, quo utar exordio.*

exordio: Nam si quando id primum invenire nolui, nullum mihi occurrit, nisi aut exile, aut nugatorium, aut vulgare, atque commune. Principia autem dicendi semper cum accurata, & acuta, & instructa sententiis, atque verbis, tum vero causarum propria esse debent. Prima est enim quasi cognitio & commendatio orationis in principio: quæ continuo eum qui audit permulcere atque allicere debet, &c. mox, *Appareat eas non esse communes, nec in alias causas posse transferri; sed penitus ex ea causa, quæ tum agatur, efflorvisse. Omne autem principium, aut rei totius, quæ agitur, significationem habere debebit, aut aditum ad causam, & communicationem; aut quoddam ornamentum & dignitatem. Sed oportet ut ædibus ac templis vestibula & aditus; sic causis principio pro rebus & rerum portione præponere. Disputat Quintilianus contra quam censuit Ciceronis Antonius, præcipiens,* Nec *ideo tamen eos probaverim, inquit, qui scribendum quoque proœmium novissime putant. Nam ut conferri materiam omnem oportet, & quid quoquo loco sit opus, constare debet, antequam dicere aut scribere ordiamur; ita incipiendum ab iis quæ prima, sunt, &c.* Sed *post veteres dicendi magistros in utraque lingua, & præter ea quæ nos supra diximus, p.* 17. *&c.* de *virtutibus, vitiis & legibus Exordii, videatur Caussinus, l. 6. Elog. c. 7. Valladerus l. 8. Vossius l. 3. instit. Orat. c. 2. &, si tædium ferre possis, Exordiorum formulæ variis ex locis desumpta à Melchiore de Cirda in Campis Eloquentiæ.* Nec *non aliæ per omnia genera & partes orationis à Vernulæo allatæ, ut & ab Erasmo, li. de copia & conscribendi epistolis.* Neque *tamen istæ quæ sequuntur rejiciendæ protinus sunt, ut quæ, ex præceptis & exemplo in præfatione modo præmissis, in hanc vel illam sententiam facile tranferri possint.* L. 3. oratoriæ instit. c. 11.

Roscius histrio nobilissimus, qui propter artis suæ præstantiam & venustatem assecutus erat, ut in quo quisque artificio excelleret, is in suo genere Roscius diceretur: quo spectante, gestum agere in scena videbatur esse hominis impudentis: ille, inquam discipulus Hortensii, magister Ciceronis, ille propter probitatem indignus, propter artem solus scena adeoque immortalitate dignus judicatus, ille utcunque exercitatissimus, nunquam tamen nisi gestus & actionem accurate meditatus se dabat in publicum ---- Cic. 1. de Or. & Val. Max. l. 8. c. 7.

(a) Si Porcius Latro, Declamatoriæ virtutis unicum exemplum, cum pro reo in Hispania Rustico Sen. præf. ad l. 4. controv. Quint. l. 10. c. 5. Nigron. 1. Orat.

Porcio

Porcio propinquo suo diceret, usque eo fuerit confusus, ut à solœcismo inciperet; nec antea potuerit confirmari, tectum ac parietes desiderans, quam impetravit ut judicium ex furo in basilicam transferretur: quam toto me animo consternari putatis? qui--

Crassus apud Cic. 1. de oratore.

Equidem in me ipso experior sapissime, ut exalbescam in principiis dicendi, & tota mente atque omnibus artubus contremiscam. Adolescentulus vero sic in initio accusationis exanimatus sum, ut hoc summum beneficium Q. Maximo debuerim, quod continuo concilium dimiserit, simul ac me fractum ac debilitatum metu viderit.

Cicero manumisit Erotem servum; quod judicium quoddam gravissimum in diem posterum fuisse dilatum nunciasset.

Plut. apoph.

Athenesius cum cogeretur de gloria disserere coram Philone (cujus jam aures cognoverat & Demosthenicæ Eloquentiæ inustas calamistris & Atticæ dictionis puritate delicate politas) illum somniavit absentem, ne tanti viri cogitatio medium sibi dictionis filum intercideret. Sic ego hodie divina Endymionis virgula, &c.

Cic. 1. de Natur. Deor.

Cum à Simonide quæsivisset Hiero tyrannus, quid, aut qualis esset Deus, deliberandi causa sibi unum diem postulavit. Cum idem ex eo postridie quæreret, biduum petivit. Cum sæpius, duplicaret numerum dierum, admiransque Hiero quæreret cur ita faceret; Quia quanto, inquit, diutius considero, tanto mihi res videtur obscurior.

Cic. de oratore. l. 2.

Cum Annibal Carthagine expulsus Ephesum ad Antiochum venisset exul, proque eo, quod ejus nomen erat apud omnes in gloria, invitatus est ab hospitibus suis, ut Phormionem Peripateticum, si vellet, audiret: cumque is se non nolle dixisset, locutus esse dicitur homo copiosus aliquot horas de Imperatoris officio, & de omni re militari. Tum cum cæteri qui illum audierant, vehementer essent delectati, quærebant ab Annibale, quidnam ille ipse de illo philosopho judicaret, hic Pœnus, non optime Græce, sed tamen libere respondisse fertur, Multos se deliros senes sæpe vidisse, sed qui magis quam Phormio deliraret, vidisse neminem. Neque me hercule injuria. Quid enim aut arrogantius, aut loquacius fieri potuit, quam Annibali, qui tot annos de imperio cum populo Romano omnium gentium victore certasset, Græcum hominem, qui nunquam hostem, nunquam castra vidisset, nunquam denique minimam partem ullius

lius

lius publici muneris attigisset, præcepta de re militari dare.

Sophistæ Herculis laudes recitaturo, Quis vero, inquit, Antalcidas, eum vituperat? Plutarch. Apophth.

Si aut collegam (id quod mallem) Æmilii tui similem haberes, aut tu collegæ tuo similis esses, supervacanea esset oratio mea, nam & duo boni Coss. etiam me tacente omnia è rep. fide vestra faceretis: & mali nec mea verba auribus vestris, nec consilia animo reciperetis. Liv.3. d. 2.l. Fabius.

Tacuissem hodie (P.C.) ne quid in omnium gaudio minus lætum quod esset vobis loquerer: Nunc interroganti senatori, si reticeam, aut superbus, aut obnoxius esse videar: quorum alterum est hominis alienæ libertatis obliti, alterum suæ. Liv.3.d.l.3. Hanno.

Qui me voluistis dicere ex tempore, accipite rudimentum post experimentum. Quippe, prout mea opinio est bono periculo periculum faciam, postquam re probata meditata sum dicturus incogitata, &c. Apul.de Deo Socratis.

In rebus subitariis venia prolixior. Scripta enim pensiculatis & examinatis; repentina autem noscitis simul & ignoscitis. Ibid.

Pericles, quotiescunque verba facturus in concionem prodiret, optabat, ut sibi nullum ejusmodi verbum excideret quod populum exasperare atque irritare posset: aut quod illi contrarium esset & cum ipsius voluntate pugnare videretur. Aelian.hist. l.4.c.10.

Si quantum in agro locisque desertis audacia potest, tantum in foro atque judiciis impudentia valeret, non minus nunc causa cederet A. Cæcina Sex. Æbutii impudentiæ, quam tum in vi facienda cessit audacia. Verum &, &c. Cic. pro Cæcina.

Nunquam mihi defuturam orationem, qua exercitum meum alloquerer, credidi: non quod verba unquam potius quam res exercuerim, sed quia prope à pueritia in castris habitu assueveram militaribus ingeniis: apud vos quemadmodum loquar nec consilium nec oratio suppeditat: quos nec quo nomine quidem appellare debeam, scio; cives? qui à patria vestra descivistis; an milites? qui imperium auspiciumque abnuistis, sacramenti religionem rupistis; hostes? corpora, ora, vestitum, habitum civium agnosco: facta, dicta, consilia, animos hostium video. Quid enim vos, &c. Liv.3.d.l.8. Scipio.

Quam consuetudinem illi ex schola politi oratores tanquam legem servaverunt, ut in magnis causis sibi à Diis precarentur concedi orationem, vel Cic. con- Turn.or.12.

ſperſam floribus ad aures audientium ſuavitate deliniendas, vel Demoſthenis vinctam nervis ad animos eorum pondere perſtringendos: eandem ego coram vobis hoc ipſo ex loco hodie perſecutus fuiſſem, ſi id quod ago putaſſem potius orationis eſſe ex infimo artificio prompta quam mentis cujuſdam divinitus afflatu concitatæ: verum cum eos mihi motus ſive inuſſerit ratio, tanquam ex terra homini, ſive inſculpſerit Deus, tanquam ex cœlis Chriſtiano, ut putem hanc rem quam conor non tam orationis eſſe quam rationis, imo vero non tam rationis quam ſpiritus cujuſdam, &c. tantum abeſt ut illa optem, &c. ut potius &c.

Oratio rebus dubiis inventa eſt, itaque nec ego accuſando eum apud vos tempus teram, à cujus crudelitate voſmet ipſi armis vindicaſtis; nec iſtum ad cætera ſcelera impudentiam in defendendo ſe adjicere patiar.

Val. Max. præf. ad Tiberium. Nam ſi priſci Oratores ab Jove Opt. Max. bene orſi ſunt, ſi excellentiſſimi vates à numine aliquo principia traxerunt; mea parvitas eo juſtius ad tuum favorem accurrerit, quod cætera divinitas opinione colligitur; tua præſenti fide, paterno avitoque ſideri par videtur.

Quintil. 10.l. c. 1. Ut Aratus à Jove incipiendum putat (ἐκ Διὸς ἀρχώμεσθα) ita nos rite cœpturi ab Homero videmur.

Tacit. hiſt. 5. Vocula. Nunquam apud vos verba feci, aut pro vobis ſolicitior, aut pro me ſecurior. Nam mihi exitium parari, libens, audio, mortemque in tot malis hoſtium ut finem miſeriarum expecto. Veſtri me pudet miſeretque, adverſus quos, &c.

Turn. 3. or. Eſt, (Auditores) eſt in magnorum virorum non ſolum judiciis, ſed etiam oculis vis quædam divina latenter implicita, quam cum antiquis oratoribus timerem, totiſq; artubus exhorrerem, ſi ut illi ex his ſubſelliis quærerem, meæ aut ignorantiæ tegendæ velum, aut ambitioni fovendæ ſegetem. Verum cum hoc quicquid in iſto circulo ſudo ſive algeo referatur eo, non ut orner, ſed ut ornem, non ut mihi libem eloquentiæ laudem, ſed ut virtutis laudem derivem in alium: tantum abeſt ut Brutos & Camillos timeam, ut potius in ſinu geſtiam Brutos mihi & Camillos hodie obtigiſſe auditores.

Solon. apud Diog. Laert. Viri Athenienſes, aliis quidem ſapientior, aliis fortior ſum, Sapientior iis qui Piſiſtrati conatus non animadver-

madverterunt ; fortior iis qui sciunt quidem , sed metu silent.

Musonius Rufus equestris ordinis miscuerat se legatis Vitellii ad Flavianos de pace missis, studia Philosophiæ & Stoicorum placita æmulatus. Cœptabatq; permixtus manipulis, bona pacis & belli discrimina disserens , armatos monere. Id plerisq; ludibrio erat, plerisque tædio. Nec deerant qui proculcarent hominem propellarentque, ni admonitu modestissimi cujusque & aliis minitantibus omisisset intempestivam sapientiam. Tacit.3 hist.

Petendi attentionem Formulæ.

QUod si res trita sit, tritæ rei novam promitto, nec pervulgatam orationem, ut per humanitatem , quam inclusam in pectoribus domo huc attulistis semper, rogandi mihi sitis vehementer, ne potius contemnatis illam quia trita fuit, quam hanc attendatis, quia nova erit. Turr. Or.

Si quis mihi Deus vestram ad me audiendum benevolentiam conciliarit ; efficiam profectò ut intelligatis nihil esse homini tam timendum, quam invidiam, nihil innocenti suscepta invidia tam optandum quam æquum judicium—— Cic. pro A. Cluentio.

Quæso à vobis ut in hac causa mihi detis hanc veniam accommodatam huic reo, vobis, quemadmodum spero, non molestiam ; ut me pro summo poeta atque eruditissimo homine dicentem, hoc concursu hominum literatissimorum, &c. Pro Archia poeta.

Verum , ne quis forte arbitretur me pervulgato Rhetorum more debere rogare, ut patientiam huc, & attentionem afferatis, is velim intelligat me nolle rogare : quia potius Circea potione ita hodie ex Oratore factum Philosophum , ut tam possim esse generose contemptor , si difficiles contemnatis fructuosa docentem ; quam velim esse gratus , si patientes audiatis breviter dicentem. Quorum utrumque contendam, ut commode possitis, si attendatis : ut vero attendatis rogat vos beata —— 3. Or. Turr.

Quapropter vos oro atque obsecro, Jud. ut attente bonaque cum venia verba mea audiatis, fide sapientiàque vestra fretus plus oneris sustuli quam ferre me posse intelligo. Hoc onus si vos aliqua ex parte allevatis, feram ut potero, studio & industria, Jud. Cic. pro Rosc. Amor.

sin

ſin à vobis (id quod non ſpero) deſerar, tamen animo non deficiam, & id quod ſuſcepi, quoad potero, perferam.

Turn. 9. or. Ineptus ſane ipſe ſiem (Aud.) ſi pervulgatas Rhetorum præceptiones ad excitandam attentionem conſectarer; cum videatur jam T. ipſe & quod Martyr fuit, expreſſiſſe vobis audiendi cupiditatem, & quod noſter fuit impreſſiſſe imitandi ſtudium.

31. 10. Attendite ergo, veſtraque benevolentiæ quadam quaſi aura favete audenti.

Date paulisper aures animumque in ditionem meam, à me certe ſtabitis & ſentietis,

Quod ut plenius cognoſcatis, quæſo vos ut dum breviter vitæ meæ rationem adumbratam explico, dicentem me, id quod vultus veſtri tacite pollicentur, benigne attenteque audiatis.

3. Agrar. Quare à vobis, qui nihil de me credidiſtis, ut eam voluntatem, quam ſemper habuiſtis, erga me retineatis, peto: à vobis autem, &c.

Plutarch. de Auditione. Quin & Mercurium veteres in dedicandis fanis, adjunxerunt Gratiis, ſignificaturi, orationem maxime flagitare benignas & amicas aures.

Suidas. Ariſtoph. interpres, Nigr. 1. or. Itane, inquit, de Aſini umbra audire vultis, de rebus gravibus & ſeriis non vultis?

Qua de re quia multa dici poſſunt digna veſtris auribus atq; hac nobiliſſima, qua cingor, corona—

Ibidem, Reficite quæſo vos, Auditores, ad ea quæ ſequuntur, graviora, ſubtiliora, admirabiliora, flagitant attentionem ea non minorem quam præſtitiſtis. Ex qua etiam factus certior benevolentiæ veſtræ, adeo ut de vobis omnia ſperem, mihi omnia de veſtra humanitate pollicear.

Idem 2. or. Cujus dignitas ac venuſtas quia ſine adventitiis illecebris rapere ad ſe & detinere auditores valet: negligam hodierna die, quas in principiis dicendi quidam ſolicito animo atq; anxio quærunt, inſinuationes aucupandæ benevolentiæ auditorum; quam apud vos de integro captari minime neceſſarium mihi eſſe intelligo, tum ex attentione quam ſuperius præſtitiſtis, tum ex hodierna frequentia.

Ibid, 2, or. Alacritas veſtra & ardor me nonnihil hærentem facile adduxerunt, ut citius quam ſtatueram, ſublatis anchoris rurſus in altum è ſtatione, benevolentiæ magis veſtræ Favonio datis velis, quam mearum virium remigio fretus, orationem impellerem.

Quare vos illud unum oro atque obteſtor per veſtram præclaram indolem ingenii, morum, virtutis, perque

perque illam cupiditatem gloriæ, qua vos liberalis ambitio titillat, ut oculos mentis in Eloquentiam intendatis acerrime, dum ejus vim ac potestatem, in qua succum, sanguinem, nervos, robur, gratiam ejus ac pulchritudinem arbitror collocatam, in orationis meæ quasi tabula vel speculo, &c.

Quam dum explico atque expedio, vos oro atque obtestor, ut oratoris, si minus boni, at omnium vestrum amantis, verba benevolis auribus ac mentibus excipiatis: qui hac spe humanitatis vestræ fretus, plus aliquanto complexus est animo, sine temeritatis suspicione, quam ætas & ingenium postulare aut ferre videatur, 5. Or.

Sed quod vobis sum pollicitus, quod vos avidissime exoptatis, ut tam insignis exemplaris virtutes non decantatis & tritis, sed novis, reconditis, inauditis laudibus celebrem, oculis vultuque reposcitis. Habenis igitur ingenii mei qualiscunque laxatis ac remissis; cupiditatis vestræ calcaribus admotis, per patentissimum hunc campum oratio mea effuso cursu spatietur. Ibid. 15. Or.

Narrandi Formulæ.

ATque ut inde oratio mea proficiscatur, unde hæc omnis ducitur. Cic. pro lege Manilia.

De quo neque quomodo dicam, neque quomodo taceam reperire possum. Si enim taceo, &c. Cic. pro Rosc. Am.

Atque ut facilius intelligere possitis, Jud. ea quæ facta sunt, indigniora esse, quam hæc sunt, quæ diximus; ab initio res quemadmodum gesta sit, vobis exponam, &c. Ibid.

Quid primum querar, aut unde potissimum exordiar, Judices? &c.

Reliquum est, Judices, ut nihil aliud jam quærere debeatis, nisi ut uter utri insidias fecerit: quod quo facilius argumentis perspicere possitis, rem gestam vobis dum breviter expono, quæso diligenter attendite. Cic. pro Mil.

Id quo facilius facere possitis, dabo operam ut à principio res quemadmodum gesta ac contracta sit, cognoscatis----. Cic. pro Quintio.

Hujus difficultatis fontem ut aperire & ipsa adita penetrare possimus, paulo altius res repetenda est. Morin exer.

Primum ego officium scriptoris existimo titulum suum legat, atque identidem interroget se, quid cœperit Plin. [illegible]

perit scribere, sciatque si materiæ immoratur, non esse longum: longissimum, si aliquid accersit atque attrahit.

Proponendi & Partiendi.

Nigr. UT videam potius quæ dicam, quam quomodo dicam. Quare cum hujus difficultatis expediendæ una videatur & simplex via, ut pauca dicam; orationi meæ eam hodie statuam legem, ut unius tantum aut alterius coercita cancellis.

Cic. Pro lege Manilia. Primum mihi videtur de genere belli; deinde de magnitudine; tum de Imperatore deligendo dicendum.

Pro Sextio. Sed quoniam singulis criminibus cæteri responderunt, dicam ego de omni statu P. Sextii, de genere vitæ, de natura, de moribus, de incredibili amore in bonos, de studio conservandæ salutis communis, atq; otii; contendamque, si modo id consequi potero, ut in hac confusa atque universa defensione nihil à me quod ad vestram quæstionem, nihil quod ad reum, nihil quod ad Rempub. pertineat, prætermissum esse videatur.

Philippic. 7. Cur igitur pacem nolo? quia turpis est; quia periculosa; quia esse non potest: quæ tria dum expono, peto à vobis P.C ut eadem benignitate qua soletis, verba mea audiatis,

Cic. pro Quint. 3 Et me facile vestra existimatione revocabitis, si extra hos cancellos egredi conabor, quos mihi ipse circundedi.

Continuandi Formulæ.

IN singulis rebus materies est ejusmodi ut dies singulos possis consumere.

Cic. pro Rosc. Amer. Hæc si haberet in causa, tempus hercule citius quam oratio deficeret.

De quo si paulo altius ordiri ac repetere memoriam religionis videbor, ignoscite: rei magnitudo me breviter perstringere atrocitatem criminis non sinit.

Turn. 11. Profecto (Auditores) quod homini per loca dumetis ac spinetis undique horrescentia facienti iter accidit, ut dum sinuosiori se dumo explicat, asperiori spina implicetur? id mihi hodie in I. ornando usu venit:

venit: in cujus singulis laudibus ita miracula nectuntur ex miraculis, ut dum hinc miraculum fugio minus, inde in miraculum impingam majus.

Quod utinam mihi pro amplitudine auditorii prolixa suppeteret oratio, ac non hic maxime clauderet, ubi me facundissimum cuperem.

Sed quid faciam? novam quandam patior ex copia difficultatem. Quid, inquam, faciam? Put. diatr. 2.

Quid in verba & rationes stylum torqueo? ipsam rem audi? ——

Sed quid? jamne seorsim sentientium copiæ in ditionem meam veniunt? an sumpta Ægide in pugnam numero eo, acrius præliaturus? —— Ibid.

Quas ego omnes ausus contexere, prope mihi infinitum laborem prospicio, & ipsa cogitatione suscepti muneris fatigor; sed durandum est quia cœpimus, & si viribus deficiamus, animo tamen perseverandum.

Sed par est, quæ paucis breviter ac strictim dicta sunt, pluribus copiosius ac planius explicare, ne in tanta rerum ubertate ac profluentia, disputantes de flumine eloquentiæ, sicci atque aridi videamur. Nigron. s. ...

Quorum de crudelissima morte, &c. dicam, cum eum locum tractare cœpero, & ita dicam, ut si me in ea querimonia quam sum habiturus de istius crudelitate & de civium R. indignissima morte, non modo vires, verum etiam vita deficeret, id mihi præclarum & jucundum putem. Cic. 6. Verr.

Lineam hanc sequar, & necessaria magis quam curiosa subtilitate, pauca etiam quæ antiquitus tradita comperi, aut quæ inventione nova concepi, non per guttas ductim stillabo, sed impetu quodam effundam—— Put. diatr. 1.

Quemadmodum ii, quos casus aliquis in gurgitem detulit, arbitrium admittunt sui, & aguntur violento raptu: ita ego vix pedem in divinis illis æternisque corporibus posui, & velocissimo illo motu transferor, nec intra sermonis mei fines queo consistere. Num invitus? Si cum dispendio id fiat vestro, lubens desisto, si cum voluptate aliqua aut fructu, pergo. Nec tamen longule me adduci patiar, sed vim mihi inferens, hic vela complicabo. Ibid.

Quid nunc agam cum jam tot horas de uno genere, ac ne istius nefaria crudelitate dicam? cum prope omnem vim verborum, ejusmodi quæ scelere istius sunt digna, aliis in rebus contempserim; neque hoc providerim ut varietate criminum vos attentos tenerem; Cic. 6. Verr.

rem ; quem ad modum de tanta re dicam ? opinor unus modus atque ratio est. Rem in medio ponam, quæ tantum habet ipsa gravitatis, ut neque mea quæ nulla est, neque cujusquam ad inflammandos vestros animos eloquentia requiratur.

Plin. paneg. ad Trajanum. Sed quid singula consector & colligo ? quasi vero aut oratione complecti, aut memoria consequi possim, quæ vos, P. C. ne qua interciperet oblivio, & in publica acta mittenda, & in ære incidenda censuistis.

Put. 5. diatr. An respiro & quiesco ? imo vero lorum capio, & instructam hanc inscendo trigam, ut pauxillulum hoc, quod superest, pulveris emensus, curriculo ad mentem pervehar.

Verum cum versor in illo studio, quod perangustis inclusum regionibus non sinit orationem, veluti equum, excurrere libere & ad metam præfinito redire, contineor quasi contractis habenis intra circum, ut in his & studii & temporis angustiis plurimum videat dixisse, si id qd. dicit C. addam CC.

Quod si qua caligo meis verbis offusa impediat, quo minus clarè intelligat, illa oppositu quasi quodam solis facile dejicietur, si mecum cogitaveritis.

Put. 2. diatr. Hoc etiam addo, & velut auctarium huic capiti constituo.

Transeundi Formulæ.

Cic. pro Caelio. NOn me hæc movent, quæ perspicue falsa sunt, &c. sed hæc omittam : ad illa quæ me magis moverunt, respondebo.

Cic. 5. de orat. Verum, si placet, quoniam hæc satis, spero vobis quidem, certe majoribus molesta & putida videri, ad reliqua aliquanto odiosiora pergamus.

Ibid. Nunc ad reliqua progrediar, meque ad meum munus pensumq; revocabo.

Pro Rosc. Amer. Etenim quoniam fidem magistri cognostis ; cognoscite nunc discipuli æquitatem.

Pro Caelio. Sed quoniam emersisse jam è vadis, & scopulos prætervecta videtur oratio mea, perfacilis mihi reliquos cursus ostenditur.

Turn. 15. Sed texo ut nimis brevem pro rebus, sic pro tempore nimis longam orationem.

Quare ut res sequantur tempus, in alterum veri bonique Ep. notam orationis meæ rivulus est derivandus------

Sed in hanc sententiam cum multa habeam dicere : non

non abutar hac patientia vestra, qua me attentissimis animis, summa benevolentia attendistis; veniam itaque ad----

Accipite nunc aliud ejus facinus nobile, & multis locis sæpe commemoratum, & ejusmodi, ut in uno omnia maleficia inesse videantur; invenietis id facinus natum à cupiditate, auctum per stuprum, crudelitate perfectum & conclusum. 3. Verrin.

Plura de illo Archipirata dixi quam volui, & tamen ea quæ certissima sunt hujus criminis argumenta prætermisi. Cic. Verrin.

Nihil addi jam videatur (Judices) ad hanc improbitatem, amentiam, crudelitatemque posse; & recte videtur: nam si cum aliorum improbitate certet, longe omnes multumq; superabit: sed secum ipse certat, id agit ut semper superius suum facinus novo scelere vincat.

Nimirum diu nos in procinctu: quin coronas sumimus, & Musæum hoc auspicamur certamen. Tut. Diatri.

Vos P. & T. memoria ac religione complector, qui animadverto fore, ut pondere laudis quam meruistis, obrutus, magis imbecilitatem ingenii mei detegam, quam vestram virtutem, sicut par est, repræsentarem.

Nolo commovere dolorem vulnera retractando, & quæ visu tristia, sensu molesta, perpessu difficilia fuerunt, ea duriora & acerbiora facere commemorando. Nigr. 5. or.

Hactenus de principe; quæ sequuntur de monstro dicenda. Suetonius de Calig.

Nam ut reliqua, quæ multa sunt; quæ magna sunt, &c.

Bene egissent Athenienses cum Miltiade, si eum post 300 millia Persarum Marathone devicta in exilium misissent, ac non, &c. Valer. Max. lib. 5. c. 3.

Sed ut omisso principio, rem ipsam aggrediar, &c. Sen. 9. ep. 5.

Hactenus in te prædicata sunt dona fatorum: nunc ad ea proferamus gradum quæ tibi debes. Pacati paneg. ad Theodos.

Sed quod facere, magnas urbes ingressi, solemus, ut primum sacras sedes, & dicata summo numini delubra visamus, tum fora atque gymnasia, & pro suis extenta porticibus ambulacra & claustra miremur: ita in laudibus tuis sanctos palatii ritus, & priscis æquanda ceremoniis, instituta venerati, gradum ad illa proferimus quæ in medio constituta ad publicos usus facientia, non partim, sed in commune conducunt, nec parietibus, sed orbe clauduntur, nec tecto, sed cœlo operiuntur. Idem.

Sed jam tempus est in Latium de Græcia migrare. Apul. de Deo Socrat.

Missum igitur hunc locum faciam, in quo non mihi quidem tantum, sed ne Platoni quidem meo quiverunt ulla verba pro rei amplitudine suppetere. Quid igitur faciam in rebus mediocritatem meam superantibus? receptui canam, tandemque orationem de cœlo in terram devocabo.

Apul. Apol. Ne is qui sedulo laboro, ut ne quid maculæ, aut inhonestamenti in me admittam, videar cuipiam, si quid ex frivolis prætereero, id agnovisse potius quam contempsisse.

Sed jam tandem in gradum redeamus, extra lineas oleasque aliquantulum exspatiati.

Sed quid opus pluribus? sit jam hujus loci finis.

Exposui brevirer, ac de his jam satis.

Audivistis hactenus magna, sed audietis majora.

Sed hæc de re, nunc de te reliquum est ut dicamus.

Verum de his plus satis.

Sed mittamus hæc.

De his jam satis disputatum, vel dictum.

Quid his immoror?

Sequitur ut paucis agamus.

Restat pars altera.

Ad alteram jam partem accedamus.

Sed de his diximus multa, & alibi dicemus.

Hactenus mihi tractasse videtur.

Abrumpendi Formulæ.

SEd vereor ne ingeniis vestris videar diffidere, si de tam perspicuis rebus diutius differam.

Me vero temporis angustiis exclusum perspicio.

Quorum non est nunc narrandi locus.

Nimium multa de re minime dubia loquor, hoc tamen dico, non modo si, &c. sed nisi, &c.

Dies me jam deficiet, si quæ dici in eam sententiam possunt, coner exprimere.

Ac ne plura, quæ sunt pene innumerabilia, consecter, comprehendam brevi, sic enim statuo.

Immensa oratio est, nam me dies, vox, latera deficiant, si hoc nunc vociferari velim, quam miserum indignumque sit, &c.

Neque ego nunc istius facta omnia numerare conor, neque opus est, nec fieri ullo modo potest.

Cic. 5. Ver. Non obtundam diutius aures vestras. Jamdudum vereor ne oratio mea aliena a judiciorum ratione & quotidiana

quotidiana dicendi consuetudine esse videatur; hoc dico, &c. si vero------

Invitus in hac parte orationis, Quirites; moror. Sic enim agere debent, qui, &c.

Itaque succumbam oneri, neque aggrediar narrare quæ differendo minora vero facio.

Videtis quam multas laudes in quam brevem complicationem conjecerim.

In singulis enim si hæreret oratio mea, ita multa sunt & magna, ut me potius vox quam verbum, latus quam res, dicentem deficeret.

Sed intelligo, Aud. me in hoc crimine pro re pauca, pro vestra prudentia satis, pro tempore nimis etiam multa dixisse.

De qua quia brevius mihi dicendum est, quam tanta res dici possit, peto à vobis, ne rerum pulcherrimarum magnitudinem ex mea oratione potius quam ex rerum pondere æstimetis.

Argumentum suadet, Auditorium urget; obsequar: & quam quisque id omni materia poscit, dabo brevitatem. Puteon. Laconism.

Verum his de rebus non necesse habeo dicere ea quæ me P. Q. cupit commemorare: tametsi causa postulat, tamen quia postulat, non flagitat, præteribo. Cic. pro Quintio.

Verum ista lubens tacitus prætereo meque, intra tuta silentii prœmia tenebo, accepi enim non minus interdum oratorum esse, tacere quam dicere. Plin. 7. l. 6. ep. 15.

In stupris vero & flagitiis nefarias ejus libidines commemorare, pudore deterreor. Divinatio in Verrem.

Sed ista malui silentio obducere, quam eloquio qualicunque proferre, Timanthem imitatus, qui luctuosum immolatæ Iphigeniæ sacrificium in tabula repræsentaturus, cum Calchantha tristem, mœstum Ulyssem, clamantem Ajacem, lamentantem Menelaum circa aram statuisset, caput Agamemnonis velo involvit, summi mœroris acerbitatem arte exprimi non posse confessus. Val. Max. l. 8. cap. 11.

Omnia prætereibo quæ mihi turpia dictu videbuntur: neque solum quid istum audire, verumetiam quid me deceat dicere, considerabo. Verrin. 1.

Hic nolite expectare dum ego hoc crimen agam ostiatim. 5. Ver.

Ex his viris quorum exempla persequi nec omnes volumus, nec omnes debemus. Turr. 10.

Melius vobis, levius mihi, satis rei vivum purum sacerdotem levi quasi brachio transilire. 15. Or.

Non sequor hoc filum, iter illud varium & non Ibid.

istius temporis, quod circumscripsi orationi meæ.

Ibid. Rem late patentem ut substringam, suadet tempus, ratio, patientia vestra.

Lipf.2.ep.2. cent. Sed diffundor, peccatum meum solenne, cum ad te scribo: nunc emendo, & sileo, & te valere jubeo.

Put. Diatr. Amplius fusiusq; qui laudare velit, violet, qui defendere, traducat. Verborum lacinias & syrmata abesse ab hac veste fas sit, undas ab hoc rivo. De re tali optimus sane sermo qui brevissimus.

Lipf. ep.2. cent. Sed amor ponit me extra circum, quem hujus materiæ curro, vere curro, nam res quæ, &c. non sinunt calamum in singulis hærere.

Sen.30. ep. Sed vereri debeo ne tam longas epistolas pejus quem mortem oderis: itaq; finem faciam.

Put.1. Diatr. Ne incautus sermone hunc lenter ducentem & abducentem sequar: subsisto & conquiesco.

Sen.54.epist. Sed ne Epistolæ modum excedam, quæ non debet sinistram manum legentis implere, in aliam diem hanc litem cum Dialecticis differam.

Nunc quia diligentia meæ angustia tempo is obstat; cogimurq; more Atheniensium ad Clepsydram dicere, moderator ego----

Ne vaga aut libera nimis sit oratio mea, sed adductis habenis moveam in hoc gyro: quæ posita sunt in suspicionibus, de quibus si cœpero dicere, pluribus verbis sit differendum, ea vestris ingeniis conjecturæque committo.

Sed ne longior faciat sermo fastidium: unum ex omnibus ejus officium perse[illegible]ur.

Macrob.1. Sa .24.c. Ita sibi certos sententiæ [illegible] & velut quædam pomœria effata posuerunt ultra quæ egredi nefas, &c.

Put. Diatr. Verum ne mihi tandem vox, vobis aures pari lassitudine fatiscant.

Plin.1. ep.5.1 Igitur eundem mihi cursum, eundem terminum statuo, idq; jam nunc apud te subsigno, & si me longius avehi videris, in Jus voces, ad hanc epistolam meam, & quiescere jubeas, cum inert æ crimen effugero.

Put. Diatr. Nunc igitur manum de tabula: quia Pindari calculo, Justam ad causam tria verba sufficient.

2.l. Plin. ep. ult. Magnitudo rei longam orationem fortasse desiderat: conjunctio vero nostrorum animorum brevitate contenta est.

Apul. de Deo Sociat. Proinde in vestra manu situm est nostra vela sinuare, & mittere; ne pendula, neve flaccida, neve restricta, neve caperata sint.

Florus in prologo. Tamen quia ipsa obstat magnitudo, rerumque diversitas, aciem intentionis abrumpit, faciam quod solent

ſolent qui terrarum ſitus pingunt; in brevi quaſi tobella totam ejus imaginem amplectar.

Sed parco nominibus viventium, veniet eorum laudi ſuum tempus, ad poſteros enim virtus durabit, non perveniet invidia.

Ne longum loquar, aut obvia referam.

His, atrocioribuſque (credo) aliis, quæ præſens rerum indignitas haudquaquam relatu ſcriptoribus facilia ſubjicit, memoratis.

Confirmandi.

Quod ne affirmem potius, quam probem.

Sed ne videar uno aut levi tibicine hoc monimentum fulcire velle, argumenta inſuper dabimus, rationes, teſtes non ſemodio aut modio, ſed toto horreo.

Macrob. 5. Sat. 8. cap. Suar. Anal. Plaut. Menechm.

Quam ego rem argumentis, non multis, ſed probis validiſque probatum eo.

Verbis tam diſertis, rationibus tam claris confirmata, ut non attramento, ſed Solis radio exarata videantur.

Ne tamen maceriam congeſſiſſe dicar, aut etiam arenam ſine calce, primum ponam Naturæ fundamina, deinde Rationum ſtatuam columnas, tabulata inſuper extendam Legum, contignationes denique inſternam Teſtium fide digniſſimorum.

Non pectines Solis ſuſpendo; neque enim Lamiæ turres extruo: ſed arcem munitiſſimam fortiſſimis inſtruo propugnatoribus.

Neque enim Velites emittam Opinionum, ſed in aciem & juſtum prælium educam validiſſimarum Rationum Haſtatos, rerum certiſſimarum Principes, locupletiſſimæ fidei Triarios.

Non fumum vendo, nec fucum facio: verum ipſam rem Naturæ voce promulgatam, jure gentium ſancitam, uſu denique & conſuetudine firmatam adfero.

Citandi exempla.

Plurima & ſunt obvia exempla.

Exempla ſi quærantur illuſtria virorum —

Exemplorum pleni libri, plenæ memoriæ ----

Tractantur autem plerumque a ſimili, diſſimili, contrario, majori, minori, pari; nec non per optationem, præteritionem, Apoſtrophen, citationis formam, comparationem, &c.

Exemplorum nullum illustrius, quam illud Thaletis.----

Inter multa præclara facinora alia, nihil clarius quam quod ----

Atque ne hæc obscura & nuda videantur sine exemplorum appositione, videte quæso----

Quoniam vero jure id fieri videtur, quod exemplo fit----

Quam quidem rem probe intellexisse & recte reputasse via mihi videntur, qui----

Pristinam veritatis faciem Historia prisco retegit: huc provoco.

Lubetne à familiari exemplo diffusum præcepti usum discere?

Strictim & rotundo agmine.

Apul. apol. Eadem enim est paupertas apud Græcos in Aristide justa, in Phocione benigna, in Epaminonda strenua, in Socrate sapiens, in Homero diserta. Eadem paupertas etiam populo Romano imperium à primordio fundavit: proque eo in hodiernum Diis immortalibus simpuvio & catino fictile sacrificat. Quod si modo judices de causa ista sederent C. Fabricius, Cn. Scipio, Manius Curius, quorum si Poplicola regum exactor, & Agrippa populi reconciliator, quorum---

Apul. apol. Quid? dolemus viros nobiles in itinere tardatos? Echeneis hæc remorata est. Dolemus duces in acie desertos? surdus ille coluber prodidit: dolemus summos imperatores è medio sublatos? vipera vi & dolo sustulit.

Put. diatr. Non ego obsoletam & intermortuam jam olim consuetudinem è ruderibus atque tumulo ad lucem & vitam revoco: sed viventem etiam nunc & vigentem exemplo meliorem cito.

Non referam tibi Socratem, Chrysippum, Zenonem & cæteros, magnos quidem viros, majores tamen, quia in laudem vetustorum invidia non obstat.

Put. diatr. 7. Pythagoras mihi primus è memoria in linguam venit, Italiæ splendor clarissimus.

Put. diatr. 7. Cato, virtutum ille viva imago.

Put. diatr. 7. Quod ad mores indolemque, quid justius? quid sanctius, in omni antiquitate? Virtus ipsa domicilium Lacedæmone habuit: & consensu quodam in laudes masculi populi conspirasse Scriptores fere omnes videntur.

Severus Imperator gravis, & vir nominis sui.

Senec. 1. Paulo ante Demetrium retuli: quem nihil videtur rerum natura nostris retulisse temporibus, ut ostende-

ret, nec illum à nobis corrumpi, nec nos ab illo corripi posse. Virum exacta, &c.

Hæreo in exemplo : ac nescio profecto, Indumne potius an Macedonem admirer : ille bello victus, hic sermone : ille mora, hic momento, &c. Fut diatt. 73

Prodeat Pericles ille, cujus fulgura, tonitrua, fulmina in concione visa & audita metuerunt Athenæ; cujus leporem in ore sessitantem admirabantur ; cujus aculeos in animis auditorum relictos sentiebant. Nigr. 6.

Testimonia citandi.

NEque mihi difficile erit, neque vobis, uti spero, molestum, si auxiliares Elogiorum copias conscripiero eduxeroque.

Hæc ita clara, ita explorata sunt, ut frustra sit, qui testium nubem in fidem vocaverit.

Ne forte vana ista aut vilia videantur autoritate & fide destituta, prodite huc legislator Solon, divine Plato, naturæ rimator Stagirita, tuque Eloquentiæ pater Cicero, *Merito cui doctior orbis submissis defert fascibus imperium.*

Cujus verba in præsidium advoco.

Habete testem non passis solutisque verbis, sed numerorum vinculis sensa stringentem gravia.

Nec dissentiunt à me prudentes: Plato mihi præit, sequitur Arist. ——

Ad veteres provoco, & Antiquitatis magnum illud & venerabile tribunal.

Quod poeta his versibus depinxit.

Aureum, facetum & verbum Bionis illud ——

Exosculor illam vatis non vani sententiam.

Dignissima est aureis inscribi literis, menti commendanda penitus, & sæpe memoria retractanda illa M. C. sententia,

Quod effatum Ammonio, Dodonæo, Delphico, & alio quovis oraculo verius protulit C.

Ad rem, & apposite Tullius.

Nec vates ille vanus qui cecinit.

Decumanus est ille philosophi locus.

Præclara illa vox & præclaro viro dignissima.

Plinius à me stat & fidem facit.

Oraculi pondus & instar habet illud Socratis.

Idque amplissima Taciti censura,

Cum Catone & dico & sentio.

Seneca paucis verbis & vere.

A Xeno-

A Xenophontis ore aureo purum putum illud aurum accipite.

Huc vero res, exisse videtur Homerus.

Hic vero audiendus Cicero.

Solonis quidem sapientis grave est illud elogium.

Non injuria exclamat ille.

Livius breviter & cogitate scripsit.

Doctissimum rerum vatem L. si astricta aure audiamus ecce vobis certum solidumque sententiæ nostræ firmamentum: versus ejus est-----

Judicio meo suffragatur Philosophus: Hujus rei locupletissimus testis est----

Atque huic opinioni adstipulatur Seneca.

Quocunque me oculis & cogitatione convertero, sive judicium vetustatis, sive lumen rationis, sive honestatis decus, nostræ sententiæ serviunt & suffragantur omnia.

Ad Patres si quando licebit accedere, confectum est prælium, tam sunt nostri, quam-----

Theatrum univesitatis rerum ponamus ob oculos, quicquid est uspiam peragremus, omnia nobis argumentum suppeditant.

Egregii sunt Euripidis versus, quibus apud A. Gellium Chrysippus detestatur cupediarum indagines.

Audiatur antiquitas, & quod nos alteri suspecti non possumus, illud omnium seculorum veneranda canities decidat arbitrio

Prodeant Duumviri raræ elegantiæ, priscæ doctrinæ veræ virtutis.

Non temere igitur dictum. Si Hesiodo credimus. Ideo Plato prudenter monet.

Diserte & apposite canit ille vates.

Hoc verum esse testatur Catonis illa præclara sententia.

Exurge præco, fac populo audientiam, citato testimonium illius Naturæ à secretis magni illius Scribæ Naturæ Plinii.

Audite illud Virgilii: Aureum est illud Aristotelis dictum.

Nigr. or 5. Prohibent hoc subsidia literarum, quæ sunt altrices laudum, educatrices gloriæ, famæ nutrices, antiquitatis testes, memoriæ custodes, & immmortalitatis conservatrices, quarum beneficio, pleni sunt libri poetarum, plenæ laudationes oratorum, plena historicorum monumenta laudibus eloquentium, *&c.*

Quare bene sciteque præcipit Philosophus ille haud vanus.

Illud

Illud sapientiæ sine luminibus venerandum lumen, Democritus.

Herodotus Lac Musarum.

Thucydides oculus verecundiæ.

Homerus : Poetarum antiquissimus, quem septem urbes sibi vendicarunt: Phœbus ille Poetarum, cujus tempora incerta, verba certissima. Qui multa animo vidit, lumine cæcus erat.

Ἄριστος καὶ θειότατος τῶν ποιητῶν. Sic enim Homerum appellat Socrates in Ione Platonis.

Homerum quidem ostentasse iter : ipsum autem aberrasse sine fræno.

Homeri musam appellabat mulierem aulicam, nullius enim pudere eam, nutricem insanæ sapientiæ.

Virgilius : Qui cantu Musas, Phœbumque æquavit honore.

Latinus Homerus: Mantuanus ille vates : Poetarum Plato.

Cujus terga omnes poetas spectare notum est, ipsum esse extra metas.

Poetarum princeps : Conatus ultimus Musarum.

Virgilii musa, Matrona.

Hesiodus : Divino afflatu Poeta verus : Ascræus ille senex.

Horatius : Numerosus ille Horatius: Latinus Pindarus, Lyricorum princeps, Venusinus ille vates : λόγου καὶ φθόγγου κρείττων. Romanæ fidicen lyræ.

Plato : Princeps ingenii & doctrinæ: Ille philosophorum quasi Deus : Moses Atticus : Qui philosophiam de cœlo devocavit : Non solum intelligendi, sed etiam dicendi gravissimus author. Divinus ille philosophus.

At Plato, Ciceroni Deus in philosophia, palmam tulit. Is orationem speculum mentis nuncupavit. Nigr. or 1. Quis tibi Plato pulcherrimam hanc cogitationem immisit? Quam sublime, contemplans vim orationis, animus tuus ascenderat, cum hanc palmarem protulisti sententiam? Tetigisti rem non acu, quod dici solet, sed acie, sed acumine mentis.

Seneca : Latinorum philosophus : Præstantissimus animorum medicus : Optimus magister pessimi illius Neronis.

De suo avo loquatur Seneca, nostrumq; suggillet. quid Romanæ porticus Zeno præcipiat, audi. Lubet ipsius verbis Senecæ proferre sententiam.

Livius : Mare tranquillum.

Quid

Quid *Lucretius*, versu poeta, re philosophus?

Demosthenes: Frequens & magnus auditor Platonis: quo nec Athenæ magis Atticæ fuerant:

——quem mirabantur Athenæ
Torrentem, & pleni moderantem fræna Theatri.

Græcorum oratorum lex & norma bene dicendi.

Qui unus inter omnes emicuit omni dicendi genere.

Cicero: exundans ille eloquentiæ fons. Perpetuus orationis Dictator.

Quasi Deus Oratorum: ποταμὸς χρυσοῖο ῥέοντος.

Ἀνὴρ λόγιος καὶ φιλόπατρις. Flos illabatus populi, suadæque medulla.

In quem natura omnes vires effudit: Anima eloquentiæ. Parens Eloq.

Longe omnium qui scripserunt aut locuti sunt, copia dicendi & gravitate princeps.

Disertissimus omnium Romuli nepotum.

Isocrates. Eloquentissimus juxta & sapientissimus scriptor.

Ex cujus ludo tanquam ex equo Trojano innumeri principes exierunt.

Qui verbis solutis numeros primus adjunxit.

Aristoteles. Venator Philosophiæ maximus. Naturæ interpres.

Atlas ille Philosophiæ. Philosophorum oculus.

Peripateticorum princeps. Inambulantis scholæ Dictator.

Humanæ sapientiæ promicondus ille. Ὁ τῆς φύσεως θαῦμα.

Cato. Qui cum vitiis —— Romanorum bella gessit.

Viva & expressa virtutis Imago.

De Longino Eunapius. Ἔμψυχος ille βιβλιοθήκη καὶ περιπατοῦν μουσεῖον.

Plutarchus. Qui summam Philosophiæ scientiam cum historiarum eloquentia conjunxit.

Plautus. Decima illa Musa Plautus.

Qui inter comicos familiam ducit.

Cujus verbis Musæ uterentur, si Latine loquerentur.

Audite noveno choro fratrem additum, jocorum patrem, risuum, facetiarum.

Ob-

Objiciendi & Confutandi.

Fata mihi opponis? futilis hic aries, Langi, & qui Stoicorum nervis dirigitur parum firmis, libere dico, & illa ego sperno, & Parcas ; & cum Plautino milite, totum hoc anile agmen, uno spiritu difflaverim, ut folia ventus. Lipſ. conſt.

Quæ objicis, Sibyllæ quasi folia sunt, flatuque rationis cito dispelluntur.

Scire prius aveo quid ingeniosa hic ubertas potuerit, quos aggeres, pluteos, vineas in mœnia nostra egerit. Put. diatr. 7.

Quod vero objicis instar Achillea panopliæ, nec hilum habet nec micam bonæ frugis.

Reclamat hic & tumultuatur adversarius, argumentum hoc non secus ac Ajacis septemplicem clypeum objiciens, aut Gorgonis caput intentans. Morin. exer.

His te literis, Homo audacissime atque amentissime, quasi Bellerophonteis jugulatum non sentis ?

Annon vides, quam miserabiliter teipsum per caput & pedes in præceps dederis ? Salmaſ. in Cereoëtium.

Calumniæ, strophæ, convicia, maledicta, circulatricis linguæ probra, tota denique proluvies oris impuri, &c. Idem.

Quod vero in extrema oratione, quasi tuo jure sumpsisti, oratorem in omnis sermonis disputatione copiosissime posse versari, id, nisi hic in tuo regno essemus, non tulissem, multisque præessem, qui aut interdicto tecum contenderent, aut te ex jure manu consertum vocarent, quod in alienas possessiones tam temere irruisses. Agerent enim tecum lege primum Pythagorei omnes atque Democritici, cæterique in suo genere Physici, vindicarentque. Cic. 1. de Orat.

Pectines sunt isti Solis, turres Lamiæ, funes ex area. F. Strada.

In quibus omnibus ne una gutta est sensus viri aut cordatæ sententiæ.

Nam aut arietem, cujus vi, & impetu maxime contendunt hoc nobile Morum ædificium diruere, verbo repellam

Oberras usque eadem chorda, quod de luscinia Lacon, Vox es, præterea nihil. Lipſ. adverſ. Dialogiſt.

Impetus & malleolos hujus objectionis retundere in promptu est, in proclivi, facile.

Om-

Tilen. Omnia conquisivisti lenocinia, omnia seplasiariorũ myrothecia profudisti, ut putida rancidi dogmatis salsamenta tanquam papavere ac sesamo sparsa nauseanti stomacho commendes: sed frustra, nam-----

Ibid. Aheneo bonæ tam conscientiæ quam causæ muto fretum bruta Ætneorum fulmina & Claudiana tonitrua non tangunt, certe non frangunt.

Virg. 6. Æn. *Demens, qui nimbos & non imitabile fulmen*
Ære, & cornipedum cursu simularat equorum.
Ac pater omnipotens densa inter nubila telum
Contorsit (non ille faces, nec fumea tædis
Lumina) præcipitemque immani turbine adegit.

Quod argumentum quia non ex Tripode, sed ex anicularum Trivio (quod in proverbio dicitur) acceptum est-----

Morin. exer. Hoc effugium unicum est, quod cum aliqua veritatis specie hujus argumenti aciem possit obtundere, quam tamen elumbe sit & plumbeum telum, cernite-----

Ibid. Vires argumenti non eludere modo, sed elidere aggredior.

Macrob. Sat. 7. 14. Sed quid laboramus opinionem sic inanem verbis verberare, cum ipsa rei vanitas se refellat?

Nigr. 7. Or. Bona verba, quæso. Sedatis agamus animis; viam sapientum consignatam vestigiis teramus; non affectu aut opinione de curriculo majorum devii.

En cor Zenodoti, en jecur Cratetis!

Tertul. Apol. c. 8. Qui ista credis de homine, potes & facere: qui non potes facere, non debes credere.

Plut. 9. diatr. Difficultas nimirum obstat, remoramq; facit. Ego tollam; cursumque universum facilem & expeditum reddam, levi quodam diverticulo sive flexu, nec in transversum abire penitus est animus.

Sed erroris cubile deprehendi; novi locum in quo se jactent; adverto diverticulum, quo se recipiant-----

Plu. apoph. Cum in picta tabula quidam videret Lacones ab Atheniensibus interfici, &, O fortes, exclamaret, Athenienses! superveniens forte Lacon, In tabula, inquit. Ita tabula hæc te fortem ostentat, sed pictas colores tandem tollamus aut velum, videamusque quis pinxerit leonem.

Arist. 1. Top. 8. & Eth. 1. ad Eundem. Cic. 5. Tusc. Duplices sunt opiniones, quædam habent aliquid stabilitatis, nec sunt examinandæ. quædam adeo sunt absurdæ & ridiculæ ut sua sponte evanescant; tales itaque non opus habent refutatione, sed potius castigatione & reprehensione.

Justin. 2. 1. de Scythis. Memor itaque cum servis præliandum, verbera in aciem,

aciem, non arma adferenda duxi; omisso itaque ferro, virgas ac flagella paro. Respice ad hæc.

Sit ingeniosus, sit eloquens, sit exercitatus, sit omnium librorum helluo: tamen aridus appareat & belbus necesse est, cum hæc tam ἀδύνατα substinebit. Campian. 5. Rat.

Scitum est inter cæcos luscum regnare posse. Apud rudes sæpe valet fucata disputatio, quam schola Philosophorum exsibilat. Rat. 9.

Eccum quos gyros, quas rotas fabricat, nugator hic verborum, atque sophismatum architectus? nescio cui formidolosus esse queat, molestus erit fortasse, molestiam prudentia vestra sublevabit, formidinem res eripuit.

Qui sic agunt, nonne se produnt? nonne facile refutantur? Nonne in consessu talium virorum tenentur, at minimo negotio constringuntur? Ibid.

Videbitis fore, ut milites istos qui post principia latent in solem, pulverem & aciem è suis umbraculis evocatos non meis viribus, sed valentissima causa & certissima veritate debilitem. Rat. 2.

Fumulos hosce, ad veritatis lucem ubi ventum erit, minime laboriosum erit dispellere.

Origenes cyclicorum fundamenta una oratione tanquam machina (ariete) ita commovit, alterâ tanquam fulmine ita labefactavit: ut, *&c.*

Punctim ferit sæpius, quam cæsim, *&c.* quoties repetit ictum (repetit autem sæpe) toties adversarium de gradu deturbat: non terret tantum cum fulgûrat, sed munimenta hostis disjicit. Nigr.

Hic motus animorum atque hæc certamina tanta
Pulveris exigui jactu compressa quiescunt. Virg. 4. Georg.

Prosiliat nunc aliquis factionis adversæ magistellus, attollat supercilia, suspendat nasum, frontem perfricet, quos ille ludos, quos jocos dabit? Camp. 4. Rat.

Cur non prodeunt adversarii, ut eos palam refellant, in quos ranunculi coaxant è cavernulis? Ibid.

Sed fremas & sævias quantumlibet; manebit in unitate Ecclesia, *&c.* Turn. Or.

In anginam ego nunc me velim verti, ut veneficæ illi fauces prehendam, atque enecem scelestam stimulatricem. Plauti Mostell.

Grunniant gulones, gumiæ nostri, quique ætatem inter fercula conterunt, non audio. Put. 1. diat.

Levia & infima, quibus ludas magis quam lædas; quæ rumpantur & recidant ad primum statim contactum contuitumque strictæ frameæ orationis, quare sic repugno. Ibid.

Quid

Ibid. Quid ais? Satisne firmum hoc tibi, quisquis es, in rem nostram videtur? an a teipso patrocinium, adversarie, petam?

Diat. 7. Eloquii tui machinas dejicere repentino nimbo propositum mihi non est; inspicere potius & examinare, an validæ per se & expugnando sint, &c.

Ibid. Quid tu vero? veteris nobis, an novos libros revolvis? si novos; nulla authoritate convellimur: si veteres; loca & verba profer, uti moveamur, in hac ipsa oratione tua, Platonem, Isocratem, Hesiodum video, & tamen quæro prodeant ipsi, & vocis suffragia coram ponderentur, tuis verbis Plato probat, Isocrates negat, Hesiodus refert: quid si neque probet, neque neget, neque referat? *Semper oculatæ sunt manus nostræ, credunt quod vident, &c.*

In Diatr. Quæ in singulos effundis, inspiciam obiter, & verborum acrimoniam en os autoris retorquebo.

Ibid. Quid igitur? nodum stringam; obelisco lychnum inferam veru & lucerna utar. Nam detegenda hæc malitia est & simul confodienda.

Ibid. Hæc linea premenda erat. Tu omissa hypera pedem sectaris, & laciniam nescio quam apprehendis, fallaci stylo oppugnas quod concessum est, & extra causam esse potest.

Ibid. Enimvero, ut aliquid ageres, agere hic nihil debuisti, vel, ne ociosus esses in tuo choro occupari. Nunc ingenii tui septa transilire voluisti, & de curru delapsus es.

Ibid. Quia nullo ingenio extorquere à pertinaciæ fomite ignem potes, verborum fumo & fuligine molestus es, & rerum lucem involvis.

Diatr. 7. Caput tollet pressum inani quadam argumentorum mole, non oppressum, molem enim magis sentio quam pondus; & verborum insidias potius quam vires. Quid mirum? Sic munita rationibus stetit causa nostra, ut nisi dolo ingenioque tentari non potuerit.

Claudendi.

Diogenes ad Mindios; Claudite portas, O Mindii, ne per amplas portas excurrat oppidulum.

Senec. cirat. 7. l. Benef. 1. c. Bonum, mi Liberalis, habeas animum: In manibus terræ; non hic te carmine longo, atque per ambages & longa exorsa tenebo.

Turn. 1. or. Quare eloquentiæ amorem, quasi quendam igniculum, in vestris hodie animis excitarem, nisi è dignitate

tate eloquentiæ putarem non esse, vel tam pulchræ virgini ambire procos, vel tam potenti dominæ aspectatores conciliare.

Habetis sermonem bene longum hominis utinam non impudentis: illud quidem certe, non nimis verecundi, qui quidem cum te, Catule, tum etiam L. Grasso audiente de dicendi ratione tam multa dixerim. Cic. 2. de Orat.

His autem rebus Sol me ille admonuit, ut brevior essem; qui ipse jam præcipitans, me quoque hæc præcipitem pene evolvere coegit. 3. de Orat.

Nec cum Plauto, Jovis magni causa, plausum emendicare statui. Plaut. Amph.

Reliqua quæ, &c. si persequerer, non deesset oratio, deessent latera, quibus exclamarem, adeo, &c. O Deam philosophiam. Turn. Or.

Sed finis sit: neque enim præ lacrymis jam loqui possum, & hic se lacrymis defendi vetat. Cic. pro Mil.

Sed ut & orsa est in eodem terminetur oratio mea. Cic. pro Marcello.

Non possum, Auditores, pergere; altitudo mysterii superat meæ dictionis tenuitatem, quare non est cur pergam. Orationis igitur vela contraho, vos videritis, &c. utrum, &c. Turn. Or.

Sed dum unitatis rationem ardore probo, &c. non satis vestræ patientiæ consuluisse videar. Idem.

Sed videor non tam vestræ humanitatis quam meæ felicitatis rationem habuisse, qui cum, &c. sim persecutus, in meo gaudio explicando nimis effuderim, orationi igitur meæ modum statuo, à Deo immortali precatus, ut, &c. Idem.

Quanta ergo? Non queo (Aud.) statuere nec volo dicere: reliquam utriusque laudem malo venerari tacendo, quam dicendo imminuere. Id 10. Or.

Quod utinam cum bono aliquo publico sit! voveo & omnia tibi fausta. Put. 62. Epist. l. 2.

De qua non plura dicam, ne vestræ benignitatis aures, quæ longius quam statueram provexit orationem meam, diutius obtundam ingratus. Nigron. 1. Or.

Jam vero ne in vestram humanitatem injuriosa longitudine peccet hæc oratio mea; demittam & complicabo vocis meæ flaccescentis velum, non intermisso benevolentiæ vestræ flatu; sed virium mearum tanquam spiritu deficiente, jaciam anchoram in media navigatione, ut nova paucis post diebus velificatione subeam portum disputationis inchoatæ, atque fidem oppignoratam liberem. Id. 2. Or.

Turn. Or. Sed ut aliquando extremum habeat oratio mea, finem jam faciam, eo quidem libentius quod mihi vultus vestri, & isti in me oculorum intuitus, spem faciunt vobis causam esse probatam.

Idem. Videtis eo spectare orationem meam, quo debent referri cogitationes, actiones, conatus omnes. Quo? non ad epulas, non ad honores, non ad Zelum. Quam rem? expressi notam sacerdotis, hanc exprimite notam sacerdotes. Quam rem? explicavi perfectionem Christiani hominis, hanc explicate Christiani homines. Quam rem? ostendi confessoris summam, lauream Martyris; hanc ostendite, summam confessores, ut lauream consequamini Martyres, quam intuebitur terra, quod fuit confessoris, & stupebit cœlum, quod est Martyris.

Quod si ego in his orationis tenebris aggredi[illegible] non solum videar velle vestra abuti humanitate, sed mea etiam tenuitatis penitus oblitus esse.

Quam ego vobis Nobilissi. Fratres gratulor & æternum voveo.

Auson. Paregyr. Concludam orationem meam, piissime Auguste, sermonis magis fine quam gratiæ. Namq; illa perpetua est; & spacio non transmeabit, terminum calcis ignorat.

Nigr. 3. Or. Igitur finem dicendi faciam: præsertim, cum ex affectuum valle, in Capitolium Rationis ac Mentis ascendere parantem currum orationis meæ, quo per triumphans invehitur eloquentia, temporis ad dicendum præscripti definitio, timorque satietatis vestræ sufflaminat ac detineat.

Rogandi & Petendi.

Senec. 2. Benef. 1. Molestum verbum, onerosum, & demisso vultu dicendum, *Rogo*, &c.

Nulla res charius constat quam quæ precibus empta est.

Idem. Nam quod ad thesauros Gallicos attinet, rem suapte natura facilem, difficilem vestra interrogatio facit, cur enim quæritis quod scitis? cum quod in sinu vestro est excuti jubetis potius quam ponatis?

Idem. (Mihi quoque, quoniam respondi Himilconi, interrogare jus fasque est) velim seu Himilco seu major respondeat.

Sidon. ep. 5. lib. 3. Tribuere dignare votis suis, precibus meis, moribus tuis, ut ad soliditatem, *&c.* te patrocinante proveniat.

Et gratiam tuam tuique similium malo, quam ja-ᐧ Apol. 3. Florid.
cto, magisque sum tantæ amicitiæ cupitor, quam gloriator; quoniam cupere nemo nisi vere putat potest, potest vero quivis falso gloriari.

Itaque C. Cæsar sic tibi gratias ago, ut omnibus me rebus à te non conservato solum, sed etiam ornato, tamen ad tua innumerabilia in me merita, quod fieri jam posse non arbitrabar, maximus hoc tuo facto, cumulus accesserit. *Refertur & ad Formam Gratias agendi.* Cic. pro Mar.

Precatus deinde, si divus, si diva esset, qui sibi præpetem misisset, volens propitius adesset. Livius.

Alterum responsum, salutem, victoriam, lucem & libertatem: alterum ominari horreo quæ ferat.

Extenderem preces, nisi & tu rogari diu nolles, & ego tota hac Epistola fecissem. Rogat enim & quidem efficacissime, qui reddit causas rogandi. Plin. ep. 13. lib. 2.

Sed amabo te, ita perpetuum fama te amet & virtus, ignosce. Lips. 2. cent. 3. ep.

Benigne ad amicitiam provocas; laudes adjungis: è quibus has vix agnosco, illam appeto pari tecum voto. Idem 5. ep. 2. cent.

Quousque & tibi & nobis invideris, tibi maximam laudem, nobis voluptatem? Sine per ora, *&c.* Plin. ep. 10. l. 2.

In summa, nosti facetias hominis, quas velim attendas, ne in bilem & amaritudinem vertat injuria, *&c.* Quanquam quid denunciationibus & quasi minis ago? quin potius ut cœperam rogo, oro des operam, ne ille se, quod validissime vereor, à me, ego me neglectum à te putem, dabis autem, si hoc perinde curæ est tibi, quàm illud mihi. Plin. 6. l. 8. ep.

In fine orationis, præsides custodesque imperii Deos, ego consul pro rebus humanis, ac te præcipue, Capitoline Jupiter, precor, ut beneficiis tuis faveas, tantisque muneribus addas perpetuitatem. Audisti quæ malo principi precabamur, exaudi quæ pro dissimilimo optamus. Non te distringimus votis, non enim pacem, non concordiam, non securitatem, non opes oramus, non honores: simplex cunctaque ista complexum, unum omnium votum est, salus principis. Plin. paneg. ad Trajanum.

Injurium quippe est magnopere flagitare quod speres, ne quod est voluntarium videatur extortum. Symmach. 36. ep 1. l.

Gratias tibi agam propediem, Cic. id est, non dubito quin præstiturus sis quod peto. Voss. interp. Cic. 4. l. ep.

Gratias Agendi & Debendi.

TIbi & summæ observantiæ & gratissimi animi officiosa studia debere me ingenue fateor, & præstiturum sanctissime recipio.

Qui si vitam pro dignitate tua profundam nullam partem videar tuorum erga me meritorum assecutus.

Cui nihil amplius in votis, quam ut summæ observantiæ, officii, studii, & grati animi argumentum aliquod apud te relinquam testatum.

Plurimis me tibi officiis devinctum habes: habes (ita me Deus amet) & ad quævis pro virili alacrem.

Horat. ep. *Dignum præstabo me etiam pro laude merentis.*

Cic. vid. Agel. l. 4. Maximas tibi omnes gratias agamus C. Cæsar, majores etiam habemus.

Næ ego nequiter ingratus sim supraq; modum indignus, qui apud tantum Regem in ulla aut laude sim aut gratia, si non cum summo obsequio atque observantia primam quamque occasionem captavero testificandi, gratias animus meus quam multas habeat, quam plures debeat.

Apul. 3. Flor. Qua digna ratione tam honorificam benignitatem tuam celebrem, qua remuneratione dicendi gloriam tui facti æquiparem, nondum hercle reperio. Sed quæram sedulo & connitar

Dum memor ipse mei, dum spiritus hos regit artus.

Ibid. Nam nunc impræsentiarum, neque enim diffitebor, lætitia facundiæ obstrepit, & cogitatio voluptate impeditur, ac mens occupata delectatione mavult gaudere quam prædicare. Quid faciam? cupio gratus videri, sed præ gaudio nondum mihi vacat gratias agere.

Ibid. Quinetiam universo ordini vestro pro amplissimis erga me meritis quantas maximas possum gratias ago atque habeo.

Cic. pro Mar. Tantum apud me grati animi fidelis memoria valuit, ut nulla non modo cupiditate, sed ne spe quidem prudens & sciens tanquam ad interitum ruerem voluntarium.

Plin. ep. 12. lib. 10. Cui referre gratiam parem nec audeo quidem quamvis maxime debeam.

Itaque ad vota confugio Deosque precor, ut iis quæ in me assidue confers non indignus existimer.

Solvere se quod debebat; & adhuc debere quod solverit. Gratianus Imperator. Paneg. ad Gratianum.

O mentis aureæ dictum bracteatum! O de pectore candidissimo lactei sermonis alimoniam!

Accipe igitur & hos labores nostros C. G. animi grati erga liberalitatem tuam specimen, majora & me debere & majestatem tuam decere certo scio. Sed in eo fastigio Deus Opt. Max. te collocavit ut animum benevolum ac gratum non minus velis, quam relatam gratiam.

Cui animum gratum quia in materia læta exhibere non contigerat, in ea quam iniquam fortuna esse voluit, magna cum laude, majore cum fide præstitit. Val. Max. 4. lib. 7. cap.

Si quis hoc præstiterit, næ ille munus, aurum contra non charum, obtulerit: tantum ab eo beneficium accepisse me profitebor, quantum homini ab homine tribui potest in maximum: neque vero sibi detraxerit, quod mihi contulerit, tam gaudebit ille dato, quam ego accepto, gratias agam usquequaque, referam quoque, si potero, & vicem repeadam poscenti: σῶςεα debebo etiam non poscenti. Tilen.

Tibi se semper debebit Iason. Ov. Met. 7.

Lætus, lubens laudes ago & grates gratiasque habeo. Plaut. Trinum.

Ago tibi gratias, Imp. Auguste, si possem etiam referrem. Sed nec tua fortuna desiderat remunerandi vicem, nec nostra suggerit restituendi facultatem. Auson. paneg. ad Gratian.

Quorum nomine, quia non queo tantum persolvere gratiarum, quantum debeo, saltem tibi ago gratias quam possum maximas, debendo magis quam loquendo. Nigr. 1. or.

Tibi vota solvam gratias (ut Diis solet) sed sentiendo, quam loquendo plenius. Et gratiarum non minima pars hæc erit, Differre grates; ut cito jussa exequar. Alab. Rex.

Annon properandum mihi erat, ut pro eo honore vobis multas gratias dicerem, pro quo nullas preces dixeram? Non quin magnitudo Carthaginis mereatur etiam precem à philosopho pro honore, sed ut integrum & intemeratum vestrum esset beneficium, si nihil ex gratia eius mea petitio defregisset: Id est, ut usquequaque esset gratuitum: Neque enim aut, &c. Apul. 3. flor.

Hanc unam Cæsar habeo injuriam tuam, effecisti ut viverem & morerer ingratus. Furnius impetrata Senec. 2. l. 5. de Benef. 25. cap.

impetrata venia patri suo Antonianas partes secuto ab Augusto.

Lipſ. 4. cent. ep. 14. Quid scribam? gratias agere me? ne concipio quidem, & affecisti me, in summo hoc beneficio, una hac injuria, ut vivendum & moriendum sit ingrato.

Plin. 31. ep. 7. lib. Hunc hominem adpetentissimum tui (mihi crede) complectere, adprehende; imo & invita, ac sic ama, tanquam gratiam referas: neque enim obligandus sed remunerandus est in amoris officio, qui prior cœpit.

Plin. 13. ep. 2. lib. Et tu occasiones obligandi me avidissime amplecteris, & ego nemini lubentius debeo.

Ibid. Amatur à me plurimum, nec tamen vincitur.

Ibid. Beneficia tam grate interpretatur, ut dum priora accipit, posteriora mereatur.

Plin. 4. l. 1. ep. In hoc ego ut referrem gratiam (nam vinci in amore turpissimum est) &c.

Lipſ. ep. 1. cent. Enimvero tu rem & verba simul ad me mittis; ego quid nisi verba? pudet gratias agere, tam expositæ, tam obviæ beneficentiæ: quæ, ut fontes, sponte irrigat & dimanat.

Horat. 1. od. 4. *Quod spiro & placeo (si placeo) tuum est.*

l. App. 11. Met. Irremunerabili quippe beneficio oppignoratus.

Sidon. 8. l. 6. epist. Equidem in quantum fieri præter jactantiam potest, gaudeo præstantissimi viri authoritate, si certus est: amore, si fallitur.

Nero apud Tacit. 14. Annal. Et tua quidem erga me munera, dum vita suppetet, æterna erunt.

Ælian. var. hist. 4. l. 17. cap. Diogenes acceptis paucis nummis à Diotymo Carystio, dixit, Dii tibi dent animo quantum cupis ipse, virumque atque domum.

Plaut. Capt. Dii tibi omnes omnia optata efferant, cum me tanto honore honestas, cumque à vinclis eximis.

Ap. 11. Met. At ego referendis tuis laudibus exiguus ingenio, & adhibendis sacrificiis tenuis patrimonio: nec mihi vocis ubertas ad dicenda quæ de tua Majestate sentio, sufficit, nec ora mille, linguæque totidem, vel indefessi sermonis æterna series: ergo quod solum potest, religiosus quidem sed pauper efficere, curabo divinos tuos vultus, numenque sanctissimum intra pectoris mei secreta conditum perpetuo custodiens imaginabor.

Plin. paneg. Ut intelligam etiam atque etiam enitendum mihi ut hunc consensum vestrum complectar, & teneam & indies augeam.

Opem Offerendi & Pollicendi.

FAc me certum quid tibi sit, juvabo te aut re, aut opere, aut consilio bono. Plaut. Pseud.

Omnes tibi, ut pro aliis etiam loquar quod de me sentio, quoniam subesse aliquid putas quod cavendum sit, non modo excubias & custodias sed etiam laterum nostrorum oppositus, & corporum, pollicemur. Cic. pro Mar.

Sed quid erit quod mea tibi possit ars efficere, & impera, & factum puta. Teren.

Nam de me illud vobis habeo polliceri, me beneficiis vinci posse, amore & egregia voluntate non posse, quod hoc sit in mea voluntate, illud in fortunæ arbitrio situm; nam bene merendi semper voluntas adest, facultas non semper.

Itaque si quid laboris vigiliarumque adjici possit, certantem secum ipsum annisurum, ut tanto de se consensu civitatis opinionem, quæ maxima sit etiam constantem efficiat,

Respondet & milites ex formula paratos esse, & si pluribus opus esset, plures daturos, & quicquid aliud imperaret velletque Pop. Rom. enixe facturos: ad id sibi neque opes deesse, animum etiam superesse. Livius.

Εἰ πλέον εἶχον, πλέον ἐδίδουν. Græcus quidam Augusto. Macr. Sat.

Dices, oportet me tuis rebus & meis uti etiam, sed perinde illis ac meis parco. Plin. ep. 28. l. 6.

Proin studii certius est judicium supra vires niti, quam viribus ex facili uti; alter enim quod potest præstat, alter etiam plus quam potest. Val. Max. 4. l. 8. c.

Reliquum est, ut ad omnia quæ tui velint ita sim præsto, ut mei non solum omnia debere tua causa quæ possum, sed ea quoque quæ non possum, putent. Cic. epist. ad Marcel. 8. l. 4.

Reddam vicem, si reposces: reddam, si non reposces. Plin. 9. ep. l. 3.

Interea temporis me vestræ Celsitudinis obsequiis omnibus, sincere pro eo ac debeo, & totum dedo.

Hunc meis laboribus qua meliorem qua illustriorem reditum, Augusto nomini tuo inscripsi & quæ antiqua formula votorum est, libens merito donavi, dedicavi.

Ut ad constituendum ejus imperium contendisse virtus & fortuna videantur. Flor. prol.

Ut jure sacerdotii precari deos pro te publice possim, quos nunc precor pietate privata. Plin. 13. epist. l. 10.

Causam meam nesciens agit, qui à me ad vos literas portat. Nam dum votivi mihi fit gerulus opportunus officii, beneficiū præstat quod se arbitratur accipere. Sidon. 5. ep. 6. l.

Laudandi.

ITa eloquens ut nemo sapientior, ita sapiens ut nemo eloquentior; perfectus utrobique magister, & tam prudentiæ fructu abundans, quam dictionis flore gratiosus.

Nigr. de Cic. Ille omnium generum, causarum & locorum orator, mens curiæ, vox fori, lingua judiciorum; omnium gentium defensor, cunctorum miserorum & calamitosorum patronus.

Non rhetor aut philosophus ex vulgo, sed vel orator natus in philosophiæ spatiis, vel philosophus florens ex eloquentiæ myrotheciis.

Juli literatorum optime & optimorum literatissime. Omne tulit punctum.

Vir inter optimos nobilissimus, inter nobilissimos optimus; inter utrosque doctissimus.

Vir ut omnibus virtutibus, ita humanitatis quoq; laudibus instructissimus.

Omnibus virtutis numeris dives.

Inter bonos optimus, inter doctos doctissimus.

Magis suo merito quam fortunæ beneficio magnus.

Avi tui (quanti viri Deus bone!) hæres es.

Credite optimi, & in quantum opus est disertissimi viri.

Hæc tantis animi dotibus reliquis omnibus præstitit, ut in dubio esset, majorene corporis venustate, an mentis virtute ellet; in ea tamen nihil admirabilius, quam quod virum incredibili amore prosequeretur.

Val. Max. Demosthenes cujus commemorato nomine, maximæ eloquentiæ consummatio audientis animæ oboritur.

Cic. pro Cæcin. Quæcunque in Equite Rom. dignitas esse possit, quæ certe possit esse maxima, ea semper in M. Ca. habita est summa, hodieque habetur.

Quorum ipsa nomina sunt instar æterni triumphi.

Nec vox hominem sonat, O dea certe.

Qui simulac pedem limine extulerat, omneis prope civeis, virtute, gloria, dignitate superabat.

Per totum vitæ spatium optimus est habitus, sed melior tamen fuit quam habitus est.

Ita ut quantum operibus tuis diuturnitas detrahet, tantum afferat laudibus.

Cic. pro Rosc. Com. Qui medius fidius (audacter dico) plus fidei quam artis, plus veritatis quam disciplinæ possidet in se; quem Pop. Rom. meliorem virum quam histrio-

nem

nem esse arbitratur: qui ita dignissimus est scena propter artificium, ut dignissimus sit curia propter abstinentiam.

Magis mea adolescentia indiget illorum bona existimatione, quam illorum severissima senectus desiderat meam laudem. Ibid.

At in quem virum? qui tanta virtute & integritate fuit, ut etiam illis temporibus optimi, cum hominem invenire nequam neminem posses, solus tamen frugi nominaretur, &c. Gracchus cogis me, inquit, dicere inimicum meum frugi. Cic. pro Fronteio.

O perpulchram formam! Angeli videtur, non hominis, & tamen Sacerdotis est, non Angeli, seu potius & Sacerdotis, & Angeli. Turn. 5. or.

Laudes illius numerandi potius quam poliendi (illud enim possunt aggredi, hoc assequi nullus) Idem or. 11.

Non ferret tamen artis præscriptio, minutiora illa recensere, cum laudum maximarum torrens quidem me transversim abripiat. Ibid.

Non cecidit nobis pupula hominis insignis ostro, &c. sed non invenio vocem qua meam notionem exprimam. Princeps fortasse hominum, Grammatice satis; Gemma Sacerdotum, Rhetorice; Aristoteles quadratus, Philosophice; cecidit miraculum hominis. Or. 14.

Ut putem me nativæ principis germanæq; virtuti lituram inspersurum aut labem, si ei ex gente laudem viliter emendicavero. Ibid.

Quanquam mali pono momentum in una ejus voce, qui tota vita ita dixit, ita fecit, ut & vita verbo, & verbum vitæ, & utrumq; fidei fecerit fidem.

Laudare hic memoriam, ille doctrinam, cuncti religionem. Macrob. 1. Sat. 24 c.

Vir meo judicio magnus, etiamsi maximis comparetur. Sen. 7. benef. 1.

Quem mihi videtur rerum natura nostris tulisse temporibus, ut ostenderet nec illum à nobis corrumpi, nec nos ab illo corripi posse. Sen. 7. benef. 8.

Qua puella nihil unquam festivius, amabilius, nec modo longiore vita sed prope immortalitate dignius vidi. Plin. 16. epist. 5. l.

Quis ita affectet singula, ut tu imples omnia? Quid enim aliud es quam ex omni bonarum artium ingenio collecta perfectio. Sidon.

Facilitate sæpius quam industria commendatur. Quint. 10. l. 1. c.

Magna Isæum fama præcesserat, major inventus est, &c. Plin. 3. ep. 2. l.

Quare cum vir bonus ab omnibus censeatur, Sidon. 4. c. ult. 4. l.

non est homo, est pejor, si non est optimus.

Sidor. 17. epist. 14. Consummatissimum virum, cunctarumq; virtutum conscientia, & famâ, juxta beatum.

Plut. diatr. 7. Cujus ut facta, exempla; sic verba, dogmata sunt: in historiam utraque referenda ut æterna sint.

Plaut. Capt. Quantum est hominum optimorum optume.

Val. Max. 2. l. 4. c. Delapsa cœlo sydera hominibus si se offerant, venerationis amplius non recipient.

Plut. 4. diatr. Prisci candoris & humanitatis exemplum, gentis urbisque suæ gemma resplendens.

Plin. 26. ep. l. 6. Quo melior fingi ne voto quidem poterat.

Plin. epist. 9. l. 2. Quo nihil verius, nihil simplicius, nihil candidius, nihil fidelius novi.

Sidon. 13. ep. l. 1. De laudibus tuis cum canat multa, plus reticet.

Camerar. Dictorum sanctitatem factorum constantia commendabat. Unum hoc difficile judicium, utra in eo virtus major, morum an scientiæ.

Idem. Cui vivo & mortuo innocentiæ fama constitit.

Solin. c. 8. Multa prætérea pollentissimis ingeniis edisserta, quæ prætetire, quam inferius exequi, tutius duximus.

Ovid. 7. Met. de Theseo.

Si titulos annosque tuos numerare velimus
Facta prement annos---

Plut. 1. l. t. ep. Tu unus instar omnium es, qui tot unus virtutibus abundas, ut unus omnium laudes exhaurias.

Apul. 3. Flor. Quibusnam verbis tibi, Æmyliane Strabo, vir omnium qui nunquam Numantiæ fuerunt, aut sunt, aut etiam erunt, inter optimos clarissime, & inter clarissimos optime, inter utrosq; doctissime.

Apul. 3. Flor. Viri inter se mutuo, & vobis & utilitatibus publicis merito, amicissimi, doctrina & eloquentia & benevolentia paribus: incertum modestiane quietiores, an industria promptiores ac honoribus clariores, Quibus cum sit summa concordia, tamen hæc sola æmulatio, & in hoc unum certamen est, uter eorum magis Carthaginem diligat, atque summis medullitus viribus contendunt ambo: vincitur neuter.

Paneg. ad Max. & Constant. Nec tamen miranda ista in te est, Maximiane, animi magnitudo, in quem dii immortales tanta congesserunt, & naturæ bona & ornamenta fortunæ, ut quamvis maxima largiaris, ita penes te sint omnia, quasi ea solus obtineas.

Senec. de Cic. præf. ad l. 1. contro. Illud ingenium quod solum pop. Rom. par imperio suo habuit.

Ibid. Nemo plus ingenio suo imperavit, nemo plus indulsit.

Plut. 9. diatr. Elephanti sodales sunt elegantiæ & deliciæ meræ: quibus an quid suavius amœniusq; Natura produxeris,

rit, jure dubites: habet uterque quicquid mereri invidiam possit, imo vincere.

De quo narrantur plurima bona: atque ea quidem à plurimis bonis. Sid.ep.8.l.7.

Magna hæc laus est, laude non corrumpi; mal'e animi illum fructum conscientiæ horreo conditum, qumoris aura ventilatum, sparsumque. Cic.ep.12.l.5. Sen.ep.102. Put.ded. ad 1. diatr.

Virtute tua, & doctrina excitor: quam utramq; ità conjungis, & exeris in patriæ & commune bonum, ut boni quiq; te ament, admirentur omnes. Id.4.ep.l.r.

Singularem in tanta dignitate modestiam, in consiliis ineundis prudentiam, in capiendis religionem, in exequendis vigilantiam, in congressibus publicis animi præsentiam, in privatis lenitatem, in sermonibus eruditionem, in verbis leporem, in moribus suavitatem, &c. Morin.

Cujus actiones omnes, maxima, minimas, Gratiæ Virtutesq; deperibant adeo ut earum gloriam utræque ambiguo certamine vendicare sibi viderentur. Idem.

Ille meus, ille tuus, ille omnium, occidit. Amor & delicium hactenus meum, tuum, omnium, nunc meorum. Put. 13.ep. l. 3.

Ut si quis magnitudinem imperii cum annis conferat, ætatem ultra putet. Flor. pro'og.

Quibus contigit diem illum triplici gaudio lætum celebrare, qui principem abstulit pessimum, dedit optimum, meliorem optimo genuit. Plin. ad Trajan.

Huic ego nihil per me accessurum putavi: & tamen deesse nolui, sciens judicio erga illum tuo nihil adjici posse, si scriberem; decessurum aliquid tamen meo officio, si tacerem. Symmach. 20.ep. l.l.

Sed utcunque virtutis tuæ opera curiosæ posteritatis oculis artificum manus reddet, cum te vel Alpium dorsa superantem, vel, &c Hæc pictorum atque fictorum assequetur imitatio: Clementia imp. quo cœlo, quo pigmento, quo ære, amore ducetur? qua tu ipsius victoriæ victor ita omnem cum armis iram deposuisti, ut ceciderit nemo post bellum. Pacat.paneg. ad Theodos.

Vituperandi.

Foemiræ plusquam virili audacia inverecundæ; viri plusquam muliebri mollitie ac turpitudine effœminati. Cic. 2. in Verr.3.

Homo factus ad istius libidines.

At homo inertior, ignavior, magis vir inter mulieres nequam, impura inter viros muliercula proferri non potest. Verr.

Cic. pro Quintio. C. Cassius (nunquam sine præfatione publici parricidii nominandus, &c.

Cum ei Natura nihil melius quam vocem dedisset, pater nihil præter libertatem reliquisset: vocem in quæstum contulit, libertate usus est, quo impunius dicax esset.

Cicero pro Rosc. Comœdo. Oro atque obsecro vos qui utrumq; nostis, vitam inter se utriusque conferte, qui non nostis, faciem utriusque considerate. Nonne ipsum caput & supercilia illa penitus abrasa olere malitiam & clamitare calliditatem videntur? Nonne ab imis unguibus usque ad verticem summum, si quam conjecturam affert hominibus tacita corporum figura, ex fraude, fallaciis, mendaciis constare totus videtur? qui idcirco capite & superciliis semper est rasis, ne ullum pilum viri boni habere dicatur, &c.

1. Pic. Mirand. Sordidos, rudes, incultos; quos nec vixisse viventes, nedum extincti vivant; & si nunc vivant, vivere in pœnam & contumeliam.

Tertul. Apol. c. 12. De vestris semper æstuat carcer; de vestris semper metalla suspirant; de vestris semper bestiæ saginantur; de vestris semper munerarii noxiorum greges pascunt.

Asseverandi & Obtestandi.

Cic. 4. Verr. NOn me hercule criminis augendi causa dicam, Judices; sed quem accepi ipse oculis animoq; sensum, hunc vere apud vos, & ut potero planissime exponam.

Turn. in Or. At ne puteris hæc non tam dici à me syncere ad veritatis involutam notionem explicandam, quam oratorie ad laudes ejus exaggerandas.

Nolite, quæso, Judices, brevitate orationis meæ potius, quam rerum ipsarum magnitudine, crimina ponderare. Sed sistitis fortasse hic cogitationem vestram: cogitate adhuc, quod vultis maximum, vincam profecto cogitationem vestram. En——

Corrigendi.

Liv. 3. dec. l. 8. EAm opinionem si ratio labefactarit, si veritas extorserit: ne difficiles vos præbeatis.

Plin. 5. ep. 7. Invitus ea tanquam vulnera attingo, sed nisi tacta, tractataque sanari non possunt.

Tilen. In summa (cur enim non aperiam tibi vel judicium meum, vel errorem?)

Plusquam Chironium ulcus non contentus scalpro

meo aperuisse, sed medicari etiam pro virili aggressus sum,

Epanorthosis.

Defendere (si hoc est defendere, & non.)

Hanc excogitavit rationem (si hæc ratio potius quam amentia nominanda est)

Aufert: imprudens huc incidi Jud. emit, non abstulit, nollem dixisse.

Sic vixit ut muliebria quotidie convivia essent, vir accumberet nemo præter ipsum & prætextatum filium, tametsi recte sine exceptione dixerim; virum, cum isti essent, neminem fuisse. Cic. Verrin.

Non hospitii jus: sed quid ego hospitii jura in hac tam immani bellua commemoro?

Quascunque Martyres subierunt pœnas (subierunt maximi maximas) Turn. or.

Humilitas tam fuit depressa in terram, seu potius tam fuit erecta in cœlum, ut primas præripuerit omnibus, secundas vix reliquerit ulli. Ibid.

Hortandi, Suadendi, & Consulendi.

PRudenter & te dignum feceris, si à scopo virtutis non declines.

Facilius est currentem (ut aiunt) incitare, quam languentem commovere.

Macte virtute, hac pietate in patrem patriamque T. Manli esto, Macti virtute Milites Rom. estote. Liv. 2.

Καὶ σὺ ἄλκιμος ἔσσ᾽ ἵνα τίς σε καὶ ὀψιγόνων εὖ εἴπῃ. Pallas ad Telemachum. Hom. Odyss. 1.

Non sibi cohortandum Sulpitium & Cottam, sed magis utrumq; collaudandū videri, quod, &c. Quamobrem pergite ut facitis, adolescentes, atq; in id studium, in quo estis, incumbite, ut & vobis honori, & amicis utilitati, & reip. emolumento esse possitis. Cic. 1. de Or.

Vos vero è juventute ista ad summa venietis, si à stirpe & indole non deflectatis, si rectam hanc semitam, quam calcare cœpistis, insistere pergatis, semitam, inquam, literarum ad serena sapientiæ templa stratam. Put. 5. diatr.

Sed & reficit audientem certo singularum partium fine non aliter quam facientibus iter multum detrahunt fatigationis notata inscriptis lapidibus spacia. Nam & exhaustis laboribus, nosse mensuram, voluptati est; & hortatur ad reliqua fortius exequenda, scire quantum supersit. Quintil. l. 4. c. 5.

Cic. ad Attic. 3. l. Quid te aut horter, quod facis, aut agam gratias, quod non expectas?

Cui monet ut facias id quod facis, ille monendo laudat, & hortatu comprobat acta suo.

Me ad melioris sortis aleam movent & hortantur.

Plin. paneg. ad Trajanum. Facias ista semper, nec unquam in hoc opere aut animus tuus aut fortuna lassetur.

Ibid. Faciebas ergo, cum diceres optimos: nec ipsorum modo vita à te, sed judicium Senatus comprobatur.

Plin. 17. ep. 5. Multum ac diu exosculatus adolescentem, qui est acerrimus stimulus monendi, laudibus incitavi, pergeret qua cœpisset: lumenque quod sibi majores sui prætulissent, posteris præferret.

Tertul. de cultu foem. c. 12. Meditemur duriora, & non sentiemus: relinquamus lætiora, & non desiderabimus: stemus expediti ad omnem vim, nihil habentes quod relinquere timeamus, retinacula sunt ista spei nostræ.

Comp. rat. 10. Aurum, gloriam, delicias, Veneres, contemnite. Quid enim aliud ista sunt quam terrarum ilia, canorus aer, popina vermium, bella sterquilinia, &c.

Plin. 23. epist. 6. l. Neque enim cuiquam tam clarum statim ingenium est ut possit emergere, nisi illi materia, occasio, fautor etiam commendatorq; contingat.

Idem 4. epist. 8. l. Proinde immitte rudentes, pande vela, ac si quando alias, toto ingenio vehere. Cur enim non ego quoque poetice cum poeta?

Idem 24. epist. l. 8. Accedit quod tibi certamen est tecum——

Idem 9. l. 3. epist. Hæc ego tecum quæ quotidie mecum: ut desinam mecum, si dissenties tu: quanquam non dissenties, ut qui semper clarum aliquid & immortale mediraris.

Sidon, l. 5. epist. 1. Nam satis eminet meritis ingenii proprii, qui fuerit fautor alieni.

Sid. 20. ep. l. 5. Gratulor tibi, quod istis moribus vivis, ut necesse habeas electionem tui timere, laudo efficaciam.

Putean. ad Senat. Mediolan. Vos modo marcescere ætatis vestræ florem, ne sinatis, sed magno animo gradimini, ne citra annos ingenium consistat. Cogitate quam spem alatis, & quo viatico vobis utendum. Ad Theol. Jurispr. Medic. transitis? literarum hæc studia vos dirigent. Ad Remp. & latum clavum? ducent. Ad militiam & arma? hinc præcepta, hinc exempla suppetent. Sed quid ego ista copiosius? Bonas literas amare & tractare æque necessum est, ac non necessum laudare apud amantes.

Nigr. orat. Contendite honorario certamine cum ipsa Natura; ut

ut quantum illa contulit artificium orationis munia, tantum vos item adhibeatis artem ad absolutionem operis.

Ita disciplinæ belli assuescas domi; ut aliquando ex aula pergas ad castra; ex umbra in solem; è palæstra in aciem; atque è ludicris pugnis in vera prœlia descendas: & lusoriis ornamentis in arma decretoria commutatis, vel æques majores, vel etiam superes. Ibid.

Laudo vestrum animum, conatus probo, commendo sedulitatem: vobis in tam fructuoso labore studii perseverantiam exopto, mihi jucundissimam, gratissimam parentibus, vobis ipsis utilissimam; quam si retinueritis---- Nigr. or. 7.

Exclamandi, Querendi, Detestandi.

O Fallacem hominum spem, fragilemque fortunam, & inanes nostras contentiones! quæ in medio spacio sæpe franguntur & corruunt, & ante in ipso cursu obruuntur, quam portum conspicere potuerunt. Tull. de or. 3.

O clementiam Pop. Rom. seu potius patientiam miram ac singularem! 6. Verr.

O scelus! O portentum in ultimas terras exportandum! non enim potest ea natura, quæ tantum facinus admiserit, hoc uno scelere esse contenta: necesse est semper aliquid ejusmodi emoliatur; necesse est, &c. Act. 1. in Verr.

Quæ vox? quæ latera? quæ vires hujus unius criminis querimoniam possint sustinere? 5. in Verr.

Me Christe! ---me Deus!

Omnia, Judices, in hac causa sunt misera & indigna, nihil tamen acerbius & iniquius, quam--- Pro Rosc. Amer.

O Divinam authoritatem, quam dum cogito, mente concido! O divinam potestatem, quam dum effero, lingua hæreo! Tum. or. 10.

Stupeo P. C. necdum satis aut oculis meis, aut auribus, credo: atque identidem me audierim an viderim interrogo. Plin. ad Trajanum.

Horror, & stupor, ubi estis? ubi lacrymæ & complorationes? ubi planctus & ejulationes? cui tam è pumice oculi, aut ita ex chalybe præcordia, ut non in lachrymas solutus totus fluat, fleatque?

Nec unquam fando auditum, & omnium, quæ monstra dicuntur, monstrosissimum. Macrob. 5. 17.

Ingens, atrox, horridum facinus! quale nec antiquitas.

quitas vidit, nec credent posteri; omnium denique flagitiorum compendium, in ferrei hujus seculi faces reservatum.

Monendi.

QUæ mihi commendas, ea tantæ mihi curæ sunt, ut me admoneri nolim, rogari vero sine magno dolore vix possim.

Rul.6.Verr. Quamobrem te quoque, Hortensi, qui monendi locus est, ex hoc loco moneo, videas etiam atque etiam, & consideres quid agas, quo progrediare, quem hominem & qua ratione defendas, &c.

Videre igitur utrum sit æquius.

Quare si etiam monendi estis à me, quod non estis Jud. video hoc leviter pro mea authoritate vobis præcipere posse, ut----

D'vinat. in Verr. Video non te sed hunc librum esse responsurum quem monitor tuus hic tenet: qui si recte monere volet, suadebit tibi ut hinc discedas, neque mihi verbum ullum respondeas.

Non enim exprobrandi causa sed commonendi gratia dicam.

Ita irritatis militum animis subdere ignem & materiam seditioni non esse ætatis, non prudentiæ ejus.

Cic. fam. ep.50. l.4. Neq; monere te audeo præstanti prudentia virum, nec confirmare, &c.

Apul. de Deo Socratis. Enimvero Socrates utpote vir apprime perfectus sese, & ad omnia sibi congruentia officia promptus, nullo adhortatore unquam indigebat: at vero prohibitore nonnunquam, &c.

Qui monet, ut facias, quæ jam facis, ille monendo
Laudat, & hortatu comprobat acta suo.

Sidon, ep.10. l.5. Redde te tamen expectantium votis, expetentiumque charitatem proba, qui jam probasti pudorem.

Excusandi.

QUod mihi consuevit in cæteris causis esse adjumento, id quidem in hac causa deficit, nam quo minus ingenio possum, subsidium mihi diligentiam comparavi: quæ quantum sit, nisi tempus & spatium datum sit, intelligi non potest; & tot. Exord. pro Quinctio.

Si vires desint: tam æquum est æquos vos adversum me esse, quam ego adversus magnum illum Deum sum, quem scio non uni omnia dedisse.

Ego infirmitatis meæ deterritus conscientia.

Culpam

Culpam deprecari, aut noxæ me eximere non possem, si repulsam à me patereris.

Amœnitates vero & copias, ubertatesque verborum Latina omnis facundia vix quidem indipisci potuerit; mea tenuitas nequaquam. A. G. Phavo.

Quantum oratione mea nunquam æquem, quantum scribendo non consequi possum.

Enimvero mirari satis non queo etiam te hæc desiderare, quæ neque ego teneo; uti ii qui docent, neque sunt ejus generis, ut si optime tenerem digna essent sapientia & auribus vestris, Cic. de Orat.

Qui ad illa arma fato fuimus nescio quo Reip. misero funestoque compulsi, etsi aliqua culpa tenemur humani erroris, à scelere certe liberati sumus. Pro Marcell.

Judicavit à plerisque ignoratione potius, & falso atque inani metu, quam cupiditate aut crudelitate civile bellum esse susceptum.

Non cupiditate, præsertim aut pravitate aliqua lapsis, sed opinione officii, stulta fortasse, certe non improba, & facie quadam Reip. Pro Marcell.

Quo in negotio, tamen illa me res, judices, consolatur, quod hæc quæ videtur esse accusatio mea, non potius accusatio quam defensio existimanda est, &c. defendo enim multos, &c. Cic. divinat. in Verr.

Verum id mihi non sumo, Judices, & hoc non modo in oratione mea non pono, sed ne in opinione quidem cujusquam relinquo mea, &c. Ibid.

Cum vero, &c profecto vereri non debeo ne quis hoc quod facio non existimet, summi officii ratione impulsum coactumque suscepisse.

Abs te peto, Oppianice, ut me invitum de patris tui causa dicere existimes, adductum fide atque officio defensionis. Etenim tibi si in præsentia satisfacere non potuero, tamen multæ mihi ad satisfaciendum reliquo tempore facultates dabuntur. Cluentio nisi nunc satisfacero, postea mihi satisfaciendi potestas non erit. Cic. pro A. Cluen.

Agnosco equidem me lyram Apollinis nunquam tetigisse. Mallem sane confiteri veram ignorantiam, quam profiteri vanam scientiam.

Oratione (quem è temporis vestigio natam & quasi inter prima labra vix dixero me commentatum fuisse) perstrinxi.

Quæ quidem omnia quoniam insuavis materia devenustat, lectio benigna conciliet. Auson. præf. ad 12. Edyll. Id. ad 3. Edyll.

Perlege hoc etiamsi opera est frivolum & nullius precii opusculum; quod nec labor excudit, nec cura limavit,

limavit, sine ingenii acumine & moræ maturitate?

Id. ad 14. Ed. Igitur cui hic ludus non placet, ne legerit; aut quem legerit obliviscatur; aut non oblitus ignoscat.

Tacit. Annal. 16. Etiamsi bella externa & obitas pro Rep. mortes tanta casuum similitudine memorarem; neque ipsum satius cepisset, aliorumq; tædium expectarem, quamvis honestos civium exitus, tristes tamen & continuos aspernantium. At nunc patientia servilis, tantumque sanguinis domi perditum, fatigant animum & tristitia restringunt, &c.

Pacat. paneg. Theodos. d. Huc accedit auditor Senatus, cui cum difficile sit, pro amore quo in te præditus est, de te satisfieri; tum difficilius pro genita atque hæreditaria orandi facultate, non esse fastidio rudem hunc & incultum Transalpini sermonis horrorem, præsertim cum absurdæ sinistræque jactantiæ possit videri, ostentare facundiam, quam de deorum fonte manantem in nostros usque usus derivatio sera traduxit.

Ibid. Ita dum obsequio interpretor impudentiam, dum in eundem hominem non convenire puto gaudium & silentium, duas res diversissimas junxi, metum & temeritatem.

Apul. apol. 1. De eloquentia vero, si qua mihi fuisset, neq; mirum neque invidiosum deberet videri, si ab ineunte unis studiis literarum ex summis viribus deditus, &c.

Solin. c. 1. Cujus vel industria promptius suffragium, vel benignitas veniam spondebat faciliorem.

Pacat. paneg. Theodos. d. Dabitur utcunque venia piæ temeritati, si usurpasse communia, non occupasse videamur aliena.

Θεόκριτος ἐρωτηθεὶς διὰ τί οὐ συγγράφει, ὅτι, εἶπον, ὡς μὲν βούλομαι οὐ δύναμαι, ὡς δὲ δύναμαι οὐ βούλομαι, Stobæus. Macrobius transtulit; Quæ præsens locus & tempus exigit, ego non calleo: quæ ego calleo, nec loco præsenti sunt apta, nec tempori,

Deliberandi.

Pro Rosc. Amer. Tum. or. 8. De quo neque quomodo dicam neque quomodo taceam reperire possum, si enim taceam, &c.

Quæ omnia ita trivit Oratoris oratio, ut cum tædeat loqui, pudeat tamen tacere, sed cum amor efficit, ut malim loqui cum tædio, quam tacere cum pudore, persequar illam coquorum laudatam consuetudinem, &c.

Pacat. paneg. Sed quid faciam? novam quandam patior ex

copia difficultatem. Quid, inquam, faciam?

Quum igitur impediat turba delectum, atq; præstet gesta in summam referri, quam enumerando tenuari; dixisse sufficiat, unum illum divinitus extitisse in quo virtutes simul omnes vigerent, quæ singula in omnibus prædicantur. Ibid.

Quæ vos per hosce annos appetistis atq; voluistis, ea nunc si repudiaritis abesse non potest, quin aut olim cupide appetisse, aut nunc temere repudiasse dicamini. A. Gel. ex or. C. Gracch.

Vereor me hercule ne aut gravioribus utar verbis quam natura fert, aut levioribus quam causa postulat.

Utrum impudentius à sociis abstuli? an turpius meretrici dedit? an improbius Pop. Rom. ademit? an audacius tabellas publicas commutavit? Pro Quinct.

Neque enim tantopere mihi considerandum est, quid vir optimus in præsenti velis, quam quid semper sis probaturus. Plin. ep. 7. l. 1.

Quid hoc homine faciatis? aut ad quam spem tam perfidiosum, tam importunum animal reservetis? Act. 2. in Ver.

Illudendi.

Tum iste vir opt. (vereorne se derideri putet, quod iterum jam dico opt.) Pro Quinct. Cic. Nar.

Non comparat se tecum gratia P. Quinctius, Navius non opibus, non facultate contendit: omnes tuas artes, quibus tu magnus es, tibi concedit, fatetur se non, &c. non habere domum clausam pudori & sanctimoniæ, patentem atque adeo expositam cupiditati & voluptatibus, &c. Cic. pro Quinct.

Itane vero? tu ille es qui censuram hic nobis sine suffragio geris? tu provides ne quid Resp. capiat detrimenti? Bene est: state firmi cives hoc tibicine & destina? Sed tamen ego Magistratus esse putabam, quibus hæc cura, &c. nisi tu unus plus sapis & vides quam cæteri omnes, *O mi senex, omnes videmur nobis saperdæ, festivi, belli, cum simus copreæ.* Lip. advers. Dialogist.

Ite igitur, &, si ita vultis, facultates divinas prostituite; cœlo demissum animum humi prostratum adfigite; sensus rationi præponite, pergite esse virtutum proditores, vitiorum jumenta, voluptatum mancipia.

Minandi.

Videsque, ô Juvenis, hoc dictu quam factu difficilius esse, vel factu quam dictu ex promptus. Cæsar ad Metel. Trib. Impedientem.

Plut. 6. Verrin. Et si me in hoc reo, quem mihi inimicum Siculi dederunt, satis vehementem, satis perseverantem, satis vigilantem cognorunt; existiment in iis hominibus, quorum ego inimicitias Pop. Rom. saluti causa suscepto, multo graviorem & acriorem futurum.

Chionis ep. Οἱ Θρᾷκας πρὶν εἰς ἔφικτον ἐλθεῖν, ἠκόντιζον τὰς λόγχας ἑκάστου.

Plaut. Quod si te perpetrasse compererо, pejus cruce & furca lueres, nec ad commiserationem me flecteres etiamsi fleres sanguinem.

Metuendi & Ostupescendi.

TAmen ita deos mihi velim propitios, ne cum illius diei mihi venit in mentem, quo die citato reo mihi dicendum sit non solum commoveor animo, sed etiam toto corpore perhorresco.

Qui tandem istius animus est in recognitione scelerum suorum, cum ego ipse in commemoratione eorum non solum animo commovear, verum etiam corpore perhorrescam; venit enim mihi fani, loci, religionis illius in mentem, versantur ante oculos omnia.

Horret animus tanti vitii imagine.

Turn. 11. An hoc quicquam potuit audire majus? audivit, audivit, quod cum dicere conor, lingua suppressa faucibus fluitans palato inhærescit. Nam ad tantum mysterium enunciandum opus est non Oratoris alicujus voce, contentione, lateribus; sed Cherubinorum ac Seraphinorum linguis, ardore, flamma. At quid potest latere tantum? habet hoc quidem quod sum dicturus flagitii speciem, veruntamen si non renuatis audite, audeo quidem dicere, non renuitis meruit L. audite, &c.

Hier. ep. 22. l. 6. Si quis forte te, quod abominor, fallat.

Male & bene precandi.

Androm. ad Uliss. Sen. Troad. 696. vers. SIc te revisat conjugis sancta torus, annosq; dum te recipit extendat suos Laerta! sic te juvenis excipiat tuus, & vota vincens vestra felice indole Ætate avum transcendat, ingenio patrem! miserere matris.

Drex. in Ætern. 9. Veritas te amet, mi N. & sapientia; tam enim hoc sapienter quam vere dixisti.

Plaut. Asin. 3. Act. Dii te servassint semper custos herilis, decus populi, thesauru

thesaurus copiarum, salus interioris corporis, amorisque imperator.

Tantum tibi boni Dii immortales duint.

Dent tibi, Cæsar, ætatem Dii, quam mereris, serventque animum quem dederunt. Plaut. Pseud. 3.

Quid isti benignitati precer? nisi ut semper obliges, obligeris, incertumque facias utrum magis expediat civibus tuis debere tibi an præstitisse. Plin. paneg. ad Tr. jan. Ibid.

Digna vota quæ semper suscipiantur, semperque solvuntur. Ibid.

Pro nobis ipsis quidem hæc erat summa votorum, ut nos sic amarent Dii, quomodo tu. Ibid.

Nos inter secunda omnia & vota certantia, quæ præsenti tibi conferentur, vehemur alacres. Ibid.

Quo majore fiducia iisdem illis votis, quæ ipse pro te nuncupari jubet, oro & obtestor: si bene Remp. si ex utilitate omnium regit, primum ut illum nepotibus nostris ac pronepotibus serves: deinde ut quandoque successorem tribuas, quem genuerit, quem formaverit, similemque fecerit adoptato. Aut si hoc fato negatur, in consilio sis eligenti, monstresque aliquem quem adoptari in Capitolio deceat. Ibid.

Deum precor, conatum meum feliciter, teque V.C. nobis & Reip. servet. Put. 4. ep. 5. l. Sidon. ep. 7. l. 8.

Quod superest, Deum posco, ut te filii consequantur; aut quod plus decet velle, transcendant.

Dii tibi omnes omnia optato afferant, &c. Vid. form. Grat. agendi.

Propino tibi salutem plenis faucibus. Plaut. Stech. 2.

Ita mihi meam voluntatem, spemque reliquæ vitæ vestra Pop. Rom. existimatio comprobet, &c.

Ita amor hic inter nos perennet, quem coimus auspice & teste immortali tuo patre.

Ita perpetuus inter nos amor sit, mi L. ut cum aculeo discessi à vobis. Lips.

(Ita meus mihi genius faveat) (Dii meliora piis)

Tu salve & idem voveo Holmanno. B. & cæteris collegis.

At vos salus servassit. Plaut. Pan. c.

C. Cæsari filiæ suæ filio, cum eum in Armeniam mitteret Augustus præcatus est a Diis, gratiam Pompeii, audaciam Alexandri, fortunam suam concedi. Plaut. Cistel. Plut. Apoph.

Dii illum infelicitent omnes, qui, &c. Plaut. an 2.

Dii te eradicent. Pan. 2.

Solennia vota pro incolumitate tua, quia publica salus continetur, & suscepimus, Domine, pariter & Plin. ep. 35. l. 10.

solvi-

solvimus, precati Deos, ut velint ea semper solvi, semper signari.

Fur. Vivite & annum hunc, & seculum hoc feliciter incipite atque transigite.

Put. diatr. 10. Ergo florete felices viri Senatorio munere vere digni, florete urbes non muris magis turribusq; quam Rectoribus munita, incrementa capite, quæ nulla unquam vis hostilis, nulla militiæ calamitas labefactet.

Eumenes ad milites suos. Justin. l. 14. At vos devota capita respiciant Dii perjuriorum vindices, talesque vobis exitus dent, quales vos ducibus vestris dedistis. Nempe vos iidem paulo ante & Perdiccæ sanguine estis aspersi, &------Ultima nunc ego perfidorum victima has vobis diras atque inferias dico; ut inopes extorresque omne ævum in hoc castrensi exilio agatis, devorentque vos arma vestra, quibus plures vestros, quam hostium, duces absumpsistis.

Consolandi.

Cic. fam. ep. l. 5. NAm quod allatura est ipsa diuturnitas, quæ maximos luctus vetustate tollit, id nos præcipere consilio prudentiaq; debemus. Etenim si nulla unquam fuit liberis amissis tam imbecillo mulier animo, quæ non aliquando lugendi modum fecerit: certe nos, quod est dies allatura, id consilio anteferre debemus, neque expectare temporis medicinam, quam repræsentare ratione possimus.

Plin. ep. 16. l. 5 Ut enim crudum adhuc vulnus medentium manus reformidat, deinde patitur, atque ultro requirit: sic recens animi dolor consolationes rejicit, ac refugit, mox desiderat & clementer admotis acquiescit.

Cic. fam. ep. l. 4. Neque monere te audeo, præstanti prudentia virum, nec confirmare, &c,

Ibid. Illud tamen me vel monuisse vel censuisse puta, vel propter benevolentiam tacere non potuisse, ut quod ego facio tu quoque in animum inducas.

Homines sane sumus, & urit illud avelli. Soletur te quod non in longum Lips. Cent. 2. Ep. 30. tota Ep. 55 6 . 67. Senec. ep. 67. & 99.

Turn. or. 15. Non prius conquievit, quam è cœlo spei & consolationis auram aliquam sentisceret.

Plin. ep. 1. l. 2. Quibus ex causis necesse est tanquam immaturam mortem ejus in sinu tuo defleam: si tamen fas est aut flere, aut omnino mortem vocare: qua tanti viri mortalitas magis finita quam vita est. Vivit enim, vivetque semper, atque etiam latius in memoria hominum & sermone versabitur, postquam ab oculis recessit.

Fuit

Fuit hoc luctuosum suis, acerbum patriæ, grave bonis omnibus. Sed ii tamen Remp. casus secuti sunt, ut mihi non erepta L. Crasso à Diis immortalibus vita, sed donata mors esse videatur. Non vidit flagrantem bello Italiam, non ardentem invidia Senatum, non luctum filiæ, non exilium generi, non-non non denique in omni genere deformatam eam civitatem, in qua ipse florentissima multum omnibus gloria præstitisset. Ego vero te, Crasse, cum vitæ flore, tum mortis opportunitate, divino consilio & ortum & extinctum esse arbitror. Nam tibi------- Cic 3.l.de or.

O noctem mihi omni deinceps die clariorem! O numerandam candido lætitiæ calculo! vos pergite officiosæ lacrymæ, & alio nunc affectu fluite: madere gaudii rivis jam debet facies. Put. Diatr. 5.

Vide Sulpitii ep. 5.l.4. & 5. epist. 12. Lucceii. & 16. epist. Cic. Consol. Sen. ad Polyb. Marciam, Helviam matrem. Plut. ad uxorem, & ad Apollon. Hieron. ep. *&c.* enumeratas à I. G. Vossio, l. 3. institutionum, c. 4.

Judicem Compellandi.

CAusa hæc te Ephoro peragatur: parva quidem si mores nostros spectes, magna si antiquos; & sic prudentia, doctrina, authoritate tua digna, atque in parte tua. Put. Diatr. 3.

Dies dictus est, & tu judex, vir clarissime, ut inter nos pronuncies. Neq; superstitiose tibi causam meam commendabo, neque neglectim. Tu ingenio rectus, judicio acer, non oculis sed animo ipso, Argus, veram & incorruptam sententiam per te laturus. Id. Ibid.

Itaque si tuo unius judicio justam causam laudasse ac defendisse videar; honesto elogio clarus apud bonos, laudatusque sum. Claritas enim, ut pulcherrime Seneca, non desiderat multa suffragia, potest & unius boni viri judicio esse contenta, Nam bonos omnes bonus unus judicat. Ibid.

Moderandi & Dijudicandi formulæ.

APud Indos præstabile quoddam genus hominum fuisse memoriæ traditum est, quos Gymnosophistas vocabant. Hi neque periti erant propagandæ vitis, nec inoculandæ arboris, nec proscindendi soli. Non illi norant arvum colere, vel aurum colare, non equum domare, vel taurum subigere, non ovem vel capram tondere, vel pascere. Unum pro his, & illud omnium summum, norant; sapientiam colebant, tam magistri senes, Apul. Flor.

ſenes,quam diſcipuli minores. Apud hos, ubi menſa poſita,omnes adoleſcentes ex diverſis locis & officiis ad dapem convenerant, perrogabant magiſtri, quod factum, à lucis ortu ad illud diei, bonum feciſſent. Alius ſe commemoravit aliquid meditatione ſua reperiſſe, vel alterius demonſtratione dediciſſe; alius ſeſe parentibus quidpiam imperantibus obediſſe; alius ſe inter duos arbitrum delectum, ſanata ſimultate,reconciliata gratia, purgata ſuſpicione, amicos ex infenſis reddidiſſe. Qui nihil habuit adferre cum pranderet, impranſus ad opus foras extrudebatur. Atque utinam mihi prandii tantum diſpendio liceret hinc diſcedere, ac ne forte ſicut Cyrus quondam, qui puer à Magiſtro judex duobus aliis pueris datus, quorum alteri grandiori tunica erat brevis, alteri minori tunica erat longa, pronunciavit utrique magis convenire, ſi veſtes inter ſe mutarent; ſua deinde & ipſe tunica exutus, vere Gymnoſophiſta factus, verberibus excipiebatur, quod contra jus domini nec ſecundum legis ſententiam tuliſſet: ſic & ego litis hodiernæ conſtitutus arbiter (in qua tu, Longine, majuſculorum patronus magna voce ſonas manuque tota, *Ineſt ſua gloria magnis*; Tu, Minuti, breviorum tueris partes, & in pedum digitos erectus exclamas, *Et ineſt ſua gratia parvis.*) Theſea expectarem vindicem, ſi utrumque ad Procruſtis lectum dimenſus, alterum detruncandum, extendendum alterum pronunciarem,meritas vel me judice daturus pœnas ſententiæ ex æquo magis,quam ex juſto latæ. Sed aliam longe controverſiæ hujus dirimendæ rationem mihi ineundam video, quocirca ——

Xenoph. Cyri pæd. l. 1.

Litem aliquando intenderat ſurdus ſurdo; ſibi trimeſtrem ædium penſionem deberi clamitans. Reus ſe illa nocte foras uſquam prodiiſſe pernegabat, ut qui domi pernox molam verſarit. Judex æque ſurdus, hunc, illum intuitus, Nam quid, inquit, ſuper hac re contenditis? annon utrique veſtrum mater eſt? uterque alat, jus & æquum poſtulat. Ego ſane ſurdus non ſum; & tamen abſurdus eſſem, & dignus qui male audirem, ſi modo ex allegatis veſtris ſententiam ferre vellem; qui non ſurdi ſolum ſed & cæci, Andabatarum more digladiantes, à ratione præcipites toto errratis cælo. Quo enim tu tantum mihi lævus abis? quid? an in Contemplationis altum? Tu vero quo tam diverſus? an in cæca practicæ ſaxa? quin me

Anthol. β. λ.

me sequimini, ad tutæ pacis & tranquillæ quietis portum——

Plato, quoties a magistro suo Socrate dissentire lubuit, excusare se solitus, Amicum sibi esse Socratem, magis amicam veritatem; invidiæ mox suæ vindicem habuit & Aristotelem discipulum, quem etiam ingratitudinis nomine pullum vocabat equinum, ut qui lacte satur materno, calcibus matrem peteret. Hic itaque si quando a magistri placitis discedere in animo haberet, profiteri solebat, Amicum sibi esse Socratem, amicum Platonem, sed maxime amicam veritatem. Absit modo invidia, judicio pronunciatum sano, exemplo utili. Sic diligendi sunt amici, ut non diligantur eorum errores. Neque enim placet naso duci aut auribus trahi, ut pedibus eam in alterius sententiam non prius examinatam probe ad veritatis stateram. Turpe vero cum sit ex omnium rerum dictatore atq; domino intellectu facere mancipium alienæ libidinis: discernamus quas è metallis vestris erutas attulistis massas in exploratore aurei veritatis conflatorii igne, idq; separatim——

Ælian. Var. hist. l. 4. c. 9.

Arist. Eth. Nicom. l. 6. 1.

Scalig. exer. 6. sect. 4.

——Atque utinam mihi in manum daretur libra illa Critolai, qui cum in alteram lancem animi bona imponeret, in alteram corporis & externa: tantum propendere illam boni lancem putavit, ut terram & maria deprimeret.

Cic. l. Tusc. qu.

Καὶ τότε δὴ χρύσεια πατὴρ ἐτίταινε τάλαντα,
Ἐν δ' ἐτίθει δύο κῆρε τανηλεγέος θανάτοιο.
Τὴν μὲν Ἀχιλλῆος, τὴν δ' Ἕκτορος ἱπποδάμοιο.
Ἕλκε δὲ μέσσα λαβών. ῥέπε Ἕκτορος αἴσιμον ἦμαρ.
Ὤχετο δ' εἰς ἀΐδαο, λίπεν δέ ἑ Φοῖβος Ἀπόλλων.

Homer. Iliad. χ.

Jupiter ipse duas æquato examine lances
Sustinet, & fata imponit diversa duorum:
Quem damnet labor, & quo vergat pondere lethum.

Virgil. Æn. 12.

Περὶ μὲν τοῦ ῥηθήσεσθαι μέλλοντος, ἀμφίδοξός εἰμι καὶ διχογνώμων, καὶ τῇ δὲ ἠρεμοῦσα κλίνων ὡς ἐπὶ πλάστιγγος πρὸς οὐδέτερον ῥέψαι δύναμαι, πολὺς δ' ὄκνος ἔχει με καὶ τῆς εἰσηγήσεως καὶ τῆς ἀποτροπῆς.

Plutarch. de educat. puer.

Veri-

Veritatem, quæ (ut opinabatur Democritus) in profundo mersa puteo latet, vos binæ quasi situlæ, aut gemini φρεάντλαις certatim vicaria opera eaq; strenua eruere laboravistis. Ad quam quia uterque summa fiducia affectare videri vultis; videamus & nos, ne forte, quod fieri solet, altercando amittatur veritas, utrum remota erroris nebula, sublato opinionis velo, sedato denique affectuum vento, pura illa sit, simplex & sincera, uti prætenditis. Primum itaque prodeat——

Diog. Laert. l. 1.

Chilo jam ætate provectus, dum modo vitæ anteactæ virtutibus vellet frui, modo vitia recensere, ut censura sua in ea animadverteret, dixit, Se sibi per totam vitam non conscium fuisse ingratitudinis, una tamen re se modice moveri, quod cum semel inter amicos illi judicandum esset, neque contra jus agere aliquid aut decernere vellet, persuaserit amico judicium à se provocaret; ut sic nimirum utrumque, legem & amicum servaret——

Plutarch. apophth.

Themistocles à duobus amicis suis cooptatus lites æstimandæ dijudicandæque arbiter, ingrati muneris invidiam declinare volens, judicium aversatus est, inquiens, Nolle se ex amico transire in judicem, ne ex amico jam utriusque, cogeretur in alterius transire inimicum——

Simonidi petenti à Themistocle ut in causa quadam iniq; judicaret: Neq; tu inquit, si præter modos caneres, bonus esses poeta; neque ego, si præter leges quid decernerem, magistratus probus——

Xenophon ἀπομνημονεύμασι.

In deserto hoc bivio cum Hercule anceps animi hæreo. Hinc mollis mihi sese offert via rosis violisque consita: illinc ardua via & acclivis intercluditur dumis spinisque aspera. Utram tandem insistam à Virtute & Voluptate, luculenta utrinque oratione admonitus, vixdum constat. Tu comes blanda hortaris——

Homer. odyss. μ.

Unde oculis meis repente oborta in tam clara luce caligo? unde menti stupor, cordi genibusq; tremor? Mihi ipsi, qui vobis moderator datus sum, moderamine opus est. Quis me Tiphys, quis Deus geminis hisce interceptum monstris expediet? *Hac rabiosa premit canis, hac lutulenta ruit sus.* Hinc latrat sæva *Luxus* Scylla, inde vorat vomitq; *Avaritiæ* Charybdis. Quis mihi dabit, inter vastum gurgitem atque infamem naufragiis scopulum, iter tenere medium? Tu mihi sola, Ratio, Circe, Calypso, Heleno potior dictabis

Arist. Eth. Nicom. l. 2. c. 8.

dictabis medium; Νῆα μὲν τοῦ καπνοῦ καὶ κύματος ἐκτὸς ἐέργειν, per illud potius extremum in quo minus peccatur, à quo plus imminet periculi, ad portum tendere; ἐπειὴ πολὺ φέρτερόν ἐστιν Ἐξ ἑτάρους ἐν νηΐ ποθήμεναι ἢ ἅμα πάντας—

In contentione Divitiarum, Nobilitatis, Honoris, Voluptatis, Scientiæ, Virtutis, *&c.* de summa felicitatis sede poterit Moderator ab initio usurpere, aut etiam in orationem prosam solvere illud Lucretii:

Suave, mari magno turbantibus æquora ventis,
E terra magnum alterius spectare laborem : Lib. 2.
Non quia vexari quenquam est jucunda voluptas,
Sed quibus ipse malis careas, quia cernere suave est.
Suave etiam belli certamina magna tueri
Per campos instructa, tua sine parte pericli.
Sed nil dulcius est, bene quam munita tenere
Edita doctrina sapientum templa serena :
Despicere unde queas alios, passimque videre
Errare, atque viam palanteis quærere vitæ :
Certare ingenio, contendere nobilitate :
Noctes atque dies niti præstante labore
Ad summas emergere opes, rerumque potiri.
O miseras hominum mentes! O pectora cæca!
Qualibus in tenebris vitæ, &c.

Optimo sane consilio eductæ utrinq; copiæ, summa arte instructæ acies vestræ concurrerunt fortiter, dimicarunt strenue; obstinatis usque adeo animis obnixæ non cedere, *dum gravis aut has, Aut has versa fuga victor dare terga coegit.* Faxo tamen ut *motus hosce animorum atque hæc certamina tanta Pulveris exigui jactu compressa quiescant.* Proinde è ductoribus acie revocatis, deterior qui visus detractis pinnis discet humi serpere; *melior vacua regnabit in aula*, & triumphans *caput inter nubila condet*----- Ex. Virg. 4. Georg.

Vipereos agnosco dentes, & lethali prætincta veneno semina. Colchica hæc sementis; ubi è serpentinis dentibus nati terrigenæ, in sua, in parentis viscera infestis animis armatas convertunt manus. Neque enim nisi literis instructi, & eloquentia delibuti, illarum castra obsidere, hujus arcem oppugnare potuissetis aut etiam ausi fuissetis. Quam tamen destructum itis sic eloquenter, ut vel hoc ipso adstruatis, quo destruere præsumitis. Ita nihil eloquentiam destruere præter Ex. Ovid. 7. Metamorph.

præter eloquentiam poteſt: idcoque nec ipſa poteſt; quoniam ſcilicet hoc quoque poteſt quod omnino non poteſt. Ne tamen Cadmea forte victoria rem ad internecionem plane deducat; jam tempus adeoque diſcrimen poſtulat, ut ſilicem meum in medios jaculatus hoſtes, depulſum ab Eloquentia Martem in ipſos convertam. Inteſtini itaque ferri licentiam vel ſic dearmatum venio ———

Put. diatr. 7. Militiam ſi intuemur, non turba, ſed diſciplina ad victoriam facit; non quam multi, ſed quam boni pugnent; etiam in oratione ſtabit victoria non à numero & multitudine, ſed robore & vi argumentorum.

Huc mentem adhibeatis, juſtane an injuſta dicam, hoc enim judicis officium eſt, Rhetoris autem vera loqui.

Medorum judices ferebant prætextas vittatas loris, & in capite tiaram. Atque hinc tiara cuique cui appendet ad ſiniſtrum latus opus è margaritis fimbriatum, alteram aurem ejus qui geſtat obtegens. Quibus ſignificabant aurem quidem retectam accuſatoribus dari, tectam vero accuſatis ſed abſentibus reſervari.

Philippus inter duos malos judex conſtitutus, alteri ut è Macedonia abiret, alteri ut eum perſequeretur imperavit.

Mercurio deferenti pomum Eridos, Jovisque mandatum reſpondet Paris. Videte autem quale à me judicium expectet vel etiam exigat, qui de me prius tam inique judicavit hominum deorumque moderator ſummus. Qua enim fiducia mortalis ego utique opilio & è plebe bubſequa, cujus neque fori neque ſubſellii res eſt, quæ in certamen venit: decernam hanc litem anxiam & ancipitem de immortalium dearum forma! quarum etiam præſentiam tremulo horrore expaveſco; nondum ſatis aut mitiſſimo ipſarum aſpectu, aut molliſſimo vocalis dei affamine confirmatus. Quanto melius ipſe ſibimet ſumpſiſſet hunc judicii calculum formarum ſpectator elegans, cupitor ardens, potitor notus? ſed video quid velit; declinare ſcilicet, & à ſe amovere vult tantæ dijudicationis invidiam, & in me tandem derivare. Jam olim docuerunt me rex ille aſininis donatus auribus, & vates oculis mulctatus, quam periculoſæ machinæ ſubeat aleam, quicunque veſtris dirimendis controverſiis arbiter adſcitus fuerit. Quod ego vos, ſereniſſimæ dominæ, oratas exoratas velim, quoniam Jovis ſummi nullatenus per hunc Ar-

gicidam

gicidam diffugere authoritatem licet, ut ſententia (quod factu neceſſe eſt) ſecundum unam pronunciata reliquæ duæ ſpe ſua fruſtratæ, me conjugis patrique veſtri ſortitione judicem electum, rejectione veſtra non improbatum, nec offenſa excipiatis, nec odio aut vindicta proſecutum eatis. Agite igitur pulcherrima numina, veſtras perorate cauſas, veſtras prædicate dotes, namque hinc etiam venuſtatis commendatio, formæ conciliatio dum, ego interea temporis, à me recolligo, totuſque divino huic ſpectaculo addictus, exactiori luſtratione ſingulas & ſingulares formas rimer, penſiorique examine de iis judicem.

Orationes trium Dearum excipit hæc Paradis ſententia. Quam ſi placere ſenſero, & illas & alias hujuſce generis dabit iterata editio.

Papæ! quale ſpectaculum, quanta pulchritudo, quæ undique voluptas? hic certe eſt ubi Argus fieri velim; quo tot ſimul oculis tanta devorem gaudia. Quam venerabile & regium fulget præſtringitque tum oculorum tum animi aciem Saturno digna proles, Jove matrona, oculis veneranda, ulnis candida? quam inſuper imperiis pollens, quam muneribus potens, diademate caput cincta, ſceptro innixa, divum incedit Regina, & vera inceſſu patet Dea? par rotandis cœlis, regendis terris, calcandis inferis, quo æquior (ita mihi faveat Saturnius) factus ſum Ixioni tam divinam formam ambienti, rotamque cui affixus ſequiturque fugitque vel uno illius amplexu, utcunque per ſubmiſſam nubem, imaginario redimere præoptem. Illa vero, quam ex facie agnoſcas, conſilii æque ac fortitudinis dominam, ex galeæ cono oleagina redimito corona, lauro tamen præcincta; ſcias belli paciſque mediam, namque & ægidem quatit, & haſtam vibrat, patris æmulata fulmen armipotens virago, belli ſpolia, paciſque firmamenta præ ſe ferens: medio tamen inter gratiam & terrorem tenore, nullis non obſequiis votiſque expetenda, niſi in perpetem & pertinacem juraſſet virginitatem. Sed & hæc, dii boni! quam egregio decore conſpicua? neque ex parte ſpecioſa, ſed tota amabilis, amicabilis, admirabilis; divumque hominumque voluptas alma Venus, intecto corpore perfectam formoſitatem profeſſa, colore in ſpeciem diviſo teſtata ortum; candida, quod cœlo demeat, cærula quod mari remeat. Erubeſcunt punicantes in genis roſæ, horrent ſororiantes ſub pectus mamillæ, liventes paſſim per cutem tranſlucent venulæ, per diffuſas undique ambroſias comas renident humeri eburnei, quam denique vel ſic, neque gemmato ceſto cinctam,

neque Gratiis gratissimis comitatam, neque suis cupidinibus circumfusam, commendat dulcis risus, non dedecet ipse nævus, & supra omnia apud me valet ipsius oratio; qua se mihi daturam nuptui pollicetur quandam forma præcipuam, suique similem, candidam utpote à Jove cygno satam, teneram ut quæ in ovo nutrita fuerit. Valeat itaque imperandi libido, facessat bellicæ gloriæ sitis; habendam in hoc certamine rationem pulchritudinis monet & Jovis jussa, & Mercurii mandata, & ipsius aurei pomi inscriptio, *Pulchra capiat.* Hoc igitur cape tuo jure, O Venus. *Nam tua forma deam, me judice, vincit utramque.*

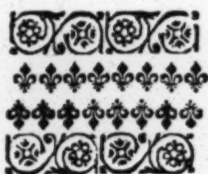
Et alias discernendi litium formulas, litem secundum alteram partem dandi, vel ampliandi licebit affingere ex judicio Dolabellæ, & rejectione mulieris Smyrneæ ad Areopagitas. A.Gel. 12.l. 6.c. ex Val. Max. 8.1. vid. & judicium Galatium Val. Max. 2.l. 8. c. Licinii Fimbriæ.l. 7.c. 2. Jul. Cæs. Sen. de benef. 5. l. 24. c. Philippi & mulieris Val. Max. 6. l. 2. c. Cambysis. l. 6. 3. c. Claudii de muliere non agnoscente filium Suet. Claud. 15. c. Alexander alteram occludebat aurem, reo sc. reservatam. Qui statuit aliquid parte inaudita altera, Æquum licet statuerit, haud æquus fuerit. De judicis officio in litibus. A. Gell. 14. lib. 2. cap. & 4. cap. & Cic. pro A. Cluentio. Judicium Pop. Rom. parum honestum inter Ardeates & Aricinos. Liv. 1. 3 & Val. Max. 7. lib 3. cap. Ampliationis, N.L. *non liquet.* Asconius, Cicero, Liv. *&c.* Ptolomai, Ælian. Var. hist. lib. 14. cap. 43. Philippi dormitantis Plat. Apophth.

INDEX POETICUS,

Commonstrans

Descriptiones, Comparationes, Allusiones, Ritus, Locos communes, Fabulas illustriores, *&c.*

Quæ habentur apud Poetas, veteres & recentiores, majorum & minorum gentium.

Londini Impensis, & prostant venales per *Philemonem Stephens*, apud Leonem auratum in Cœmiterio Paulino, M. DC. LXIII.

A

A
A

Cl

Se

ren
lyr

Ov

Su

XI

fic

Cla
93
Sia

Bar

INDEX POETICUS.

A

Amellus

A

A

Anguis, *vid.* Serpens, *Virg.* II. 203. V. 84. *Ovid. Met.* III. 31. VII. 150. *Claud. rapt. Proserp.* I. 182.

Pressus, *Virg.* II. 379. v. 273.

Nitidus juventâ, *Virg.* II. 471. *Lucr.* IV. 54. *Stat. Theb.* IV. 95. *Sil.* XII. 8.

Animum cole, & animi bona, *Ovid. de Arte,* II. 119. *de Remed,* I. 127. *Ovid. Trist.* III. *el.* 7. *vers.* 43. *Plaut. Pænulus, act.* I. *sc.* II. 88. *Paling. sagitt. Gotofr. Torinus.* VII. *p.* 135. *Casimirus Sarb.* III. *lyr.* 23. *od.*

Animi magnum ausum, *Virg.* IX. 184.

Anni quatuor partes, *Lucr.* V. 737. *Ovid. Met.* II. 27. XV. 200. *Sen. Hippol.* 963. *Lucan.* I. 15. *epigr. Virgilio adscript. Cunradini epigr.*

Anni ineuntis auspicia & vota, (*vide* Calendæ Jan. *&* Strena,) *Claud. tert. cons. Honorii.* I. *de cons. Probini & Olyb.* 6. *de Laud. Stilic.* II. 454. *Auson. Eydyl.* 9. *Heinsius Iamb. ad annum. Jo. Somm. Poemat.*

Annibal, *Sil. Ital. & Juvenal.* X. *Sat.* 147. *Sidonius, carm.* II. 300.

Annulus, *Hug.* Grotii *Dactyliotheca Gorlei.*

Ansancti valles, *Virg.* VII. 565.

Anthropophagi, *Juv. Sat.* XV.

Antipodes, *Lucr.* I. 1058.

Aper Comp. *Virg.* X. 707. *Sil.* I. 421. *Jan. Pannonius eleg.* 18. Calydonius, *Ov. Met.* VIII. 281.

Apes, earum cura & ratio, *Virg. Ge.* IV. 8. *Æn.* I. 434. *Claud. rapt. Proserp.* II. 124 *Dan. Heinsius,* III. *sylv. Casimirus Sarb.* III. *lyric.* 15. *od. Gazæepia Hilaria.* p. 21.

Examen. *Virg.* VII. 64. *Claud.* VI. *Cons. Honorii.* 259.

Pugna, *Virg. Ge.* IV. 67. *Joseph. Iscanus,* VI. 19.

Natura, Politeia, Labor, *Virg. Geor.* IV. 149. *Æn.* VI. 707.

Apollo, *Virg:* IV: 144:

Aponus, fons, *Claud: Epigr:*

Apotheosis, *Virg:* 5: *ecl:* 56

Sacra, *Prud.* ἀποθέωσις.

Barlæi Manes Auriaci, v: 325:

Cœlo adscriptus, in cœlum receptus, *Claud: tert: Cons:* Honorii, 162:

Apotheoseos vanitas, *Prudentius contra Symmachum, Jos: Iscanus,* III: 455:

Aquæ medicæ, *Claudian: Aponus,* Epigr:

Aqua Memmia, *Passeratius;* 13.

Aquila comp: *Virg:* IX. 563. *Sannazarius de partu Virg.* I. 428. *Salust: Barthasius,* v. *lib. Heb.* 1. *Casimirus Sarb.* II. *lyric.* 20. *od.*

Rapiens Ganimedem, *Virg.* V. 252. *Stat. Theb.* I. 549.

Rapiens serpentem, *Virg.* XI. 751. *Ovid. Met.* IV. 362. 714. *Sil.* XII. 52.

Augurium, *Virg.* XII. 257. *Sil.* XVII. 52.

Explorans pullos ad solem, *Lucan:* IX. 903. *Sil.* X. 108. *Claud: præf: ad Paneg: de tertio cons: Honorii.*

Araneola,

A

lib. II. *Buch.* I. *de Sphæra. Strada* II. *prolus.* 6. *poetic. acad Jac.* Gaddius, I. 17. *Barber. Urban.* PP. *pag.* 208.

Audacia, *Virg.* X. 284. XI. 153.

in Audaces non est audacia tuta. *Ovid. Met.* X. 545. *Martial.* VI. 25.

Avernus, *Virg.* VI. 238. *Lucr.* VI. 812. *Sil.* XII. 120.

Aves diis immolatæ. *Ovid. Fast.* I. 445.

Aves. *Georg. Gallus Chrudimenus. Barlæi hortulus Leydensis.*

Avis de pullis sollicita. *Claud. rapt. Proserp.* III. 141.

Avis Paradisiaca, sive Aponus. *Lud. Celottus.*

Augurium. *Vid.* Vaticinia. *Jos. Isc.* IV. 231.

Aula. *Virg.* I. 665.

Aulicæ artes. Fraus sublimi regnat in Aula. *Sen. Agam.* 72. *Herc. Oet.* 608. *Octavia.* 33. *Lucan.* VIII. 400. *Claudian. in Rufin.* I. 177. Ranzovii emblema. *Druræi Aluredus.* V. *act.* 10. *sc. Elisab. Jo. Westonia.* 7. *epigr. Heinsii Herodes act.* 2. *Jac. Gaddius,* I. 25. *Alabast.* Roxan. *act.* III. *sc.* 4:

Aura. *Passerat.* 16.

Aurum. *Claud. de laud. Stilic.* III. 226.

Auri sacra fames. *Virg.* I. 353. III. 56. *Propert.* III. *el.* 11. *Barlæi Argo Batava.*

Auri vis. *Hor. od.* III. 16. *Propert.* III. *el.* 12. *Lucan.* III. 118. *Barclaii Euphorm.* II. *metr.* 5. *Casp. Barl.* Heriberti de Beaumont.

Auriga. *Virg. Georg.* I. 511. *Sil.* 281.

Aurora. *Virg.* III. 521. 588. IV. 6. 584. V. 105. VII. 25. XII. 113. *Culex.* 41. *Epigr. Virg. adscript. Lucr.* II. 141. *Ovid. Amor.* I. *el.* 13. *Ovid. Met.* II. 112. *Sen. Herc. Fur.* 124. *Stat. Theb.* II. 134. VI. 24. XII. 1. *Sil.* I. 574. V. 54. VI. 1. XVI. 230. *Val. Flac.* II, 72. IV. 90. *Claud. rapt. Pros* II. 1. 120. *Amalth. Sylv.* 5. *Sannazarius de partu Virginis.* III. 499. *Jacob. Gaddius* I. 3. II. 85. *Lud. Celotti. Adrianus. chorus.* 3.

Autumnus. *Petron. Fragm. Jam nunc ardentes, Autumn. &c. Bas. Zanchius. Barclaius* II. *Barb. Urban.* PP. *pag.* 202.

B

Bacchus. *Tibul.* I. *el.* 8. *Propert.* III, *el.* 15. *Ovid. Met.* III, 553. 667. *Ovid. Fast.* III, 715. V. *el.* 4. *Sil.* VII, 194. *Val. Flacc.* II, 265. *Claud. rapt. Pros.* I, 16. *Sidonius carm.* XXII, 22. Nic. Rudingerus. *Jac. Gaddius.*

Baccho immolatur caper, *Ovid. Fast.* I, 357.

Bacchanalia, *Virg.* VII, 389. *Catul:* 64. *Stat: Theb:* IV, 653. *Claud:* IV, *Consul:* Honorii. 606. *Lævinus Torrentius*, *Barcl: Argenis*, IV, 8. *metr.* Heinsii Herodes, *act:* I.

Balneum,

C

Boum cura, forma, & notæ, *Virg. Ge.* III. 50.

Briareus, *Virg.* X. 565.

Bubalus, *Natal. Comes*, III. *venat.*

C

CAcus, *Virg.* VIII. 193. *Propert.* IV. *el.* 10. *Ovid. Fast.* I. 551.

Caduceus, *Virg.* IV. 242.

Cædes, *Virg.* XII. 36. *Stat. Theb.* X. 268. *Claud. Tertia cons. Honorii.* 98.

Calendæ Januar. Decembres, Saturnales, *vid.* Anni ineuntis auspicia, *Ovid. Fast.* I 73. *Stat.* I. *Sylv.* 6. IV. *Sylv.* 9. *vers.* 23. *Auson.* 8. *Eidyll. Sannazarius*, II. *eleg.* 3. *Passerarius*, I. *& inde frequentes, Jo. Barclaius ad Jacobum Reg. Brit. Octav. Meninus.*

Calendæ Maiæ, *Sannazarius, Adrian. Blienburgius, Jo. secundus*, I. *el. solennes Buchanan, eleg.* 2.

Calistho, *Ovid. Met.* II, 140. *Ovid. Fast.* II, 155.

Canis venaticus, *Enni.* X. *Ovid. Met.* I, 533. *Sil.* X. 77. *Claud. laud. Stil.* III, 397. *Natalis Comes*, I. *Venat. Alabastri Roxana. act.* I, *sc.* 3.

Canum alendorum ratio, *Virg. Ge.* III, 404. *Hieronymi Fracastorii Alcon.*

Canum elogium, *Micyllus, Sylv.* IV, *Nathan Chytræus, Jov. Pontanus, Jo. Darcius.*

Caprea, *Natalis Comes*, III. *venat. Capreolus, ibid.*

Carmen, amœbæum, *Virg.* 3. *Ecl.* 7.
vide *Genethliacon.*
vide *Epicedion.*
Amatorium Cyclopis, *Ovid. Met.* XIII, 790.
Carmine mulcetur labor, *Ovid. Trist.* IV, *el.* I. *vers.* 5.

Carmina, incantatio, *vide* Magis.

Carnis privium, Pythag. *Ov. Met.* XV, 77.

Carthago, *Virg.* I, 12. *Sannazarius de partu Virginis*, II, 214.

Castitatis laus, *Avitus lib. ad Fuscinam sororem.*

Castor, *Natalis Comes*, IV. *Venat.*

Catella Publii, *Mart.* I, 110.

Catelæ epitaphium, *Barcl. Argenis*, II, *metr.* 6.

Causas rerum cognoscere, *Virg. Georg.* II, 490. *Ætna.* 230. *Ovid. Met.* XV, 69. *Ovid. Fast.* I, 313. *Pers.* III, 66. *Claud. epigr. de Magnete, Boeth.* I, 2. *metr.* IV, 5. *metr. Sannazar.* I, *eleg.* 2. *Baudius*, VI, *epos. Heins.* I, *sylv.* 4. *Grotius, sylv.* II, *Zevecotius*, II, *el.* 6.

Cerberus, *Virg.* VI, 299. *Sen. Herc. Fur.* 782. *Sannazarius de partu Virg.* I, 231.

Ceres, *Ovid. Fast.* IV. 393. *Barcl. Argenis*, II, *metr.* I.

Cereris sacra, *Heinsii Herodes, act.* I.

Certamen cœstûs, *Virg.* V. 363. *Val. Flac.* IV, 250. *Sido. carm.* V. 161.
Cursus, *Virg.* 286.
Sagittæ, *Virg.* V. 485.
Jacul. *Sil. Ital.* XVI, 556.

Curule,

C

Cutule, *Virg.* v. 144. *Sil.* xvi, 314. *Manil.* v. 74. *Sidonius carm.* xxiii. 324.

Navale, *Virg.* v. iii.

Gladiatorium, *Sil.* xvi. 526.

Singulare, *Virg.* xii, 116. *Sil.* xiii, 1, 1. *Joseph. Iscan.* v. 488. vi, 630. *Famian. Stra. da.* ii, 6. *prolus. poetic. academicæ.*

Super Armis Achillis, *Ovid. Met.* xiii, 621.

Cervus, *Virg.* vii, 484. *Stat. Theb.* v, 165. *Sil.* xiii, 116. *Jan. Pannonius, eleg.* 18, *Natalis Comes*, iii, *venat.*

Cestos veneris, *Claudian. in nuptiis Honorii & Mariæ*, 124.

Cete, *Val. Flacc.* ii, 500. *Manil.* v. 565.

Chaos, *Ovid. Met.* i, 6. *Ovid. Fast.* i, 103. *Sen. Thyest.* 830.

Charon, *Virg.* vi. 298. *Sen. Oed.* 166. *Sen. Herc. Fu.* 763.

Chartæ inventio, *Rittershusii varia*, *Tho.* Readi *Inventa adespota.*

Charybdis, *Virg.* iii, 419

Chimæra, *Ovid. Met.* ix 738.

Chrystallus, *Claud. epigr. var.* *Sidonius carm.* xi, *Epithalam*, 94.

Ciconia, *Cornelius Musius, Gallus Chrudimenus.*

Circe, *Virg.* vii, 11. *Ovid. Met.* xiv. 254.

Circus, *Ovid. Amor.* iii, el. 2. *de Arte*, i, 135. *Juvenal.* xi, 192.

Chitharœdus, *Tibul.* iii, el. 4.

Civis bonus, *vid.* vir bonus, *Sidonius carm.* vii, 566.

Classis, *Virg.* X. 155. *Sidonius, carm.* v, 454. *Jos. Iscanus*, iv, 315.

Clementia, *Ovid. Trist.* ii, 33. *vers.* iii, *el.* 5. *vers.* 33. *de Ponto.* i, *el.* 3. *vers.* 53. *Stat. Theb.* XII. 492. *Claud.* 4. *Cons. Honorii*, 113. *de cons. Mallii*, 220. *de laud. Stil c.* ii, 6. *Epist. ad Hadrianum*, i *Barlæ Brit. Triumph*, 329. *Octav. Meninus. Heinsii, Herodes act.* 3. *Caussini* Felicitas *act.* i.

Cleopatra, *Hor. od.* i, 37. *Epod.* 9. *Propert.* iii, 9. iv, 6.

Clientes sportulam emeriti, *Juvenal. Sat.* i, 96. Cœnæ injuria excepti, *Sat.* v. *Mart. ep. passim*, *Plauti Menechmi. act.* iv. *sc.* ii, *v.* i.

Clypeus, scutum, *Virg.* X. 483.

Æneæ, *Virg.* viii, 447. 626.

Cœcitas, *Eric. Puteani Musarum ferculum.*

Cœli regia, *Ovid. Met.* i, 169. *Sannaxarius de partu virginis*, l, 444.

Cœlum suspice. Cœlestem perdit Eurydicen, qui in terra & Tartaris quærit, *Boeth.* iii, 12, *metr.* & iv, i. *metr.* *Zevecotius*, i, *el.* 10. *Ejusdem Maria Græce*, iv, *act.* *Ejusdem* Rosimunda. *Chorus*, ii, *Got. Terinus*, V, *p.* 99.

Cœlestia certo procedunt corpora cursu, *Boeth.* iv, 6. *metr.*

Cœlibatus, *Virg.* iv, 32.

Cognomina, *Ov. Fast.* i 597.

Colica,

C

Colica, *Joan.* *Sommerus poem.*

Columba. *Virg.* v. 213. *Passeratius*, 23.

Coma & Calvities, *Petron.* 15. *metr.* *Ludovicus Helmboldus.*

Coma Berenices, *Catull. ep.* 67.

Coma Earini, *Stat.* III. *Sylv* 4.

Comites, *Sil.* I. 459. *Manil.* I. 812. 874. *Claud. rapt. Proserp.* I. 232. *Bersman.* I. *el.* 3. *Georg. Sabinus*, III. *el.* 8.

Commendativa Epistola, *Hor. Epist.* I. 9.

Concilium *Deorum*, *Ovid. Met.* I. 167. *Claud. rapt. Pros.* III. 6. *Sidonius, carm.* VII. 28. *Sannazarius de partu Virg.* III. I.

Concilium ridiculum, *Juvenal.* IV. *Sat.*

Conjugium, *vid.* Nuptiæ, *Hor. od.* I. 13. *Claud. rapt. Pros.* I. 104. *Fr. Taudmanni Concordia maritalis.*

Conjugii jugum grave, *Juvenal.* VI. *Sat.* *Plauti Miles Glorios. act.* III, *sc.* I, *v.* 91.

Conjugium inæquale, *Virg. allus.* VIII. 485. *Claud. rapt. Pros.* II. 239.

Connubium, *vid.* Conjugium, Nuptiæ.

Conscientia recta, arx munita. *Hor. od.* I, 22. *Barlæus in cubile Stapelii. Barber. Urban. PP. pag.* 152.

Conscientia carnifex, *Lucr.* III. 1025. *Hor. od.* III. I. *Ovid. Met.* II. 447. IV. 498. *Sen. Hippol.* 161. *Juvenal.* XIII. *Sat.* 193. *Claud.* 4. *Cons. Honorii*, 104. *Boeth:* IV, *metr:* 2. *Zevecotii Rosimunda* I. *act:* & *Chorus* I. & *act.* II: *sc.* 2. *act.* III, *Caussini Theodoricus*, I. *act.* & *chorus*, & 2. *act.* *Barb. Urb. PP. pag.* 152.

Consolatio, *Virg.* I. 202. IV. 394. *Hor: od.* II. 8. *Ovid. ad Liviam*, 357. *Stat.* II. *Sylv.* I. v. *Sylv.* I. *Theb.* VII. 221. *Stigelius Ge. Rhavo. Hug. Grotius ad patrem*,

> Solamen miseris socios habuisse doloris, *Sen. Troad.* 1007. *Petron. Fragm.* *Naufragus ejecta*, &c.

Constantia, *allus. Virg.* III. 76. comp. quercui, IV, 441. comp. rupi. VII, 587. *Hor. od.* III, 3. *Epist.* I, 16. *Sidon Carm.* XXIII, 436. *Boeth.* II. 4. *metr.* *Baudius* II, *Iambic.* I. *ad Harlæum.*

Contagio, *Ovid.* Remed. II, 218.

Contentus suo, *vid.* *Dives est qui*, &c. & *vid.*

Aliena nostris potiora.

Convivii læti apparatus, *Virg.* I, 638. *Hor. od.* I, 36. II, 7. III, 19. *Sat.* II, 6.

Convivium bellum & facetum, *Baudius* II, *Iambic. Genio Bellimontanæ libertatis.*

Covivium splendidum, *Lucan.* X, 109. *Stat:* IV, *Sylv.* 2. *Sil.* XI, 271. *Joseph. Iscan:* I, 239. *Caussini Theodoricus*, *act.* 4. *Theodor:*

Convivium sordidum, *Hor: Sat:* II, 8.

Coralium, *Claud: de nuptiis Honorii & Mariæ*, 169.

Cornu

D

Cornu Acheloi, cornu copia, *Ovid: Met.* IX, 85.

Coronæ, *Ovid. Fast.* V, 339. *Claud: laus Serenæ*, 181. *Sidon: carm:* V. 594.

Crambe, *Jac: August: Thuanus.*

Crepusculum, *Ovid. Met.* IV, 399.

Cruciatus, tormenta, *Hor: od:* I, 35. *Sil.* I, 172, VI, 539. *Plaut: Asinar. act.* III. *sc.* II, *v.* Barlæus II, *el.* 5. *Caussini Felicitas, trag:* I. *act.* & 3. *act.*

Crudelis & crudelitas, *Sen. Troad:* 1103. *Sil.* XIV. 528. *Juvenal* XIV, *Sat:* 15. *Claud. in Ruffin:* I, 231. *Sidon: carm:* XXII, I. *Burg: Pontii, Caussini Theodoricus* 4. *act. Elpid: Casimirus Sarb:* II, *lyr.* 24. *od.*

Cuculus, *Gazæi pia hilaria, p.* 23.

Culex, *Virgilius. Ang. Politianus* XII, *l. epist. Cælius Calcagninus.*

Culex electro inclusus, *Jo: Jacomotus Christoph. Manlius.*

Cupido, *Ovid. Met.* V. 365. *Sen: Hipp:* 185. *Herc: Oet:* 540. *Sil.* VII, 444. *Claud: de nuptiis Honorii & Mariæ*, 73. & 112. *Epigr: de Magnete. Paling: Cancer.*

Cupido cruci affixus, *Auson: eidyll:* 6.

Cupidinis tela, *Ovid: Met:* I. 468.

Cupidinis assecla, *Claud: de nuptiis Honorii & Mariæ*, 77.

Cura Comes assidet, *allus. Virg.* IV, 67. *Hor: od:* II, 16.

Cura facit canos, *Boeth:* I, I. *metr.*

Curis mens hebet, *Boeth.* I, 2. *metr.*

Curiosus in re aliena *Plaut. Stichus, act.* II, *sc.* I, *v.* 44.

Currus veliferi, *Hug. Grotius* II, *Epigr.*

Cyaneæ, *vid.* Symplegades.

Cybele, *Catul.* 64. *Ovid. Fast.* 4. 2[illegible]2.

Cybeles sacra, *Lucr.* II, 618. *Sil.* XVII, 17. *Claud. rapt. Pros.* II. 267.

Cyclopes, *Virg. Georg.* IV, 170. *Æn.* III. 644. VIII, 424. *Caussini trag.* Felicitas 3. *act. Synopsis.*

Cygnus, *Virg.* I, 397. XI. 457. *Ovid. Met.* II, 373. *Passeratius* 32.

Cymba, *Barcl. Argenis*, II, *metr.* 8.

Cynegeticon, *vide* Venatus.

D

Dædalus, *vid.* Icarus.

Danaides, *Hor. Od.* III, II.

Daphnes fab. *Ovid. Met.* I, 452.

Dedicatio, *Virg.* 9. *ecl.* 8. *Ge.* I, 24. III, 10. *Catul.* I, *ep. Martial.* III, 2. *Auson. præfat.*

Degeneratio in pejus, *Virg. Georg.* I, 198. *Hor. od.* III, 6. *Boeth.* III, 6. *metr.*

Degeneratio hominum in pecudes, *Claud, rapt. Pros.* III, 41.

De iqui-

D

Deliquium animæ, *Virg.* II, 389. *Ovid. Trist.* I, *el.* 3. *verſ.* 89. *Joſ. Iſcanus*, VI, 540.

Delos, *Virg.* III, 73. *Petron. Fragm.* Delos jam ſtabili, &c.

Delphines, *Virg.* V, 594. *Ovid. Met.* III, 672. *Cunradini Phaleucia. Saluſt.* Bartaſ. II.

Deſperatio, *Virg.* II, 354. *Claud. in* Ruſin. II, 18.

In Detractorem, *vid* Maledicentia

Deus omnium conditor liberè agens, *Sen. Hippol.* 956. *Boeth.* I, 5. *metr.* III, 9. *metr.* IV, 6. *metr. Sannazarius de partu virgin.* III, 467. *Paling. ſagitt. Zevecotii Maria Græca, act.* I, *ſc.* I. *Heinſii Herodes, act.* I. *ſc.* I, Dii gentium, *ibid. Cauſſini* Nebuchodonoſor, *act.* I, *Got. Torinus*, V, *p.* 89.

Deus omnia videt ſimul; omniſcius, Boeth. V, 2. *metr. Cauſſini* Nebuchodonoſ. *act.* II.

Deo cede, *Virg.* V, 455. terra marique impenditur labor, ut vana conſequamur; Impendendus homo eſt, eſſe ut Deus poſſit in ipſo, *Manil.* IV, 389.

Deorum fuga, inſequente Typhœo, *Ovid. Met.* V, 322. Barclaii *Argenis*, I, *metr.* 6.

Diana, *Virg.* I, 503. *Sen. Hippol.* 405. *Agã* 352. *Claud. rapt. Proſ.* II, 27. Barclaii *Argenis* II, *metr.* 5.

Dianæ comites, *Claud. de laud.*

Dictamnum, *Virg.* X, II, 412

Dies, *Ovid. Met.* XV. 190.

Dies fauſti & infauſti, *Virg. Georg.* I, 277.

Dies lætus, *Perſ.* II, I. *Claud. conſ. Probini & Olyb.* I.

Dies anniverſarius, *Virg.* V, 49.

Difficile quod pulchrum, *Claud. Feſcenn. in nuptiis Honorii & Mariæ*, 105. Barlæi *Manes Auriaci*, *v.* 177.

Diluculum, *Stat. Theb.* III, 33, 684. VIII, 271.

Diluvium, *Hor. od.* I, 2. *Ovid. Met.* I, 260; *Jo. ſecundus, Sylva*, 2. *Jani, Pannonii eleg.* 7. Barlæus *in nuptias Adr.* Blyenburgii, Barlæus I, *eleg.* 4.

Diræ, *vid.* Imprecatio.

Diſciplina dura, *vid.* Educatio aſpera.

Diſcordia, *Petron.* 16. *Metr. vid.* Mars & comitatus, Barcl. *Euphorm.* I, *metr.* 9.

Dives & divitiæ, *Tibul.* II, *el.* 4. IV, *el.* 2. *Lucan.* VII, 755. *Stat.* I, *Sylv.* 2. *verſ.* 122, III, *Sylv.* 3. *verſ.* 88. *Claud. in* Ruſin. II, 134. *in Eutrop.* I, 226. *tert. conſ* Honorii, 216. Boeth. III, 10. *metr.*

Dives eſt qui parvo beatus nil cupit, *Horat.* II. *od.* 2, 16, 18. III, *od.* 16. *Sat.* II, 5. Bauhuſius II, *lib. epigr.* & IV, Quis dives?

Divitiæ non expetendæ, quia miſeræ. *Juvenal*, X, *Sat.* 12. *Palingen. aries.*

Divitiarum contemptus, *Virg.* VIII, 364. *Tibul.* III, *el.* 3. *Sidonius carm.* VII, 231.

Divitiarum

E

Divitiarum quis modus, *Juvenal.* XIV, *Sat.* 315,

Usus, *Hor. Sat.* I, I, II, 3. *Barlæus in Eucharistico ad Comitem Penbroch.*

Divitiæ vitiorum ministræ, *Juvenal.* VI, *Sat.* 299. *Martial.* X, 13.

vivos cruciant, mortuos deserunt, *Boeth.* III, *metr.* 3.

Divitum fastus & neglectus pauperum, *Juvenal.* V, *Sat.* I, *Martial.* II, 43, 46.

In malè Doctos, *Lubini Satyra.*

Dolor fortissima frangit Pectora, *Sen. Herc. Oet.* 1279.

Dolus, *Virg.* II, 3[illegible]9.

Dona fallacia, *Virg.* II, 49.

Dos optima, *Plaut. Amph. act.* II, *sc.* II, *v.* 209. *Aulid. act.* III, *sc.* V, *v.* 5.

Druidæ, *Lucan.* I, 446.

Dubius animus, *Virg.* IV, 280.

Comp, aquæ tremulæ sole repercussæ, *Virg.* VIII, 21. procelloso mari, *Heinsii Herodes, act.* 4. *sc.* 3. turbini puerili, *ibid.* Charybdi ibid.

Durus, *Catul.* 64. *Virg. Æn.* IV, 365. *Tibul.* III, *el.* 4. *Ovid. Trist.* I, *el.* 7. *vers.* 38. *Ovid. Trist.* III, *el.* II, *vers.* 3. *Claud. rapt. Pros.* III, 98, 104. *Barlæus*, I, *el.* 16. *Druræi Aluredus*, IV, *act.* 17. *sc.* *Heinsii Herodes, act.* V, *sc.* 2.

Dux prudens & strenuus, *Claud. bell. Get.* 114. *Sidonius carm.* V, 516. *Baudius* III, Iambic. ad *Mauricum à Nassav.*

Dux imbellis & mollis, *Claud. bell. Gildon.* 444.

Dux exemplo præit, *Lucan.* IX, 380. *Sil.* I, 239. *Sidonius carm.* V, 551. *Claud.* IV, *conf. Honorii*, 342.

E

EBrietas, *Lucr.* III, 479. *Hor. od.* I, 18. *Ovid. Met.* I, *allus.* 721. *Theod. Bezæ Cato. Nic. Frischlinus. Seb. Hornmoldus. Jan. Douza epigr. Dom. Lampsonius de duobus potatoribus blasphemis. Simon Ogerius Paling, gemini Frischlini eleg. Eryc. Puteani Musæum ferculum, Gazæus, pag.* 126 *vid.* vinum ut noxium.

Echinus sive Erinaceus, *Just. Lipsius in Miscellan,* Nathanæ, *Chytræus,* Natalis *Comes* III, *venat.*

Eccho, *Virg.* V, 150. *Lucr.* IV, 576. *Ovid. Met.* III, 356. *Auson. Epigr.* II. *Heinsius* III. *Sylv. manes Douz.* 7.

Echo, lusus, *Frischlinus Jo. secundus Syl.* 4 *Bauhusius* IV, *lib. epigr.*

Educatio aspera, adeòque recta, *Plauti Bacchides act.* III, *sc.* III, *v.* 18. *Virg.* IX, 603. II, 570. Hor. *od.* III, 2, 24. *Pers.* III, 23. 53. V, 30. *Petron* I, *metr. Juvenal. Sat.* XIV, 70. *Martial.* V, 57. *Auson.* 4. *Eidyl. Ang. Politiani Nutricia. Jov. Pontanus.* 21. *Baud.* I, *Iambic. ad Gruterum de præceptoribus. Idem. Oda* VIII, *lib.* II, *Petr. Scriverius*

E

verius Barlæi Panegyr. Fred. Henrici. Barberini *Urbani, PP.* p. 142.

Educatio lenis, *Terent. Adelphi.*

Electro apis inclusa, *Martial.* IV, 32. Vipera. IV. 59. Formica, VI, 15.

Elementa, *Lucr.* I, 710. *Ovid. Met.* I, 26, XV, 239. *Manil.* I, 152. Boeth. III, 9. *metr. Gotofr. Torinus,* V, p. 97.

Elephas, *Lucr.* II, 536. *Sil.* IV, 612, IX. 236, 575. *Claud. de laud. Stilic.* III, 349. *Passeratius,* 20. *Sol.* Barthas. Hebd. VI, *Natalis Comes,* II, *Venat.*

Elogia, *Jo. Latomus.*

Eloquentiæ vis, *Virg.* I, 135. *Horat. ad Pisones epist. de Orpheo. Sil.* XV, 456. *Sannazarius de partu Virgin.* I, 137. *Barlæus* 6. *Miscellan.*

Eloquentia dominis suis perniciosa, *Juvenal,* X, *Sat.* 114.

Elisii campi incolæ, *Virg.* VI, 638, 660. *Culex.* 295, 357. *Sen.* Herc. *Fur.* 738. *Sannazar. de partu Virgin.* I, 236,

Emblemata, *Andr. Alciatus, Janus Chunradus* Rhu-*melius. J. Sambucus. Ant. Fayus. Joach. Camerarius.* Nicolaus *Taurellus, Paul. Maccius. Adrianus Junius. Jo. Catzius. elegidia epidictica. Henricus Oræus. Dionysius Lebeus Taubillius. Theodor. Beza.*

Enthusiasmus in vaticiniis, *Virg.* VI, 46. *Sen. Agam.* 705. *Lucan.* I, 675. V, 190, 210. *Stat. Achilleid.* I, 515. *Jos. Iscanus* III, 366. *Sannaz. de partu Virgin.* II, 421.

Enthusiasmus poeticus, *Claud. rapt. Pros.* I, 4. *Sannazar. de partu Virgin.* II, 342.

Epicedion, elogium, *Virg. ecl.* 5. *Hor. od.* I, 21. *Ovid. Amor* III, *el.* 8. *Ovid. el. ad Liviam de morte Drusi. Lucan.* IV, 798. *Stat.* II, *Sylv.* I. & *Sylv.* 6. V, *Sylv.* I. & 3, & 5. *Auson.* 2. *eidyll. Petr. Crinit.* 2. *Sannazarii eclogæ* I, *Passeratius* 39, 41, 54, 57, 61. *Jos. Scalig. Funebria. Acidalius,* II, *el.* 3. *Q. Æmiliani næniæ. Jo. Albini Funebria. Bersmani epicedia. Eobani epicedia. Jani Gulielmi manes Palmeriani. Lotichius. Micylli Sylv.* I, *Posthii elegiaca.* Bern. *Prætorii Funus Gulielm. & Funebria.* Reusneri *elegiaca. Stigelii Funebria. Tileni epicedia, Baudii Funebria. &* II, *epos. & Oda* VI, *Laur. Beyerlingius.* Nic. *Grudii Funerum libb. duo. Jan. Lernutii Funus Lipsianum. And. Marius in obitum Jo. Secundi. Fran. Modius.* Elias *Putschius. Jo. Secundi, Funerum liber. Dan. Heinsius* I, *Sylv.* 6. *Syl.* II, 7. & III, Sylvarum *Manes, Threni, Funera epitaph. Heins.* I, *el.* 9. III, *el.* 8. *Monoblos* 8. *el. in obitum Jo. Buxtorfii,* Scæv. *Sammmarthani. Jani Gruteri. Petri Colonii, Tho. Erpenii. Jani Pannonii el.* 8. *Jo. Filiczki Funebria. Hugo Grotius* II, *Sylv.* & II, *Farraginis* 3, & III, *Farr. Epigram.* I, *in mortem Scaligeri.*

F

F

795. *Lucan.* IV, 93. *Sil.* II, 71. *Juvenal.* XV, *Sat.* 93. *Plaut. Curculio. act.* II, *sc.* III, *v.* 38.

Famis ſedes & deſc. *Ovid. Met.* VIII, 755.

Fatum inexorabile, *Virg.* IV, 377. *Ovid. Met.* XV, 809. *Sen. Herc. Fu.* 187.

Fatis agimur, cedite fatis, *Sen. Oed.* 980. *Manil.* IV, 13.

Fata librat Jupiter, *Virg.* XII, 725. *vid.* Parcæ.

Ferrum, *Lucret.* V. 1284.

Fertilitas. *Claud. rapt. Prof.* I, 188. Terra ferax, *Claud. in Eutrop.* II, 269. *Sidon. carm.* VII, 142.

Feſſennina, *Claud. in nup. Honorii, & Mariæ.*

Feſta, *Tibul.* II, *el.* I, 5. II, *el.* 6. *Propert.* III, *el.* 8. *Ovid. Amor.* III, *el.* 12. *vid.* Sacra & lætitia, *Sen. Herc. Fu.* 874. *Juvenal.* XII, *v.* I.

Ficus, *Paſſeratius,* 26.

Fides, *Silius,* XIII, 281.

Fiducia, *Virg.* II, 61.

Flora, *Ovid. Faſt.* V, 195.

Flores, *Virg.* 2. *ecl.* 45. *Culex.* 398. *Propert.* I, *el.* 2. *Manil.* V, 255. *Petron.* 18. *metr. Claud. rapt. Prof.* 128. *Claud. de laud.* Stilic. 467. *Sidon. carm.* XXIV, 58. *Sannazarius de partu virginis,* II, 17. *Florum pictura.* Hug. Grotii Epig. I, *Laochæus eclog.* 4. *Bauhuſius* III, *epig.* 1, *Barlæus in hort. Leydenſi. Caſimirus* III. *lyr.* 21. *od. Barberini. Urban.* PP. *p.* 226.

Flos languens, *Comp. Virg.* IX, 435.

decerptus, *Virg.* XI, 68. *Catul.* 63.

Heliotropion, *Leochæus,* II, *eleg.* 3.

Fluviale numen, *Virg.* VIII, 31. *Claud.* IV, *conſ. Honorii,* 159. *Sannazarius de partu virgin.* III, 291. *Barlæi Rhenoberca.*

Fluvius *vide* rivus Moſella, *Auſon. Eidyll.* 10. Fluvii Europæ, *Sidonius carm.* V, 208. *Simon Ogerius, Jac. Gaddius,* II, 4.

Fluvius exundans, *Virg.* II, 305 496. *Lucret.* I, 281. *Stat. Theb.* III, 671. IX, 446, 465. X, 858. *Sil.* III, 468. IV, 524. *Claud. in Rufin.* I, 269. *Balzac. le prince.*

Flumina, *Caſp. Barlæus hymn. in Chriſtum,* 30. *v.*

Flumina Germaniæ, *Felix Fidlerus.*

Fœderatum ſacrum, *Virg.* XII, 169.

Fons, *Ovid. Met.* III, 407. *Stat.* I, *Sylv.* 5. *verſ.* 31. *Heinſius* III, *el.* 9. *Barberin. Urbani,* P P. *pag.* 206.

Forma bonum fragile & perniciosum, *Virg.* 2. *ecl. verſ.* 15. *Ovid. de arte,* II, 113. *Triſt.* III, *el.* 7. *verſ.* 31. *Sen.* Hippol. 758. *Herc. Oet.* 380. *Juvenal. Sat.* X. 288. *Auſon.* 54. *epigr. Paling. cancer. Buchanan. eleg.* 6. *Cauſſini Felicitas trag.* 2. *act.*

Formæ decus, *Enni.* XI, *Virg.* I, 406. 593. X, 135. XII, 67. *Tibul.* III, *el.* 4. *Propert.* II, *el.* 3. 21. IV, *el.* 5. *Gall. el.* I. *Ovid. Met.* III, 420.

F

III, 420. IV. 353. Sen. Medea. 75. Hippol. 738. Octavia 752. Stat. I, Sylv. 2. vers. 113. & 130. II, Sylv. I. vers. 39. & 139. III, Sylv. 4. vers. 39. Achilleid. I, 160. Silius XII, 227. Petron. 30. metr. Martial. V, 38. Claud. rapt. Pros. III, 86. VI, cons. Honorii. 560. de nupt. Honorii & Mariae. 264. Epithal. Palladii & Celerinae 41. Sidonius carm. XI. epithal 73. Joseph. Iscanus IV. 176. Jo. Secundus II, el. 7. Leochaei Panthea I, Jo. Barclaii Argenis, I, metr. I. Heinsii Herodes act. 2. Jac. Gaddius I, 27. & 64.

Formica, Virg. IV, 403. Lud. Bigus ad Strozam. Gazaei pia Hilaria, pag. 21.

Formica succino inclusa, Martial. VI, 15. ep. Guil. Alabaster epig. Jac. Gaddius, II, 30, & 31.

Formido, rete, Virg. XII, 750. Seneca Hippolyt. I, act. I, sc. v. 45.

Fortis, Virg. VI, 880. Val. Flacc. III, 88. Claud. in Rufin, II, 183

Fortium, qui in bello caesi, umbrae, Virg. VI. 480.

Fortuna vices mutat, Virg. XI, 425. epig. Virgilio adscript. Hor. od. I, 34, 35. & III, 29. Sat. II, 8, Ovid. Trist. V, el. 9. vers. 15. Sen. Thyest. 594. Manil. III, 425. Petron. 16. metr. Boeth. II, I. metr. Joseph. Iscan. I, 230. V, 511. Petr. Crinitus, 9 Baud. I, Iambic. ad Lernutium, Laevinus Torrent. II, od. Jo. Secundus Sylv. 3. Zevecotii Maria Graeca. III, chorus, & act. IV, & chorus IV, ejusdem Rosimunda. act. IV, sc. 2. & IV, chorus. Guil. Alabastri epigr. Gotofr. Torinus. VII, p. 142. VIII, pag. 145. IX, pag. 160. Casimirus Sarb. I, lyr. 7. ode. Alabastri Roxana. act. II, sc. 2.

Fortuna virtuti comes, Virg. X, 284. XII, 714.

Fortuna, potens Dea, Plauti Pseudolus, act. II, sc. III, v. 13.

Fortuna fortibus invida, Sen. Herc. Fur. 523. vide Providentia.

Fortuna Redux, Claud. VI, cons. Honorii, I.

Fraudis Nemesis conscientia mala, &c. Juvenal. XIII Sat.

Fraudis & furti poenae apud inferos, Virg. VI, 569.

Frigus, Ovid. Trist. III, eleg. 10. Lucan. IV, 50. Claud. bell. Getic. 320, 342.

Frugalis coena, hospitium frugi, Virg. VIII, 110. Virg. Moretum, 55. Ovid. Met. VIII, 634. Sil. VII, 166. Juvenal. Sat. XI. Petron. 25. metr. Sidonius, carm. XVII.

Fulmina, Virg, VIII, 429. Lucr. VI, 356. Stat. Theb. III, 317. Caussini Nabuchodonosor, act. 3. Casimirus III, lyric. 24. od.

Funus, exsequiae, Funebris apparatus, pompa, ritus, Virg. VI, 178, 212. 884. XI, 30, 59, 72, 185. Tibul. III, el. 2. Propert. II, el. 10. Ovid. de Ponto, I, el. 10. vers. 47. Lucan. VIII, 730. IX, 174. Stat. II, Sylv. I. vers. 159.

H

H

Hortorum

I

524. *Jo. Secundus* II, *el.* 7. *Casimirus Sarb* II, *lyr. od.* 24.

Inauguratio Regis; *Tho. Morus*, *Hug. Grotius* II, *Syv. Casp.* *Barlæi Britannia triumphans.*

Incantatio, *vide* Magia.

Incendium, *Virg. Ge.* II, 304, *Æn.* II, 304. X, 405. *Ovid. Met.* II, 210, *Sil.* IV, 304. 680. VII, 360. XIV, 308.

Incend. urbis, *Virg. Æn.* II, 304. *Sil.* II, 663.

Inc. navium, *Virg.* V, 680. *Sil.* XIV, 422. *Fam. Strada* II, *prolus.* 3. *pars* 2.

Inc. Castrorum, *Sil.* XVII, 93.

Inc. Sylvæ, *Virg.* XII, 521.

Inconstantia, *Hor. Sat.* II, 7. *Epist.* I, I.

Increpatio, *Virg.* II, 42. XI, 732. *Jos. Iscanus*, VI, 523.

Indignatio, *Claud. in Eutrop.* I, 436.

Indoles, *Virg.* III, 342. IV, 157. IX, 311. *Stat. Achilleid.* I, 175. *Martial.* VI, 38. *Claud.* 4. *Consul. Honorii* 19.

Indulge genio, *vide* Vive velut rapto.

Ineffabile, *Virg.* VI, 626. *Pers.* V, I. *Jos. Iscanus* VI, 76. *Sannaz. de partu Virg.* III, 488. *Barlæus hymn. in Christum, v.* 463. *Barlæus paneg. ad Vossium. Got. Torinus*, V, *p.* 9.

Infans, *Stat.* V, *Sylv.* 5. *vers.* 81.

Infantes in Orci limine, *Virg.* VI, 429.

Inferi, *Virg. Georg.* IV, 467. *Ovid. Met.* IV, 432. *Sen. Herc. Fu.* 670. *Sil.* XIII. 523. *Val. Flacc.* I, 828. *Claud. rapt. Pros.* II, 282.

ad Inferos descensus, *Virg.* VI, *Sil.* XIII, 396. *Ovid. Met.* IV, 432.

descensus facilis, adscensus inde difficilis, *Virg.* VI, 126.

de Inferis perversa opinio, *Juvenal.* II, *Sat.* 149.

Inferni Judices, *Claud. in Ruf.* II, 479.

Inferni seu Orci satellites, *Virg.* VI, 273.

bivium, *Virg.* VI, 541.

Inferorum suppl cia, *Virg.* VI, 603, *Culex.* 231. *Tibul* I, *el.* 3. *Ovid. Met* IV, 432. *Ovid. in Ibin.* 17. *Sen. Hippol.* 1225. *Sen. Agam.* 13. *Sen. Herc. Fu.* 750. 750. *Sen. Thyest.* 3. *Herc. Fu.* 942. *Octavia* 611. *Silius.* XIII, 608. *Jos. Isc.* VI, 524. per μελεμψύχωσιν, *Claud. in Rufin.* II, 483. 506. *Druræi Aluredus* V, *act.* 15. *sc.*

Inferorum supplicia patimur in hac vita, *Lucr.* III, 952.

Inferorum fluvii, *Sil. Ital.* XIII.

Infernarum umbrarum feriæ, *Claud. rapt. Pros.* II, 32. *Barlæus hymn. in Christum* 366. *v.*

Inferna monstra, *Sannaz. de partu Virg.* I, 391.

Inferiæ, *Virg.* III, 62 X, 518. XI, 81,

Ingratitudo, *Catul.* 7. *Ov. Met.*

Ovid. Trist. II, *vers.* 53. *Juvenal.* XIII, *Sat.* 77.

Jurisconsulti, *Jo. Lorichius*, *Barlæus Miscellan.* 7, 8. & 13.

Justitia, *Virg.* VI, 621. *Barlæi Britannia triumph.* 323.

Juventus, *Hor. ad Pisones, Epist. vers.* 161. *Tibul. el.* 9. *Claud. Cons. Prob. & Olyb.* 70.

Juventus senilis, *Claud. Cons. Mallii Theod.* 16. *Jos. Iscanus* I, 19. *Barlæus ad Jac. Volmarium*, *Gotofr. Torinus* VII, p. 129.

Juvenum à Philosophia aversorum socordia, *Pers.* III, 19.

L

Labor omnia vincit, *Virg. Georg.* I, 145. *Casimirus Sarbievius* I, *lyric. od.* 23.

Labyrinthus: *Virg.* V, 588. VI, 27. *Ovid. Met.* VIII, 158.

Lacrymæ: est quædam flere voluptas, *Ovid. Trist.* V, *el.* I. *vers.* 53. *Sen. Agam.* 658. *Petron.* 27. *metr. Casimirus*, III, *lyric. od.* 5.

Læsus cavet: ictus piscator sapit, *vide* Nocumenta documenta.

Lætitia, plausus, *Claud.* VI, *Cons. Honorii*, 611, *Cons. Probini & Olyb.* 247. *de laud. Stiliconis*, I, 84. II, 397. III, 63. *de nuptiis Honorii & Mariæ*, 207. 296. *Sannazarius de partu Virginis* III, 95. *Baudius* II, *Iambic. in Soterio.*

Lanificium, *Ovid. Met.* VI, 19. *Ov. Fast.* III, 815.

Latium, *Virg.* VIII, 323. *vide* Italia.

Laurus, *Virg.* VII, 59. *Jos. Iscanus*, II, 214. *Passeratius* 30. *strena.*

Leno, Lena, *Claud. in Eutrop.* I, 77. 90. *Ant. Flaminius*, *Plaut. Asin. act.* I, *sc.* III, *v.* 23. *Plauti Persa. act.* III, *sc.* III, *v.* I. pro lena apologia, *Buchanan. eleg.* 3. & 7.

Leo, *Comp. Virg.* IX, 339. 793. XII, 4. *Sen. Oedip.* 919. *Lucan.* I, 205. *Stat. Theb.* VIII, 124. 592. IX, 737. X, 405. *Achilleid.* II, 184. *Sil.* II, 684 IV, 375. V, 309. *Val. Flacc.* III, 587. *Claud. rapt. Pros.* II, 209. *Claud. de bello Get.* 323. *tert. Cons. Honorii* 77. *de laud. Stilic.* III, 333. *Sannazarius de partu Virginis*, I, 421. *Barlæus*, I, *el.* 13. *Zevecotii Maria Græca*, III, *act.* I. *sc.* *Heinsii Herodes act.* 3. *Natalis Comes* II, *venat.*

Leo mansuetus, *Stat.* II, *Sylv.* 5.

Leo territus à gallo, *Gazæus pag.* 24. *vide* Gallus.

Lepus, *Natalis Comes*, II, *Venat.* *Gazæus pag.* 49. 100.

Liberalitas: Hoc habeo quodcunque dedi, *Martial.* V, 43. *Claud. cons. Probini & Olyb.* 45.

Libertas vera, *Hor. Sat.* II, 7. *Pers.* V, 74.

L

Luxus

M

Minervalia & Minervæ opera, *Ovid: Fast:* III, 809. Sannazarius *de partu virginis*, 435.

Miseratio, *Juvenal: sat:* xv, 130.

Modestia in rebus prosperis, *vide* Æquanimitas. Fortunam reverenter habe, &c· *Claud: in Ruf:* II, 442. *Consf:* Mallii, 219. 231. *Auson: Epig:* 8. *de Agathocle, Jos: Iscanus*, I, 33. Baudius I, Iamb: *ad Lud: Transaquanum*, &c. II, Iamb: *ad Winandum Everwinium*.

Molles & Mollities, *Virg:* IV, 215. IX, 614. Manil. v, 146. *Juvenal:* II, *Sat:* 93. *Claud: in Eutrop:* II, 335.

Moly, *Ovid: Met:* XIV, 291.

Monendi formulæ, *Virg:* III, 433.

Monstra, *Virg:* VI, 285. *Claud: in Eutrop.* I, I.

Monstra inferna, Sannazarius *de partu virginis*, I, 395.

Monstrum hominis, *Claud: in Ruf:* I, 90. *in Eutrop.* I, 289.

Moras pelle, *Lucan:* I, *Silt* IV, 734. *Claud: de nuptiis Hon: & Mariæ*, I.

Mora: quicquid id est, da moram & spatium tibi, *Sen. Agam.* 127. *Stat. Theb.* X, 697.

Morari, *Virg.* VII, 315.

Morbus, *Ovid. Trist. el.* 3. *de Ponto*, I, *el.* II. *vers.* 7. *Sannaz. de partu Virginis*, III, 355. Buchanan. *eleg.* 4. & 6. *Zevecotius* II, *eleg.* 7. & 9.

de antiqua Morum simplicitate, *Fr. Dedekindi libb.* II.

O tempora, O Mores! *Bauhusius* I, *epigr.* I. *Casimirus Sarb.* I, *lyric. ode.* 8: & 15. & *Epod.* 8.

Moribundus, *Jos. Iscan.* IV, 440. *Alabastri Roxana act.* I, *sc.* 2.

Mors, *Virg.* X, 745. *Hor. Epist.* I, 16. *Propert.* II, *el.* 3. *Sen. Theb.* 151. *Herc. Oet.* 105. *Silius*, XII, 242. XIII, 559. *Claud. rapt. Pros.* II, 296. *Barlæus* II, *eleg.* 9. Prosopopœia Mortis.

Nemo ante obitum felix, *Ovid. Met.* III, 135.

Mors, non optanda nec adsciscenda, *Sen. Theb.* 139. *Martial.* I, 9. II, 80. *Dan. Heinsius libb.* IV, *de contemptu mortis*.

Mortis meditatio, Barberini *Urbani PP. pag.* 149.

Mors immatura comparatur flori languenti, aut decerpto, *Virg.* IX, 435. X, 68. *Stat.* III, *Sylv.* 3. *vers.* 127. v, *Silv.* I. *vers.* 1, 8. *Sylv.* 5, *vers.* 16. *Barlæus in obitum Mariæ de Jonghe.* Barber. *Urban. PP. p.* 219. *Casimir.* III, *lyr. od.* 26.

ad Mortem mille patent aditus, ubique Mors est, *Stat.* II, *Sylv.* I, *vers.* 212. Boeth. IV, 4. *metr.* *Barlæus* II, *eleg.* I.

Mortis portenta, *Virg.* IV, 451.

in Morte lucta, *Virg.* IV, 683.

Mortis bellicæ gloria, *Barlæus* Rheno. Berca.

N

Nu-

O

Regina

Apo-

Apotheosis de divinitate ἁμαρτιγένεια *de origine peccatorum, in Symmachum.* ἐγχειρίδιον *novi & veteris instrumenti. Paulinus de S. Jo. Baptista, & epist. ad Ausonium. Honorii Fortunati libb. 4. de partu Virginis, de Christo, de vita hominum, de miraculis piorum. Sidonius carm:* XVI, *ad Faustum Episcop: Eucharistic. Frischlinus de* Natali *Christi, lib. Barber: Urban:* PP. *Hymnus ad Sp: S. de S. Elizabetha Lusitaniæ regina, de S. Maria Magdal: ode. de Partu Virginis Sannazarius Christi genethliacon. libb:* 3. *idem de morte Christi Sannazarius, Hieron: Vida: Christi* Natalia. *Theod. Bezæ sylva* 3. *Cunæ Christi. Valens Acidalius,* I, *el.* 1. *Fabricii victoriæ cœlestes. Husanus de Angelis. Cunradi* Leii *Idiotismi sacri. Lotichii* Natalis *Christi.* IV, *eleg.* 6. *Jo. Major. Adam Siberus. Baudius* I, *Iambic. in Trochaicis Canticum Mosis. Idem à Baldvino Berligomio dictum. Hugo Grotius,* I, *sylv. Malepertius, Bauhusius, Cabillaus, Barlæus, l.* I, *elegiæ plurimæ, Jac. Zevecotius, Jacobus Gaddius, Lud. Celotti Adrianus, chorus.* 2. *Ejusdem Hendecasyllaba ad Christum nascentem. Casimirus Sarb. Franciscus de Mendosa flor. Poet.*

Polyphemus, *Virgilius* III, 617. *Ovid. Met.* XIII, 770.

Pompa, *Joseph. Iscanus* III, 299. *Robertus Turnerus,* *vide* Triumphus.

Populi favor pernitiosus, *Sen. Octav.* 867.

Portenta, *vide* Prodigia.

Portus, *Virg.* I, 163. III, 533. *Joseph. Iscan.* III, 211.

Posteri, *Virg.* III, 98.

Prælium, *vide* Belli & exercituum conflictus, *Luc.* VII, 475. *Stat. Theb.* VIII, 397. *Joseph. Iscan.* V, 140. 230. *Casimir: Sarbiev. lyr.* IV, *ode.* 4. Juv: Sat: 15. v. 53

Prælustria vita, *vide* Alta cadunt.

Præmia victorum, *Virg.* V, 110. *Sil.* XV, 254. XVI, 445.

Præmia promissa, *Virg.* IX, 254.

Priapo immolatur asinus, *Ovid. Fast.* VI, 339.

Principia rerum sunt ardua, *Ovidius Metamorphosis, allus.* II, 63. *Auson.* 80 *epigr:*

rudia, *Claud. Cons. Mallii Theod.* 43.

Principiis obsta, *Ovidius de Remed.* I, 79. *Sen. Hippol.* 130. *Sen. Troad.* 535. *Pers.* III, 63. *Claud. in Eutrop.* II, 5. *Paling. Scorpius.*

Principis officium & virtutes, *Virg.* I, 511. *Sen. Med.* 220. Sen. *Oct.* 463. *Claud.* IV, *cons. Honorii,* 257. 487. *Martin. Prætorius, Jo. Simonii, Princeps. Baudius* II, *Iambic. in Soterio.*

Bar.

Catharinæ Rupellæ. *Jos. Scaliger. Jacob. Mangotius*, Nic. Rapinus, *Hieron. Angerianus.*

P. licis epitaphium, *Fr. Taubmannus, Adam* Siberus, *Sal. Frencelius.*

Pulverea nubes, *Sil.* V, 535. *Claud. de bell. Get.* 455.

Purpura, Nic. R*igaltius.*

Pigmei, *Juvenal.* XIII, 167. *Claud. de bell. Gildon.* 474.

Pygmalionis statua, *Ovid. Met.* X, 243.

Pythagorica μετεμψύχωσις, *Tibul.* IV, *el.* I. *Ovid. Met.* XV, 157.

Pythagorica litera, Y, *Pers.* III, 56. *epigr. Virgilio adscript.*

Python, *Ovid. Met.* I, 438. *Claud. præf. ad* I, *in* R*ufin.*

Q

Quercus, τροπαιοφόρος, *Lucan.* I, 136.

Quercui immotæ comparata constantia, *Virg.* IV, 441.

Quies, *Propert.* II, *el.* 19. *Barcl. Euphorm.* II, *metr.* II.

R

RAmus aureus, *Virg.* VI, 136.

Ranarum & Murium pugna, *Huntingd. Plumtreus*, *vide* Batrachomyomachia.

Rationis cum affectu lucta, *vide* affectus.

Rector navis, *Claud.* IV, *Cons. Honorii*, 419.

Regia, *Virg.* VII, 170. *Catul.* 64. *Ovid. Met.* II, I, *Sen. Thyest.* 641. *Claud. rapt. Pros.* I, 239. Simon *Ogerius sylv.*

Regnum splendida miseria, *Sen. Oedip.* 6. *Troad.* I. 269. *Agam.* 56. *Thyest.* 451. *Herc. Oet.* 648. *Octav.* 615. *Zevecotii Maria Græca, act.* II, *sc.* 2. & III, *chorus, ejusd. Rosimunda*, IV, *act.* 2. *sc. Druræi Aluredus* I, *act.* IV, *sc.* & *act.* II, *sc.* 4. *Heinsii Herodes act.* III, *Lud. Celotti Chosroes, act.* 3. *sc.* 3.

Regni administrandi præcepta, *Claud.* IV, *Cons. Honorii*, 257.

Religio, *Lucr.* I, 83. *Sil.* VII, 88. XIII, 316. *Petron. frag. Primus in orbe deos, &c. Jos. Iscanus*, I, 101. *Casimir. Sarb. Lyr.* IV, *od.* I.

Remora, *Gazæus*, p. 25.

Res secundæ non norunt modum, *Virg.* X, 500. *Jos. Isc.* I, 33.

Rex, *Sen. Herc. Fu.* 79[illegible] *Lud. Celotti Sapor.* 3. *chorus.*

Rex est qui metuit nihil Mens bona te Regem, no[n] Diadema, facit, *Sen. Thye[st.]* 345. *Claud.* IV, *Cons. Honor[ii]* 257. *Tho. Morus epig. Mal[a]pertii Sedechias*, III, *chorus. Druræi Aluredus, act.* IV, [*sc.*] *ult. Heinsii Herodes, act.* [illegible] *Caussini Felicitas trag. act.* [illegible] *Jac. Gaddius*, 12. *Casimi[r.] Sarb.* I, *lyr.* 17. *ode. Casimi[r.]* IV, *lyric.* 3. *ode.*

R[illegible]

R

Sabinæ

S

Striges,

T.

T

Tranquil-

V

Vestis

V

Voluptatis

X

Y

Z

FINIS.

Catalogus

Catalogus Poëtarum.

Poetæ veteres.

Q. Ennius.
M. Accius Plautus.
P. Terentius.
Caius Lucilius
T. Lucretius
C. Valerius Catullus
Virgilius Maro
Q. Horatius Flaccus
Alb. Tibullus
Cn. Cornelius Gallus
Sext. Propertius
P. Ovidius Naso
L. Annæus Seneca
Caius Asinius Gallus
Aulus Persius
Annæus Lucanus
Publius Statius Papinius
Silius Italicus
Caius Valerius Flaccus
Junius Juvenalis
M. Valerius Martialis
Rufus Festus Avienus
Alphius Avitus
Titius Calphurnius
Aurel. Olympius Nemesianus
Cl. Claudianus
Decius Ausonius
Damasus Hispanus
Juvencus Hispanus
Aurelius Prudentius Clemens
Pontius Paulinus
Venantius Honorius Fortunatus
C. Sollius Sidonius Apollinaris.

Poëtæ Recentiores.

ITALI.

Faustinus Advocatus
Andr. Alciatus
Jo. Bapt. Amalthæus
Petrus Angelius
Hieron. Balbus
Maphæ. Barb. Urb. VIII. PP.
Petrus Bembus
Lud. Bigus
Laz. Bonamicus
Cælius Calcagnius
Hippolytus Capilupus
Natalis Comes
Petrus Crinitus
Hieron. Fracastorius
Jacobus Gaddius
Paulus Maccius
Octavius Meninus
Andreas Naugerius
Angelus Politianus
Marcellus Palingenius
Jo. Jovianus Pontanus
Francis. Quintianus
Accius Syncerus Sannazarius
Jul. Cæsar Scaliger
Baptista Spagnolus
Famianus Strada
Titus Strozza
Hercules Strozza
M. Hieron. Vida
Basilius Zanchius

Catalogus Poetarum.

GALLI.

Ludovicus Alealmus
Bartholomæus Anulus
Germ. Aubertus Aurelius
Gul. Salustius Barthasius
Joachimus Bellaius
Barnabas Brissonius
Theodorus Beza
Nicolaus Caussinus
Ludovicus Clottius
Anthonius Fayus
Dionysius Gotofredus
Michael Hospitalius
Adrianus Junius
Theodorus Marcilius
Antonius Muretus
Joannes Passeratius
Nicolaus Rapinus
Nicolaus Rigaltius
Scævola Sammarthanus
Josephus Scaliger
Adrianus Turnebus
Raphael Thorius
Gotofredus Torinus

BELGÆ

Eilardus Alma
Joachimus Axonius
Melchior Barlæus
Caspar Barlæus
Dominicus Baudius
Bernardus Bauhusius
Georgius Benedictus
Balduinus Berlegomius
Laurentius Beyerlingius
Adrianus Blienburgius
Damasus Blyenburgius
Joannes Bochius
Balduinus Cabillavs
Joannes Catzius
Adrianus Damman
Janus Douza
Angelinus Gazæus
Hugo Grotius
Nicolaus Grudius
Daniel Heinsius
Adrianus Junius
Dominicus Lampsonius
Janus Lernutius
Justus Lipsius
Carolus Malepertius
Adrianus Marius
Ludovicus Masurius
Joannes Meursius
Franciscus Modius
Simon Ogerius
Ludolphus Pithopœus
Elias Putschius
Adrianus Schorelius
Petrus Scriverius
Joannes Secundus
Franciscus Sweertius
Petrus Tiara
Lævinus Torrentius
Jacobus Zevecotius

GERMANI

Valens Acidalius
Melchior Acontius
Quintius Æmilianus
Joannes Albinus
Georgius Bersmannus
Martinus Bruschius
Alexander Brassicanus
Joachimus Camerarius
Pantaleon Candidus
Andreas Canonherius
Nathan Chytræus
Wolfgangus Crellius
Henningus Conradinus
Fredericus Dedekindus
Matthæus Delius

Caspar

Caspar Ensius
Helias Eobanus
Georgius Fabricius
Felix Fidlerus
Sal Frencelius
Nicodemus Frischlinus
Janus Gulielmus
Sebastianus Hernmoldius
Henricus Husannus
Ulricus Huttenus
Joannes Lauterbachius
Cunradus Leius
Andreas Libavius
Joannes Linckius
etrus Lindebergius
oannes Lorichius
etrus Lotichius Secundus
ilbardus Lubinus
ohannes Major
aulus Melissus
acobus Micyllus
incentius Opsopeus
oannes Posthius
arnardus Prætorius
artinus Prætorius
enricus Ranzovius
icolaus Reusnerus
icolaus Rhedigerus
onradus Rittershusius
icolaus Rudingerus
eorgius Sabinus
bristophorus Schellinbergius
ulricus Schoberus
annes Schofferus
bias Scultetus
dam Siberus
annes Simonius
enricus Smetius
bannes Stigelius
ristophorus Stummelius
edericus Taubmannus
orgius Tilenus
spar Ursinus
idericus Widebramus
ulielmus Xylander.

ANGLI

Gulielmus Alabaster
Thomas Campianus
Gulielmus Druræus
Josephus Iscanus
Thomas Morus
Robertus Turnerus
Elis. Joanna Westoniæ

SCOTI

Georgius Buchananus
Johannes Barclaius
Arthurus Jonstonius
Johannes Leochæus
Thomas Readus.

HUNGARI

Joannes Filiczki
Janus Pannonius, Episcopus Quinque-ecclesiensis.
Joannes Sambucus
Joannes Sommerus
Georgius Thurius.

Franciscus de Mendosa, Lusitanus.

Michael Tarchanita Marullus, Constantinopolitanus.

Matthæus Casimirus Sarbievus, Polonus.

Nicolaus *Taurellus*, Montebelgradensis.

Joan. Huldrichus Grobius, Tigurinus.

Hieronym.

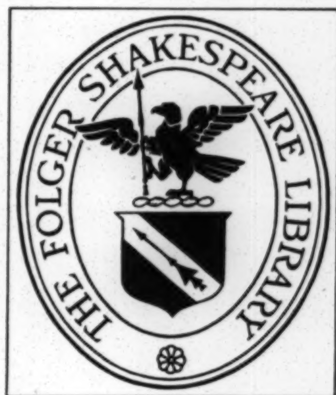
Catalogus Poetarum.

Hieronym. Angerianus
Ludovicus Bockellus
Elisius Calentius
Joannes Darchius
Jacobus Eyndius
Michael Pendius
Ludovicus Helmboldus
Joannes Jacomotus
Dionysius Lebeus
Jacobus Mangotius
Christophorus Mantius
Antonius Tilesius.

FINIS.

Imprimatur,
THO. WEEKES. *R. P. D.*
Episcopo Lond. Cap. domest.

THE FOLGER SHAKESPEARE LIBRARY